

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

H

2

FREDERIKSBORG HØJSKOLES

AARSSKRIFT 1934

Pij 7 t. o. o. t.

FREDERIKSBORG HØJSKOLES
AARSSKRIFT

FREDERIKSBORG HØJSKOLES

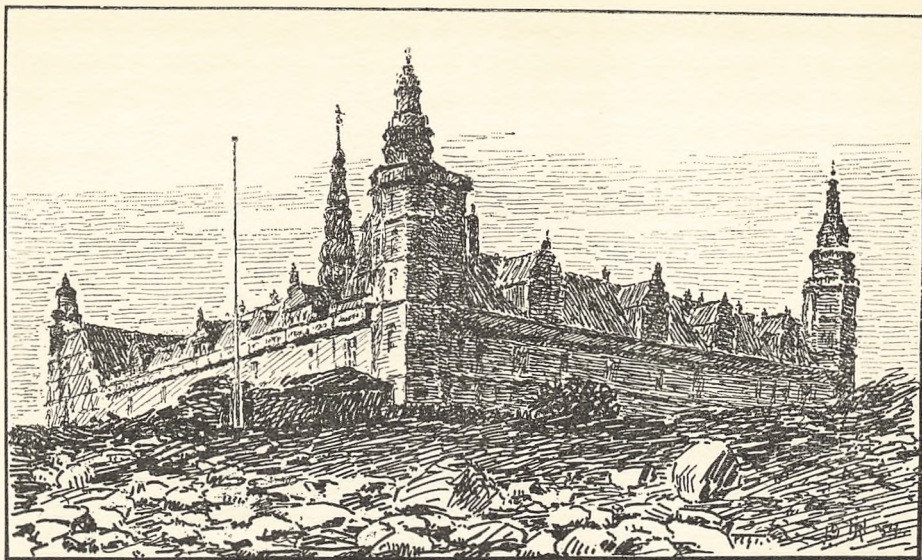
AARSSKRIFT 1934

H

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN
UNDER REDAKTION AF
HANS HANSEN, KNUD MADSEN,
C. P. O. CHRISTIANSEN

FREDERIKSBORG AMTS AVIS' BOGTRYKKERI

Statens pædagogiske Studiesamling
København

TALE VED AABNINGSMØDET

3. November 1934, i udvidet Skikkelse,

af

C. P. O. CHRISTIANSEN

T hjerteligt Velkommen til det 40'ende Vinterhold her paa Frederiksborg. Jeg tror, at intet Hold, siden de første i 1895, har været hilst med saa stor en Forventning, ikke blot om hvormange I blev, men ogsaa om, hvordan I er. Der er gaaet et stort Arbejde forud for Jer Komme; der har været tømret, snedkret og malet i de sidste Maaneder, men først nu i Dag begynder det egentlige Arbejde — det Samarbejde mellem Jer og os, som skal til, for at Holger Begtrup's gamle Frederiksborg Højskole, en af de minderigeste i Landet, kan blive fortsat. — Jeg siger udtrykkeligt: Samarbejde, for uden et saadant vil intet lykkes for os her. — Mulig hederne for et saadant ved jeg er til Stede, for der er et Fællesskab imellem os, der paa Forhaand lover godt: Baade I og vi har valgt det svære fremfor det lette. Det er let for de unge at gaa til de Skoler, der er i Fart for fulde Sejl; det er svært at gaa til en Skole, der er

gaaet i Staa, og som skal hjælpes i Gang af gode Venner. Det er let for en ny Forstander, at gaa til en Skole, der har Medbør og fortsætte i de vante Spor, det er sværere at bygge sig en helt ny Skole; men det sværeste, siger kloge Folk, er at genrejse en gammel Skole, der er gaaet ud af Kurs.

Naar vi har valgt dette sidste, da er det, fordi *vi vil det nye paa den gamle Grund*. Da er det, fordi vi ikke tror paa Nyskabelser ud i Luftten uden Rødder, uden Forudsætninger, men vi tror paa, at alt det nye, der har Livsværdi, er nye Grene paa det store usynlige Træ, der staar midt iblandt os, og som er Forudsætningen for alt det, der giver Livskraft til de nye Slægter.

Den gamle danske Folkehøjskole er i manges Øjne et Fortidsfænomen, et tilbagelagt Trin, som Nutiden kun har en historisk Interesse for. I mange Byboeres Øjne er det en ringeagtet Sag, og de fatter ikke, at Mennesker, der har andre Muligheder, vil søge ind til den. Vi kender denne Dom, vi ser den fast i Øjne, for vi ved, at det ikke forholder sig saaledes. Naar fremmede kommer til Danmark, da er Folkehøjskolen noget af det første, de spørger efter, og har de faaet den forklaret, og forstaaet, at i Tusindvis af Unge hvert Aar søger til Højskolen, ikke for at opnaa Eksamensdokumenter, men for bedre at forstaa deres Tid og for at naa en større personlig Modenhed, da undres de og tænker — misundelig — paa deres eget Lands unge: Kunde vi blot faa en saadan Skole hjemme hos os, og de prøver derpaa. — Vi behøver dog ikke at gaa til Udlændinge. En Mand, der er saa fremmed som nogen for Folkehøjskolens Aand, Georg Brandes, har sagt: »Naar man skal nævne for Fremmede, hvad mærkeligt, der findes i Nutidens Danmark, saa har man især tre Ting at henvise til, som opvinder rindeligt nationale: Folkehøjskolerne, som er Grundtvigs, Grundtviganernes fortjenstfulde Værk, Retshjælpen og Arbejderundervisningen. — Her er vi gaaet i Spidsen, her har det lille Danmark givet Europa et Eksempel«. Har Georg Brandes, der ikke personligt har kendt Højskolen, været stolt af den, saa kan vi, der kender den, udtrykke os med langt større Kraft. Jeg vil ikke her, overfor Jer, der er unge og fremadvendte, tale om Folkehøjskolens Bedrifter i de svundne 90 Aar. I kunde svare: Ja, det var den Gang, hvad betyder den nu, hvad duer den til i 1930'erne, da vi skal kæmpe vor Kamp, leve vort Liv. Det skal vi sige Jer: I den danske Højskole samles de tre store Livsviljer, der gaar gennem Nutidens Ungdom. Ja, intetsteds samles de saa positivt, saa fri for Slagger, som i den danske Højskole.

De tre Viljer, der er over den vaagne danske Ungdom, over alle

dem, der i Fremtiden vil faa sig et Navn, fordi de tidligt blev grebne af Tidens stærkeste Strømme, er 1) *Viljen til en fri selvstændig personlig Udvikling* Ansigt til Ansigt med Tidens store Spørgsmaal; Viljen til i Ungdomsaarene at finde frem til det Staasted i det jordiske og i det evige Livsforhold, hvorudfra Manddommens Arbejde skal gøres. 2) Viljen til at finde ind til et *Fællesskab* med andre, et selvvalgt eller selvgroet Fællesskab, hvori man kan finde Tilfredsstillelsen for den stærke sociale Trang, som er over alle os Nutidsmennesker, og som vil gøre det 20. Aarh. saa dybt forskelligt fra det 19. Aarh. 3) Viljen til det danske, til Arbejde for alle de Opgaver, som venter paa det danske Folk, og som fra D. S. U. helt ind i K. U.s Rækker, er et Særkende for vore Dage. Paa Folkehøjskolen finder disse tre stærke Viljer sit naturlige Hjemsted. Her hvor alle, der kommer, møder frivilligt op og frivilligt kan rejse bort, om Livet her ikke passer dem. Her hvor Fællesskabet om Bordet, om Sangen og om Undervisningen udsletter Forskel mellem rig og fattig, mellem By og Land, mellem gammel og ung, mellem lærd og ulærd, mellem Lærer og Elev. Her hvor det danske er over os alle og de fælles danske Livsværdier, vor danske Særart, vort glade lyse Sind, vort Humør og vor Alvor, faar en Mulighed for at udfolde sig i Undervisning og i Samvær som faa Steder i vort Land.

Naar disse tre Viljer: Frihedsviljen, den sociale Vilje og den nationale, her gaar sammen i en fælles Strøm, da skyldes det ikke Verdensbegivenhederne om os, men det skyldes den ene Mand Grundtvig, der oplevede Livet med Gud, alle Livskræfters Oprindelse, saa stærkt, at Friheden, Fællesskabet og Danskheden maatte komme til at raade overalt, hvor hans Aand endnu lever den Dag i Dag.

Folkehøjskolen, den gamle, der lever mange Steder i vort Land, og som her paa Frederiksborg, nu skal begynde paany, har alt dette i sig og er derved det *naturlige Mødested for Tidens Ungdom*, og dog er dette ikke nok. Vi vil ikke rundt om i Danmark, nøjes med at skabe Steder, hvor Frihed, Fællesskab og Danskhed kan leve trygt for Tidens Storme. Da Folkehøjskolen i sin Tid vandt frem med Stormskridt, var Skolerne ikke fredlyste Steder, men Steder, hvor man tog Kampen med Tidens største Opgaver op. Det maa vi ogsaa gøre nu, om vi vil erobre nyt Land, om vi vil føre Højskolen ind i Fremtiden med voksende Elevtal og med større Vingefang.

Dengang hed Opgaven: Folket skal *vækkes af Dvale* til at kende sin Tid og forstaa, at kun de største aandelige Anstrengelser kan faa Livet til at gro efter Nederlaget i 1864. Nu er Opgaven en anden; men ikke mindre stor og ikke mindre vanskelig.

Vi lever i en Tid, hvor den voldsommeste Spænding mellem Folkeslagene raader overalt i Europa, og hvor en uhyggelig Selvhævdelses-trang, der ikke vil vige tilbage fra at bruge Vaabenmagt, kommer til Orde Gang paa Gang. I denne Tid lyder atter den mærkelige Sang fra 1869 af den norske Digter Jonas Lie:

Midt i en Jerntid, som ikkun tror,
den Magt, som Vaabnene vinder;
du ligger rolig, du høje Nord,
i Aandens Sollys og skinner.
Din Storhed er ej Guld og Pragt
og ej Kanoners Torden;
du er een stille Verdensmagt
for Hjertets Sag paa Jorden.

Det, der gjaldt i 1869, gælder med mange Gange større Ret nu. — Omgivet af Lande, der ruster til Tænderne, ligger Norden som den 6. Verdensdel. Ligesaa fast bestemt paa Fred, som de andre Verdensdele er beredt til Krig. Ser man denne Modsætning klart i Øjnene, føler man sig stærkt forpligtet til ikke at være en passiv Iagttager til, hvad der sker, men til at klarlægge Tidens Forhold for sig selv og andre, fatte de dybe Modsætninger, der deler Europa i stridende Lejre og arbejde for et voksende Sammenhold mellem Nordens Folk. Opgaven er saare stor, saa stor, at der skal Aartier til at løse den. Men den skal og maa blive løst, da det er en Livsbetingelse for os alle.

Den nordiske Sag, som tvinges frem af Forholdenes Magt, vil utvivl, somt føre til fælles Aftaler og en fælles Front til Værn for den nordiske Fred, for noget saa dyrebart købes ikke ved stilfærdig og sorgløs Venten. Hvad der her skal ske, maa være Statsmændenes Sag. Folkehøjskolens Sag er det at berede Sindene og skabe en Baggrund for de andres Værk. Forudsætningen for den nordiske Fred er, at vi kender det nordiske Sind og den nordiske Livsvej, og den hedder: fuld indre Selvstændighed for hvert Folk i Norden, fuld Anerkendelse af de nationale Strømningers Ret i det norske Folk og i det finske og i det færøiske for kun at nævne disse. Norden kan kun holde sammen paa Grundlag af en indbyrdes Respekt for de dybt forskellige Livspræg fra Folk til Folk. Denne indbyrdes Forskel er Nordens Rigdom i skarpeste Modsætning til Tysklands og Italiens fremtvungne Ensrettethed. Den nordiske fri Aand toner nu som i Grundtvigs Tid frem for vort Blik, i den dybeste Modsætning til den romerske Vold og Aandstvang. Vi, der lever i denne nye nordiske Indstilling, har personligt oplevet, hvor stor en Rigdom det er at kende de andre nordiske Folk. Vi ved,

at det er i Nord, vi kan finde Venner for Livet, og at det er fra de andre nordiske Folk, at der i de kommende Aartier venter os frugtbare, aandelige Paavirkninger, der vil sætte mange Spor i vort danske Aandsliv — men kun hvis vi opgiver Skandinavismens Tale om fælles Sprog og fælles Aand og gaar ind paa den ny nordiske Linje, der her er vist.

Vi vil derfor paa Frederiksborg Højskole byde Unge fra de nordiske Lande velkommen, og vi vil rette de unge Danskeres Øjne mod Nord. — Vi vil derfor hvert Aar have en ung svensk og norsk Lærer eller Lærerinde hos os og vil anbefale vore Elever at lære Svensk og Norsk fremfor Tysk og Engelsk, da vi tror, at de vil faa langt større Glæde og Udbytte af at søge nordover paa Rejser og i deres Læsning.

Dette store nordiske Fredsomraade har sin Sydgrænse i Sønderjylland. For hver Mand og Kvinde, der histnede gaar over til Tyskheden, svækkes den nordiske Fredsverden og den nationalistiske, krigeriske Nazisme vokser i Styrke. *De sønderjydske Opgaver* er ogsaa af denne Grund en vigtig Sag for vor Folkehøjskole. Vi maa være vaagne for den nordiske Grænsevagt og vække vore Elevers Forstaaelse for den.

Endnu en stor Opgave tvinger Tiden os til at tage op, om vi vil frem der, hvor Striden staar. Vi kalder ikke blot vor Skole en »nordisk Højskole«, men en »dansk og nordisk Folkehøjskole« med Tryk paa *dansk* og *Folke-*. Begge Ord betyder indre Sammenhold, og er der noget, der i disse Tider trænges til, da er det sandelig til Jernankre, der forhindrer Murene i at skride fra hinanden og styrte til Jorden. Sociale, politiske og religiøse Kløfter deler os i saa modstridende Lejre, at Danmark ligner et Færøland med stejle Afgrunde og dybe Strømme midt ind gennem det danske Folk. Et bittert Sprog, ofte hadefuldt føres mellem Partierne og mellem Trosbekendelserne, og Kløfterne vokser netop nu med rivende Hast.

Her skal Folkehøjskolen samle. Folkehøjskolen skal modigt gaa ind mellem de stridende. Paa den skal vi lære hinandens Standpunkter at kende. Se, at der banker et ærligt, dansk Hjerte bag Brynjerne, ogsaa hos de andre. — Kæmpes skal der, men kæmpes paa ridderlig Vis. — I Rusland, Italien og Tyskland har eet Parti i hvert Land slaet alle de andre ned som Hunde og raader nu i en uindskrænket Enevælde. I Danmark, ja, i Norden, i Folkehøjskølen Verdensdel, vil vi ikke slaa Modstanderne ned som Hunde, men vi vil arbejde os frem til det rette, vi vil, som ædle Mænd, respektere hinandens Overbevisning, vi vil ikke hugge os frem til den rette Løsning, men arbejde os frem til den. Lad det gaa langsommere end i Øst og Syd, naar det blot sker

uden det dybe Had hos de underkuede og uden den raa Triumf hos de sejrende.

Her paa Skolen vil vi, hvor vi i Lærerkredsen har et fast Stade, aabent vedkende os det. I skal vide, hvem I har med at gøre. Vi toner dansk og kristent Flag, vi indbyder Jer til Morgenandagt og Bordbøn, for I lever i vort Hjem, og det er kun stærkt, naar vi helt er os selv. Men vi indbyder unge af alle Anskuelser til at komme paa vor Skole, og vi ønsker at tale aabent med Jer om alt, hvad I ved og tror. Vi ønsker selv at vokse ved at kende den Modstand, der er mod vort Livssyn, det danske og det kristne, og vi ønsker, at I skal vokse — ikke som Drivhusplanter — men som Træer ude paa den aabne Mark, »hvor Storme suse«.

Enhver ung møder før eller siden »de andre«. De, der ingen Tro har, møder Troens Mænd og Kvinder; de, der har en Tro, møder før eller siden dem, der fornægter ethvert positivt Livssyn. Her paa Frederiksborg vil vi forstaa hinanden, respektere hinanden, hjælpe hinanden, at Livet kan blive rigere og dybere og stærkere for os alle. En dansk Folkehøjskole vil vi skabe, hvor der opbygges et Fællesskab mellem danske af alle Anskuelser ved et nøje Samvær, hvorunder vi taler ud med hinanden.

Det stærkeste Middel til at skabe dette stærke, indbyrdes Forhold, trods Forskelligheder i Anskuelser, er dog den gamle Folkehøjskoles Forkyndelse af de fælles Livsværdier, som vi ejer i Kraft af det, at vi er danske, og at vi er Mennesker med al den Rigdom, som disse Ord kan rumme. Det er en saadan Forkyndelse, der har baaret denne Skole frem i dens svundne Storhedstider, og vi haaber, at den atter maa komme til at lyde her. Vi har en rig Arv i selve vort Land, et af de frugtbarreste og skønneste i Verden, i dets økonomiske Muligheder, i dets Historie, i dets Digtning og i dets store førende Skikkelser.

Kan dette lykkes os, der er samlede her i Vinter fra mange forskellige Folk, fra det norske, svenske, færøiske og danske, og fra forskellige Arbejdsgrupper, Landbrugets og Industriens, vil Frederiksborg Højskole staa op igen i en fornyet Skikkelse. Saa vil denne Folkehøjskole blive en virkende Magt i det nye, stærke, danske Ungdomsliv, der rører sig overalt omkring os. — Friheden, Samfundsfølelsen og den dansk-nordiske Aand vil da vokse i os alle og styrke os i de kommende Tider.

C. P. O. CHRISTIANSEN

HØJSKOLEN OG LIVETS GRUNDFORHOLD

MAAR vi har Mod til, som det sker i Dag, at begynde vor egen Skole, kan vi ganske enkelt forklare det saadan, at vi gør det, fordi vi har Lyst til det. Vi gør det, fordi vi holder af at have mange unge i vort Hjem og at dele vort daglige Liv med dem.

Men vi kan ogsaa sige det stærkere og alvorligere. Naar man i moden Alder forlader en Højskole, hvor man har levet et lykkeligt Arbejds- liv og Hjemliv, og gaar ud i det uviste, da maa man have Tro paa, at der netop nu er Brug for Højskolen. Og det tror vi. Der er noget, som skal fortsættes, og samtidig skal der begyndes.

Højskolen har en Kærne, dens Inderste er uforanderligt, og har man oplevet det, ved man, at man, ogsaa naar man begynder sin egen Skole, bør være Fortsættere.

Højskolens Budskab er lige levende og sandt nu som for 90 Aar siden, da den første Højskole begyndte — at der under de forskellige Tider og Livsforhold er Værdier, som er bestandige, og at Livet først

faar sit Værd, naar vi kommer til at leve i dem. Og at de Værdier vokser i Stilhed i hver enkelt, men at de udfolder sig rigest, hvis vi bliver frigjorte nok til at kunne dele dem med andre, til at leve med i et Fællesskab om dem.

Vi er paa mange Maader forskellige fra de Slægtled, som gik foran os. Vi behøver blot at se paa gamle Elevbilleder af skæggede unge Mænd med lange Piber og af unge Piger, som ligner gamle Koner i deres tunge lange Kjoler, for at se den ydre Forskel fra vor sportsklædte Ungdom. Men det er de samme Værdier, som gør det værd at leve for os og for dem. Slægtledene er som Perler paa Livets Snor. Perlerne er forskellige, men Snoren, der forbinder dem, Livets Grundforhold, er den samme. Det var gennem de ældres Tale og Færd, at vi lærte Livets Værd at kende, og derfor tror vi, at i det, Ungdommen dybest vil, har de trods al Forskellighed ogsaa Brug for os.

Livets Værd — er det ikke taagede og fjerne Ord, som kan passe om Søndagen, men som visner overfor Hverdagen. Og er det ikke saadan, som mange mener, at vi lærer ikke vore Elever at kende paa Højskolen, vi ser dem kun i Søndagsstemningen.

Spørgsmaalet er dette: Har de Værdier, vi tænker paa, et Forhold til Hverdagen, eller har de det ikke?

Naar man tænker tilbage, ved man godt, hvad der er Livets Grundforhold for en, hvad det er, man mest ønsker skal styrkes hos en selv og andre. Den første Erfaring fik man vel, da det gik op for en, at man hørte sammen med sin Slægt. Det sker maaske gennem fælles Glæde, men tiere gennem fælles Sorg. Det sker ofte gennem Arbejdsfællesskabet, eller det sker i ubemærkede Øjeblikke. Jeg tror ofte, det sker derved, at vi mærker vore Forældres Tryghed overfor os, at de, naar det gælder, kan vise os en Tillid saa ubegrænset, som man kun kan vise den overfor en, man hører sammen med. Da bindes ung og gammel sammen, og den unge finder sin Plads, med Roden saa sundt fæstet, at han faar Kraft til selv at virke.

Men vi kan ogsaa opleve dette overfor vort Folk. Maaske i store historiske Øjeblikke, men for de fleste af os en daglig Dag, da vi mindst ventede det, fordi vi saa et Menneske, som var præget af, at han bevidst var en Del af sit Folk, og at han tog de Krav op, som fulgte deraf. Ogsaa her kommer Oplevelsen oftere fra Sorgen end fra Glæden, og derfor har en stor Del af os forstaaet Værdien i at være dansk ved at kende Sønderjyder og færdes i Sønderjylland. At bo ved en Grænse, som vi har gjort det, er smerteligt, men rigt; man faar ikke Lov at sove i Tryghed for det, man har. Og bryder man op fra Eg-

nen, kan det være svært at forlade Hus og Slægt, men stærkest lyder Tonen fra Kongeaaen; den er fyldt af Længsel og Savn og Kamp for alt det, vi andre har, og maner os til at tage Vare derpaa. Derfor kunde vi ikke selv have valgt et bedre Kunstværk til Frederiksborg Højskole end Magnusstenen her udenfor. Den hører til ved Kongeaaen, og intet kunde som den minde os om, hvad vi der har oplevet om Værdien af at være dansk og at have Lov at være det.

Men endnu eet følger Slægt efter Slægt, forener gamle og unge og tvinger hver af os til at gøre op, om vi er med eller mod. Det er Spørgsmaalet om Liv og Død, om Menneskets Forhold til de evige Magter, om vi vil bøje os for Udslettelsen, eller vi vil Kristus. Hjælpen til denne personlige Kamp kan vi faa gennem enkelte Mennesker, gennem Kirken, i Biblen, bedst er det for mig udtrykt i Ordet Menighed, den 3. Livskreds, som Højskolen hører til og arbejder for. Og vi kan ogsaa i Dag opleve Menigheden, enten det er i en stor Kirke eller i en lille Stue. Jeg husker det bedst fra Askov Kirke. Vor Præst var syg, vi havde en lang Tid ingen Gudstjeneste. Saa kom en Søndag en Præst; han kendte os godt, og vi ham, og fra det Øjeblik Gudstjenesten begyndte, havde vi Samling over os, vi mærkede befrielse og glade, at vi var dog et Samfund. Vi havde savnet, og nu mærkedes Taknemmeligheden paa Salmesangen og paa Samletheden hos os alle. I saadanne Øjeblikke erfarer vi, at Menighed er en Realitet, en virksom Støtte under den enkeltes religiøse Liv.

Livet ytrer sig paa mangfoldige Maader, som er værd at gribe, og som vi ogsaa vil møde under vort Skolearbejde her; men det stærkeste, vi har mødt i Højskolen er Oplevelsen af disse 3 Livskredse: Slægtens, Folkets og Menighedens, og den Hjælp, som vi derfra faar til vort Liv i os selv og sammen med andre. Det at blive voksen er blandt andet at opleve, at vi ikke kan komme udenom Spørgsmaalene om disse 3 Livskredse, og at vi er nødt til at tumle med dem og stadig arbejde os frem mod Klarhed over dem. Og det er den voksne Ungdom, som har Brug for Højskolen.

Det er et Søndagsbudskab, men det er det, som bærer Hverdagen.

Men dette Budskab er i Fare nu. De unge vender sig fra det. Der er saa mange »Budskaber« i vore Dage. Vi har Kommunisme i Øst og Nazisme i Syd og Klassekamp overalt, og disse Budskaber er mere aktuelle end »vort Folks Budskab«. Og hvorfor tale om Slægtsfølelse i en Tid, da Hjemmene opløses og Frihed i alle Slægtsforhold afløser den tidligere Bundethed. Lidt religiøse er vi vel alle. Vi er i Modsætning til for 30 Aar siden mere klare over, at Livet er et Under – men

det er noget helt andet at bekende sig til den kristne Tro, at være med i et kristent Menighedsliv. Men her gælder det, at Højskolen tør sige det trods alle ny Bevægelser, at her er vi Fortsættere, fordi det er Liv og Erfaring for os som for den gamle Højskole, at fra de 3 Livs-kredse, fra Slægt, Folk og Menighed, kommer Mulighederne og Væksten i vort Sind. Vi kan endnu gøre Schillers Ord til vore, at »kunden, der er forpligtet, er i Forbund med Aandens Magter«.

Men samtidig med at være Fortsættere, skal vi være Begyndere. Saadan er det altid. De bestandige Værdier kræver stadig ny Form. Det har vi oplevet paa den Skole, vi kommer fra. Ludvig Schrøders Askov kunde fra 1865 løse sin Opgave fuldt ud med Historie, Sagn og Digtning som sine Hovedemner. Men 13 Aar efter er Tiden skiftet saadan, at der foruden Schrøder kræves en Mand som Poul la Cour, der var Naturvidenskabsmand og alligevel kunde aflægge et kristent Vidnesbyrd for de unge. Og igen 13 Aar efter trænges der til en, der som Jacob Appel kan hjælpe Eleverne til at forstaa, at baade Romantikens Tro paa Sammenhængen og den videnskabelige Udviklingslære kan forenes med et kristent Livssyn. De tre Mænd havde samme Budskab til deres Elever, og hver af dem fik en stor Gerning, fordi de gav Højskolen Mulighed for den Fornøelse gennem nyopdukkede Spørgsmaal og nye Arbejdsmaader, som hver Tid kræver.

Et Forhold, som har forandret sig meget i de senere Aar, er Ungdommens Stilling til Arbejdet. Det kræver derfor ogsaa Fornøelse indenfor Højskolen, Teknikken og de deraf følgende sociale Forskydninger har ændret Arbejdsvilkårene. Glæden i Arbejdet var mere selvfølgelig før, og først og fremmest havde man altid Arbejde; man kunde snarere trænge til mere Fritid.

Nu under Arbejdslivets vanskelige Kaar, hvor det er et Privilegium at have Arbejde, skal Højskolen være et Arbejdets Fristed. Her er der Mulighed for at arbejde, her er der Fred til at arbejde, her er Lærere, hvis Opgave det er at hjælpe Eleverne med Arbejdet. Naar de gaar herfra, kan vi ikke give dem Beskæftigelse. Men er det gaaet, som det skal, har de dog faaet en Hjælp til den kommende Tid. Gaar de hjem til et Arbejde, som synes dem en Trædemølle, har de dog maa-ske faaet Øje for Værdien af deres beskedne Indsats i det store Maskineri, fordi Arbejdet gaar saa meget lettere, naar man forstaaer, hvorfor det er nødvendigt, naar man har faaet et Perspektiv for det, som letter det og gør det mindre sløvende.

Og gaar de til en Klassekamp, ved de mere om dem paa den anden Side og dømmer derfor mere klart.

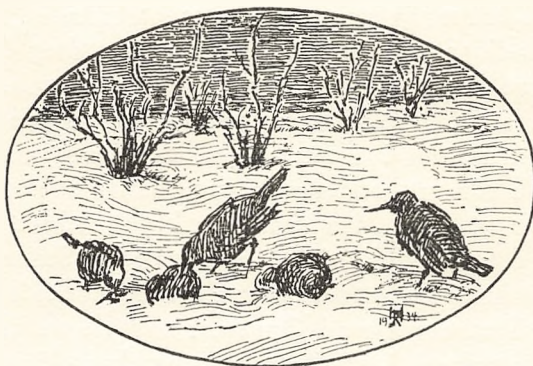
Men skal de gaa arbejdsløse, da er det en Hjælp til at holde ud og ikke gaa til under det, om man har lært at arbejde med Bøger, at interessere sig for at høre og at læse — det er dog en Mulighed for, at al den Tid, som burde fyldes af Arbejdet, men nu er tom, ikke skal drage nedad, og at den i bedste Tilfælde kan bruges til personlig Udvikling.

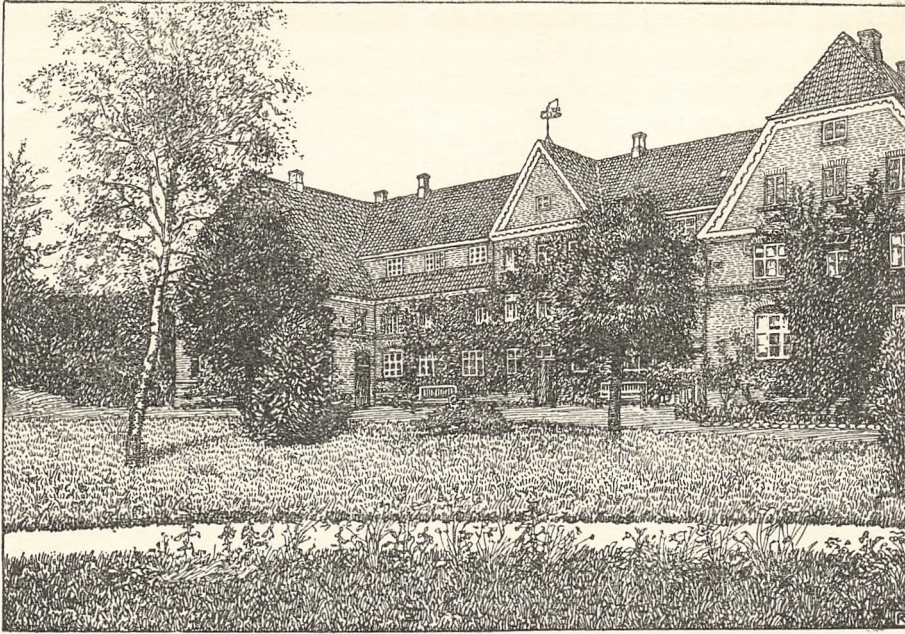
Tiden over ogsaa sin Indflydelse paa Højskolens Arbejdsformer. Foredraget er i Fare. Det er svært nu at holde Foredrag, saa Eleverne er med. De er ikke umiddelbart lydhøre. Og det er intet Under. Man kan jo blot lukke op for Radioen, og saa har man flere Foredrag daglig hjemme i sin Stue, det kan hurtigt blive for meget af det gode. Og alligevel! Jeg tror stadig, at Katedret bør være Højskolens Midtpunkt. Meget værdifuldt kommer frem i Samtaletimer, der lærer man sine Folk at kende, men i Foredraget samler man det, man gerne vil sige dem ud fra sit Kendskab til dem. Men skal Foredraget reddes, maa det forberedes, og efter den Erfaring, vi har, er den bedste Støtte for Foredraget, om Eleverne kommer fra et vel tilrettelagt Selvarbejde. Naar de selv faar Lejlighed til at tumle med Opgaver, som de ved ihærdigt Arbejde kan magte, vokser deres Lyst til at høre og deres Evne til at opfatte. — Naar man skal dele Eleverne efter deres Dygtighed i Regning, Dansk o. l., gaar det ofte saadan, at den erfarne Lærer foretrækker de Hold, hvor Eleverne har færrest Forudsætninger. Der faar man nemlig ofte den største Fornøjelse af Arbejdet. Den Iver, hvormed voksne unge kan kaste sig over de elementære Fag, og den Tilfredsstillelse, de viser ved at overvinde Vanskelighederne, er meget opmuntrende. Der ser vi Arbejdsglæde. Og den, der bakser saadan med sin lille Opgave, til han vinder, bliver ogsaa den bedste Tilhører; det Slid, han er kommet igennem, gør ham lydhør.

Naar De nu gaar rundt og ser paa Skolen, vil De opdage, at vi har indrettet et Bibliotek, en Læsestue, øverst oppe i Hallen. Det er endnu ret ensidigt, fordi vore Bøger passer til de Fag, vi hidtil har arbejdet med. Men det er en god Begyndelse. — Der er adskillige, der mener, at det ikke vil blive brugt, at Eleverne ikke har Lyst til at læse. Men vi fortrøster os nu til, at det vil de nok, naar vi hjælper dem til det. Vi har erfaret, at det ikke blot er dem, der har store Kundskaber, som søger Bøgerne, men at der hos de fleste unge er baade Lyst og Evne til at lære at læse en Bog med Forstaaelse og at kunne give skriftlig Udtryk for deres Tanker. Og vi er visse paa, at vi med

dette faglige Arbejdstag, med Selvarbejdets Tilfredsstillelse, allerbedst vil støtte Foredraget, saa det kan blive ved at være Højskolens Midtpunkt.

Jeg ønsker for vor Skole, at den maa blive et Fristed for Arbejdet — at den maa være et Sted, hvor der leves et frit og frugtbart Samliv mellem Lærere og Elever om de Værdier, som altid har baaret den danske Højskole.

FOLKELIV OG FOLKEFRIHED

EN TALE PAA FRUEBJERG D. 17. JUNI 1934

FOLKEFRIHEDEN i Danmark har i Aar kunnet fejre sin Hundredaars Fødselsdag. — Det var den 15. Maj 1834, at Kong Frederik den Sjette udstedte Forordningen om Raadgivende Stænderforsamlinger og dermed aabnede Døren paa Klem for sine Undersaatters Deltagelse i Rigets offentlige Styrelse.

Det var ingenlunde noget fuldt Folkestyre, han dermed indførte. Han forbeholdt sig selv hele den Enevoldsmagt, som han havde arvet fra sine Fædre og selv havde siddet inde med i halvhundrede Aar. Men den Adkomst, Folket fik til at vælge Talsmænd, som havde lovligt Kald til at frembære dets Ønsker for Kongen i Stændersalene, førte dog til, at dets stigende Krav paa at blive Herre i sit eget Hus snart blev uimodstaaeligt.

I 1848 blev den Dør, som var bundet, slaet op paa vid Gab. Og Junigrundloven i 1849 gav Løfte om, at Folket fra nu af skulde have Ret til at faa den afgørende Stemme i Rigets Styrelse.

De næste halvhundrede Aar gik ganske vist hen under fortvivlede

Bestræbelser for at tilbagetrænge den indbrydende Folkemagt. Men i vort Aarhundredes første Aar vandt det folkelige Selvstyre omsider Sejer, Og der har siden den Tid ikke været nogen, som for Alvor har anfægtet, hvad man med et fremmed Ord kalder den parlamentariske Regeringsform i Danmark. — Den er jo endda i 1915 blevet udvidet til ogsaa at gælde Kvinderne her til Lands. Og den er efterhaanden trængt igennem paa alle de Livsomraader, som vedkommer vort offentlige Liv, — maaske endda lidt længere, end frihedskære Enkeltmænd finder det ønskeligt.

Den mægtige Modstand, som rejste sig, da Vælgernes Flertal krævede sin Ret efter Grundloven, fremkaldte som bekendt en storpolitisk Kamp, der strakte sig over sidste Halvdel af forrige Aarhundrede.

Vi gamle, der i vor Ungdom tog Del i denne Kamp som gode Demokrater, vil aldrig glemme de Følelser for Frihed og Ret, som den vakte i vort Sind. — Det kan endnu løbe mig koldt ned ad Ryggen, naar jeg synger Bjørnstjerne Bjørnsons Opsang fra 1874 for »Det forenede Venstre«:

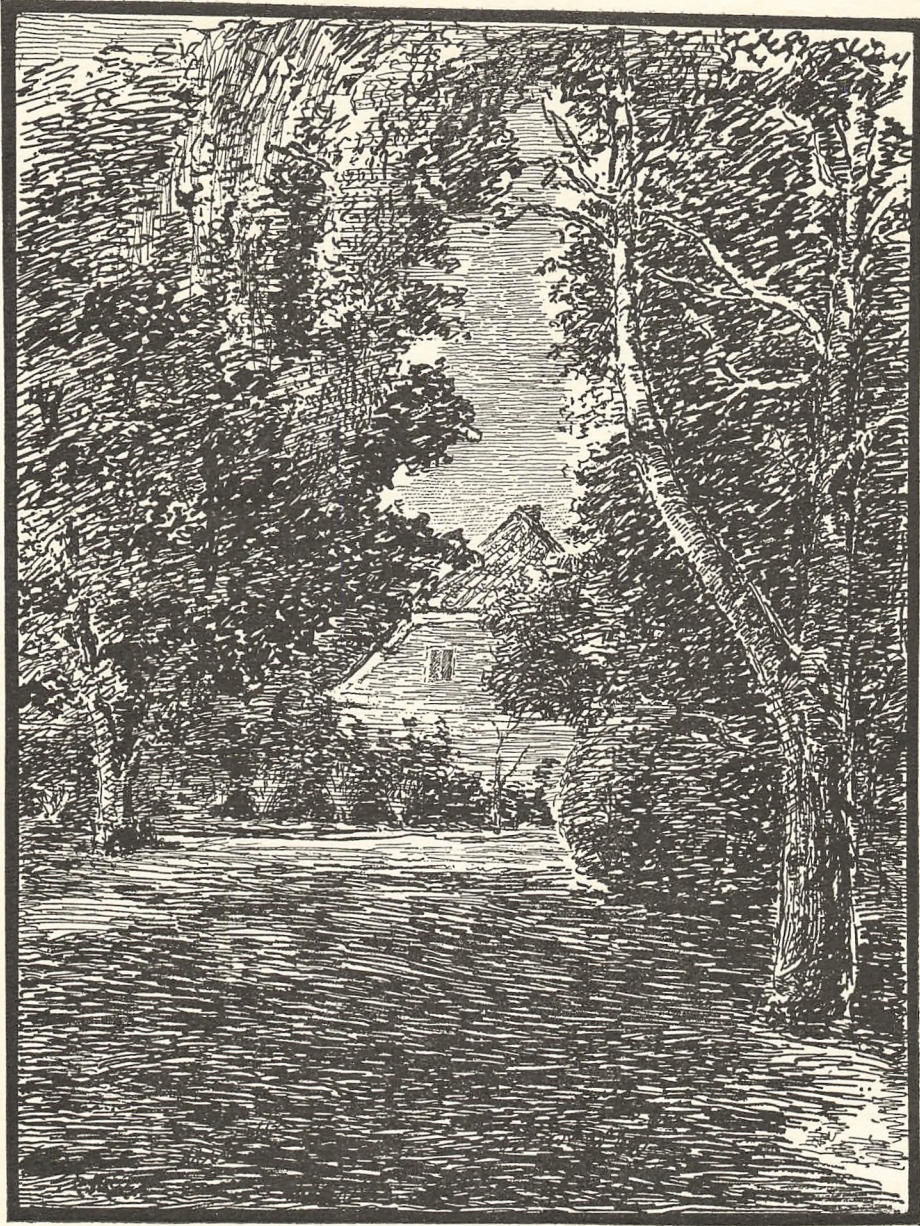
Foragtet af de Store, men elsket af de Smaa —
 Sig er det ikke Vejen, som det nye skal gaa?
 Forraadt af dem, som Vagt burde være, just af dem,
 Sig er det ikke saadan, at en Sandhed staa frem?
 For Folkestyre staa frem, staa frem!
 For Kirke, for Skole, for Frihed!
 Forløs, hvad som venter i Vintertaage, i Vanedvale,
 Det venter paa dig! Staa frem, staa frem!

Jeg kan gribe mig selv i Medlidenhed med vor Tids Ungdom, der ikke kender en saadan stor og samlet Kamp for Folkets fælles Frihed og Ret.

Men den sidste Menneskealder har jo sat andre Opgaver for det offentlige Liv. — Vi mærkede det allerede med lidt Skræk i Halvfjerdserne, da den første Flok Socialister kom marsjerende frem under en helt anden Opsang end vor:

»Nu dages det Brødre, det lysner i Øst« — hvorefter Kampen gjaldt et nyt Folkelags Fremgang »for Arbejde, Liv eller Død!«

Saa snart Grundlovskampen var afsluttet, maatte vi dog alle erkende, at nu traadte den sociale Kamp i Steden for den storpolitiske. Og dette har sat sit Præg paa det offentlige Liv i den sidste Menne-

»ÆBELHOLT«

skealder. — Den folkelige Politik er afløst af Klassekampen. Men hvor pinligt dette end kan være for en gammeldags Ven af Folkefriheden, maa jeg dog indtømme, at vi derved er kommet nærmere ind paa Livets Virkelighed end under den storpolitiske Strid, da det daglige Brød unægteligt er et Livsspørgsmaal for os alle. Men det er aabentbart en Lykke for Landet, at den haarde sociale Kamp nu kan føres paa Lovens Grund, som Fortidens rent politiske Kamp har sikret os.

*

Men lad os nu vende vore Tanker til det, som ligger bag ved alle de ydre Former for Stats- og Samfundsordninger, det fælles danske Folkeliv. Det er jo dog Kærligheden til dette dybere Emne, som nu igennem 38 Aar har samlet os til disse Folkemøder paa Fruebjerg.

Jeg kan sige med god Samvittighed, at, skønt vore Modstandere i Begyndelsen ikke vilde erkende det, saa har vi aldrig haft politiske Hensigter med disse folkelige Sommermøder. Her har der aldrig været en Kampplads for politisk Agitation eller socialt Partivæsen. Men vi har mødtes i Samdrægtighed om alt det, som tjener til hele Folkets Bedste. Og dette er dog i Grunden mere værd for den Enkelte, for Hjemmene og for Fædrelandet end alt, hvad der skiller os i den borgerlige Tvedragt om Mit og Dit. For her drejer det sig om Livet selv og ikke om dets skiftende ydre Former. — Vi har mødtes her for med Taler og Sange under hyggeligt Samvær at styrkes i den Frihed, Lighed og Broderskab, som er Sjælen i vort fælles Folkeliv. Og hvem tør nægte, at vi — ikke mindst i vore Tider — trænger til dette under alle Brydninger i vort ydre Samfund.

Det er derfor glædeligt, at et Blik paa Udviklingen i de sidste hundrede Aar viser os, at dette indre Folkeliv, som følger sine egne Love, og som styres af en højere Magt end alle Regeringer og Rigsdage, har udfoldet sig forunderligt rigt, samtidigt med at den politiske og sociale Strid har huseret paa Livets Overflade.

Det danske Folkeliv er ganske vist mange Gange hundrede Aar gammelt. — Det har været til, saa længe det danske Folk har levet i Danmark. Og dette bør minde os om, at det er dybere og værdifuldere end alt det ydre Væsen i Stat og Samfund. Men aldrig har det egentlige Folkeliv blomstret saa skønt, trods Krige, indvortes Kiv og alvorlige Kriser, som i de sidste hundrede Aar.

Kilderne til denne Fornyelse af Folkets indre Liv ligger langt dybere

end i Frederik den Sjettes Forordning fra 1834 og alt det, som fulgte derefter i vort ydre Samfundsliv. De maa efter min fulde Overbevisning søges i den Genfødelse af Kristendommen, som opstod hos den danske Almue, og den dertil svarende Folkeoplysning, som havde sin store Banebryder i Præsten Grundtvig.

Men netop ved at nævne hans Navn, drives jeg dog til at sige, at den ydre Frihed, som blev givet Folket, efter Grundtvigs Mening blev et udmærket Middel til det indre Livs lykkelige Fremgang. Og naar vi følger Folkelivets senere Vækst, maa vi sandelig tilstaa, at der har været en Sammenhæng imellem de indre og ydre Kaar, som ingen kan nægte.

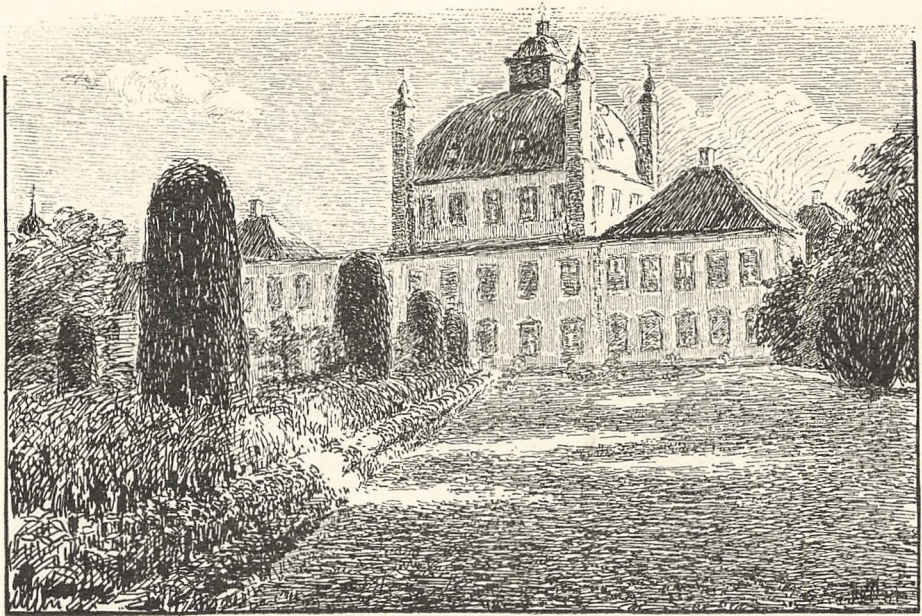
Naar jeg derfor i Dag har fremhævet Forskellen mellem Folkets indre Liv og ydre Forfatningsform, har det ingenlunde været for at rive dem ud af deres klare historiske Forbindelse med hinanden. Jeg kunde jo ikke have staaet her som fri Taler i en folkelig Forsamling, hvis Rigets Grundlov ikke havde sikret os Ret til saaledes at mødes som fri Borgere i et frit Land! — Meget snarere vil jeg da til Slutning pege paa, hvor herligt det er, at indre og ydre Frihed har gaaet Haand i Haand her i vort kære Fædreland. — Gud forbyde, at dette i Fremtiden maa blive anderledes i Danmark!

Man hører i disse urolige Tider Røster hæve sig med Krav paa Afskaffelse af det fri Folkestyre, som vi har vundet gennem hundrede Aars Kamp. Og vi behøver jo blot at kaste et Blik paa, hvad der foregaar i vort store Naboland mod Syd, for at se, hvorfra de Ideer stammer, som raabes ud med Klagemaal over vor hjemlige Statsforfatning. Men ser vi lidt nærmere paa Forholdene i de store Lande syd og øst for os, da lærer vi nok at blive taknemmelige for Folkefriheden i vort lille Fædreland. Da skønner vi vist alle, at den ydre Frihed, trods de mange Farer, den medfører, er det bedste Middel til Udfoldelsen af Folkets indre Liv, og kan trøstjg synge med vor gamle nordsjællandske Digter:

Høje Nord, Friheds Hjem!
 Ej for Mørket til at true,
 Men for Solen til at lue
 Og for Liv til at gro frem!
 Lad det bryde, lad det gære,
 Stem ej Strømmen, taal dens Brag!
 Den vil bære
 Grøde til en Sommerdag!

Længe leve Folkelivet og Folkefriheden her i Danmark!

Holger Begtrup.

ET TILBAGEBLIK OVER DE SIDSTE 20 AAR

EN 1. November 1914 vandrede jeg fra Hillerød med Frederiksborg Højskole som Maal. Jeg var af Skolens Forstander, Holger Begtrup, antaget som Lærer ved Skolen med Gymnastik og Sundhedslære som Hovedfag. Aaret før havde jeg været Elev paa den udvidede Afdeling »Vinduet i Vest«, saa det var ikke som fremmed, jeg holdt mit Indtog. Det var med Glæde i Sindet, at jeg ilede mod det kære kendte Sted, jeg syntes, at jeg nu stod ved det Maal, jeg saa længe havde ønsket, og det blev i Sandhed for mig en rig og god Tid de seks Aar, jeg kom til at tilbringe paa Frederiksborg Højskole, ikke mindst mit Samvær med Eleverne fik stor Betydning for mig, men selvfølgelig ogsaa den Kreds, som jeg kom til at færdes imellem, og som jeg siden har haft Forbindelse med, skylder jeg megen Tak.

Jeg stod ikke fremmed overfor de unge, som kom paa Skolen, da jeg i flere Aar forud havde været med i Arbejdet i vore Ungdoms- og Gymnastikforeninger. Dette blev mig en stor Hjælp fra Begyndelsen. Det var unge og alvorlige Karle, som den 3. November 1914 ankom til

Frederiksborg Højskole, men var det underligt? Krigen rasede omkring os, det var som alle Helvedes onde Aander var sluppet løs for at ødelægge det Opbyggelses- og Oplysningsarbejde, som i Tider forud var øvet i Fredens Tjeneste. Det viste sig her som tidligere, hvilken Løgn det er, at der maa rustes for at bevare Freden. Mange, for ikke at sige de fleste af Eleverne, havde Brødre eller Paarørende, som var indkaldt til Sikringstyrken. Hvordan vilde det gaa? Kunde vi holdes udenfor? — Eller. Ingen vidste noget.

Men det var trods alt en god Tid at holde Skole i. — Sammenholdet var stærkt, man mærkede Fælleskabet, ligeledes stærkere end tidligere. Vi forstod hverandre bedre — vi var danske — med samme Fædreland, samme Modersmaal, og det bandt os i et Fællesskab rigt og stærkt. Vi baade saa og hørte paa en hel anden Maade.

De mange Indkaldelser gjorde, at Elevholdet ikke var saa stort som ellers, men det blev nærmest et Plus, om ikke for Skolen, saa for Eleverne. Der blev arbejdet, og hver enkelt satte alt ind paa at faa saa meget ud af sit Højskoleophold som muligt, ogsaa fra Lærernes Side blev der arbejdet med Liv og Lyst, og naar Arbejdet gik saa godt, saa skal Holger Begtrup have Æren derfor.

En mere frisindet Mand end Begtrup har jeg aldrig kendt. Alle ved, at Begtrup ofte i sine Foredrag talte om Frihed, navnlig paa Aandslivets Omraade — ikke en tøjlesløs og løssluppen Frihed til at gøre, hvad man vilde — men Frihed under Ansvar.

Det er der mange andre, der har talt om. . . men Begtrup var Mand for at kunne praktisere det til daglig og paa sin egen Skole. Enhver af hans Lærere fik fuld Frihed til at tale og virke paa den for dem naturlige og selvstændige Maade, og hele Undervisningen blev derved præget af den enkeltes Ejendommelighed og det gjorde Arbejdet let, livligere og bedre baade for Eleverne og for vedkommende Lærer selv.

Da jeg i 1914 kom til Frederiksborg Højskole, havde Holger Begtrup allerede i flere Aar staaet som Føreren, ikke alene for sin egen Skole, men for hele den danske Folkehøjskole. Begtrups Navn havde en god Klang i alle Højskolekredse Landet over, og hans Kollegaer saa i ham Føreren og Bæreren af Højskolebevægelsen herhjemme.

Kom Udlændinge hertil for at studere Skolevæsen i Grundtvigs og Kolds Fædreland, var Frederiksborg Højskole altid sikker paa et kortere eller længere Besøg af disse. Folk og jo navnlig Skolefolk fra alle Verdens Lande har i Aarenes Løb besøgt Frederiksborg Højskole.

Alle gamle Elever vil forstaa, hvilken Glæde det var for mig at blive Lærling hos denne Mand og hans dygtig Lærerstab. De var hver for

sig meget forskellige. Hvor var det interessant at besøge disse i deres Hjem. Hos Ole Jensen og Hustru var det især Hjemlivet, der slog een i Møde, og mange rige Stunder har jeg sammen med Eleverne oplevet paa det Sted. Hedegaard lærte os Billedkunstens Værdi — lærte os at skelne mellem gode Billeder og alt det tarvelige Godtkøbskram, som man saa ofte den Gang saa ophængt i mange Hjem. Hos Urhskov var det Folkeminderne, der maatte holde for, og mange Elever husker sikkert deres Stile til Urhskov, hvori de fortalte om Sagn og Overtro fra deres Hjemegn. Hos Nørgaard var det Samfundsopgaver, man med Liv og Lyst diskuterede, og alt imellem gaar saa det daglige Liv hjemme paa Skolen. Begtrup holder Foredrag. Det er jo det danske Folks Historie i det 19. Aarhundrede, som Begtrup behandler i sine Aftenforedrag. Eleverne er stærkt optaget af disse, der giver Stof til mange Samtaler med de yngre Lærere. Hans Bog af samme Navn burde findes i hvert eneste Hjem i Danmark. Den er Folkelæsning i allerbedste Forstand, skrevet af en sprænglærd Teolog, men jævn og ligetil, og Stilen saa dansk, at det er en hel Nydelse at læse den. Dog skal man ikke læse den af den Grund, men for Værdien af Indholdet af dette enestaaende Værk.

Og saa gaar Dagene jo, som alle gamle Elever ved. En Skildring heraf skal jeg ikke komme ind paa her. Blot dette, efter de første 8 Dages Forløb, hvor Eleverne gaar og keder sig og halvfryser, gaar Dagene saa hurtigt, at man knapt kan følge med, altid med godt Humør, baade i og udenfor Timerne, man mindes dog stadig om den alvorlige Tid ved Begtrups smaa Middagstaler.

Lørdag Aften er Elevernes egen. Bladet »Kulsvieren« læses op, og her ser man Elevernes Evner som fremtidige Digtere, Journalister, Landmænd, Forfattere m. m. og her vanker der drøje Hip, hvis der er nogen, der i Ugens Løb har haft Næsen for langt fremme i en eller anden ufordelagtig Retning. Efter Oplæsning af Bladet er der Forhandling. En eller anden Elev indleder om et Emne, som vedkommende særlig er optaget af eller interesserer sig for, f. Eks. Afholdssagen, Husbond og Tyende, Kvindernes Valgret, og et Emne, som altid sætter Sindene stærkt i Bevægelse — Jyden eller Frederiksborghesten. For dem, der kommer med i Redaktionen for »Kulsvieren« giver det et ret stort Arbejde. De skal vrage og vælge mellem alt det Stof, der indkommer, udtage det bedste og brugelige, renskrive dette og lade Resten gaa op i Luer.

Et Par enkelte Smaating fra »Kulsvieren« 1914 til 15:

Nordlyset, den 9. November 1914.

Til Redaktionen!

Mangler vi en Redaktør, spør vi efter Kre'sen.
Er det skralt med dit Humør, se blot hen paa Kre'sen!
Kre'sen med det lyse Haar, spaar for Bladet Jubelaar.

Forsigtighed og Kristen Skov er omtrent det samme.
Mulkter, Politi og Sjøv, som kan Bladet ramme,
vil han ikke vide a'; han vil intet Ansvar ha'.

Spør man: »Men hvem flere har vi til Bladmænd faaet?»
se da det funklende Øjenpar, se det sortsmudskede Ho'ed.
Se, den udvalgte, der han staar, stolt som en Grande fra Spaniens Jord.

Se da en Pibe af Postelin med Billeder røde og gule!
Se da paa Manden, som kalder den sin,
saa struttende rund som en Kugle.
Lystig er han og ligeglad, blot han og Piben ej skilles ad.

Kr. Winther er jysk og bred,
saa jysk, at jeg knap nok forstaar det.
Som »ældre« han har lidt Værdighed,
som man stoppet med Visdom vel faar det.

Naar blot ikke, mens han er Redaktør,
vor »Kulsvier« forstoppes med Visdom og dør!

Ligevægt, Liv og Forsigtighed rører vi rundt,
saa det hele bli'r blandet;
saa ta'r vi Stolthed og Visdom med
og plører det det op i det andet.

Jeg tror, vi af denne Rusk-an-Snusk, kan faa
en »Kulsvier«, som ikke bli'r Fusk.

H. R.

Efter en Forhandling om Jyden og Frederiksborghesten læstes næste Gang i »Kulsvieren«:

Jyden han er stærk og stor,
særlig i sit eget Ord.
Ja, han er som Sindberg sejt,
kluntet som det jyske Kvæg.

Sjællands Hest er smuk og let,
traver for en Vogn adræt,
men en Ka'l fra Jydland
ej i Tømmen holde kan.

Først naar der er Snak om Mad,
bliver Jyden rigtig glad,
og hans Hest ham ligner godt,
den er tung og æder blot.

Lad kun Jyden ha' sin Hest,
thi den passer for ham bedst,
men den raske Sællandsfar
ej en Ko for Vognen har.

N. N.

Svar fulgte:

Sjællands Karle har vi her,
enkelte med fin Maner,
prale har de lært at gøre
om, hvorledes de kan køre.

Spise gør de næsten ikke,
det er altfor jyske Skikke:
Helst i Smug de Maden tager
i Jens Vejmands søde Kager.

Deres Hest den er saa god,
med det ædle rene Blod;
af Æde skal kun lidt den have,
ellers kan den ikke trave.

Næringsborg den altid haver,
derfor disse slunkne Maver.
Med dens skarpe Ryg og Knogler,
ligner den det Dyr med Pukler.

Deres Heste her og Stude,
deres Saga er jo ude,
men jeg troede dog næppe,
de blev maalt i samme Skæppe.

Tror du, Jyden han er sejt,
ak, dit dumme, dumme Kvæg.
Husk dog paa at sjællandsk Syge
ikke stammer fra en Jyde.

Putte.

Efter en Forhandling om Malkning og Behandling af Mælken:

Hr. Chr. Madsen
af ældre Klassen,
han holdt en Tale
om Koens Patter
og Mælkesjatter
og om dens Hale.

De Bønders Skikke,
ham huer ikke.
Saa'n i det hele.
De skidne Spande,
og Sørgerande
imod han strede.

(Hans saa nok ikke
Jør'n Larsens Blikke,
for de var varme).
Han videre snakker,
eller rettere hakker —
til Jørgens Harme.

For lange Ærmer
han ikke sværmer,
nej, tvertimod;
og det skidne Tøj,
nej, Fy — fy — føj!
vi maa raade Bod.

Men Jørgen blev vred,
for han raabte saa hed:
»Det passer ej!
for hviden Skjorte,
og Ærmer korte
det har nu jeg!«

Med Blikke milde
og Smile snille,
Jør'n pludrer væk,
om Kalves Fødning
og Køers Gødning —
til alles Skræk: —

Da han endelig sagde Stop,
blev han ej klappet op
for sin Veltalenhed.
Med et Lettelsens Suk
og et flot lille Buk,
steg han endelig ned.

Men ak, Laurits Thomsen
nu tog sig til Numsen
og sagde saa bredt:
»Ja, jeg er Brygger,
og ingen Nykker,
det hjælper e't.

I Rendestene
jeg vanker saa ene
og samler op,
de sure Tønder
udsmidt af Bønder,
det maa høre op.

Ja, selv den lille —
og nogen synes snille,
fra Ryslinge,
han rømmer sig,
og det klikker ej
for vor lille Ven.

Han synes ikke
om Jør'ns Skikke
og al den Fest;
med Hænder vaade,
gjort af en Straale,
han malter bedst.

Men ham takker vi særlig,
for han mener det ærlig
med sin Renlighed.
Og saa klø'ed han sit Øre,
hvad vel alle vilde gøre,
hvis de stod i hans Sted.

Og Magnus den gode fik nok andet i sit Ho'de, han er ellers saa from. For det kom nok saa bøs, skønt han var lidt nervøs, uden at tænke sig om:	»Jeg synes de fynske de ligner de tyske, med Urenlighed; der gaar de og sviner med Køer og Maskiner; saa, nu ved I Besked.«	Der var Fynboer tilstede og de blev nok lidt hede, vel ogsaa med Rette: for jeg synes nu ikke, at Fynboens Skikke er blevet saa slette.
--	--	--

Dog, han fortrød nok det hele,
for han begyndte at skele
til Forsamlingen ned, —
og saa sagde han bedrøvet,
mens han stirred' i Støvet:
»Jeg vil helst have Fred.«

En Aften i Rygestuen:

Med store, stive, tunge Sving
Per Jensen danser hist omkring,
mens Sindberg Strengen strøg.
Han svinger Røder, som et Bundt
af gamle Klude, Salen rundt,
og Sindberg filer løs.

Og Gulvet gynged, hvor de kom,
og Røder hang paa Peders Vom,
mens Sindberg Strengen strøg.
Tilside! skreg Per Jensen vred,
for ellers tramper jeg Jer ned,
og Sindberg gned sin Streng.

Og Flokken sprang paa letten Fod,
og snart i Krogen alle stod,
mens Sindberg Strengen strøg.
Da skete det, at fra sit Gem,
en fiffig Mand stak Foden frem,
mens Sindberg filed løs.

Nu faldt Per Jensen med et Dump.
ned paa sin haleløse Rump',
og Sindbergs Streng den brast.
Dog, Røder han faldt mere blødt,
kun Peter Jensens Vom blev stødt,
og den var ikke fast.

O, Læser gaa en Aften ned
og se paa Salens Gulv.
Der ser du straks et bulet Sted,
det er Per Jensens Hul.

Posejdon.

Der kunde fortælles meget mere om disse muntre Aftener, men det gaar ikke, hvad jeg her har nævnt er rent tilfældigt — der er ikke pillet noget særligt ud, jeg kunde ligesaa godt have taget andre Ting frem.

Af forskellige Festligheder nævner jeg ganske kort:

Hedegaards 50 Aars Fødselsdag 2. Juli 1916. Fødselsdagen blev fejret i Stilhed, men ved Elevmødet, som fulgte ret hurtigt efter, blev der holdt mange smukke Taler for Hedegaard.

Den 1. Juli 1917 fejrede Ole Jensen og Hustru deres Sølvbryllup. Festmiddagen holdtes i Gymnastiksalen paa Højskolen, hvor en meget stor Vennekreds var samlet, bl. a. en Del Fynboer (gl. Elever af Ole

Jensen fra hans Friskolevirksomhed paa Fyn). Det var en af de køn-
neste Fester, jeg oplevede paa Frederiksborg Højskole. Forstanderens
60 Aars Fødselsdag 28. Juni 1919 blev selvfølgelig en stor Festdag paa
Skolen. Foruden de 200 Sommerpiger og Lærerstabten var mødt Folk
fra nær og fjern og bl. a. husker jeg tydeligt Johanne og Holger Beg-
trups Glæde, da deres gamle Lærer, Højskoleforstander Thomas Breds-
dorf og Hustru fra Roskilde pludselig dukkede op midt i Forsamlin-
gen. Om Eftermiddagen var der Friluftsforestilling i Haven, hvor »Eventyr
paa Fodrejse« blev opført af Lærere og nogle af Børnene.

Man kan sige, at et Højskoleophold er en Fest hver Dag, men disse
store Fester, som jeg personlig har haft den Glæde at deltage i, og
som snart et snart et andet Hold Elever har overværet, sætter selvsagt
et særligt kønt Minde i de unges Sind. Det var dog ikke idel Fest, og
navnlig ikke i de Aar, som jeg tilbragte paa Frederiksborg Højskole.
Det var vanskelige Tider for Ledelsen, men trods Rationering, Kortsy-
stem o. s. v. gik Arbejdet dog sin støtte og rolige Gang. Det sker jo,
at der kommer enkelte urolige Hoveder mellem Eleverne, men disse
faar som Regel kun enkelte andre med sig, og faar som saadan ingen
Betydning for den øvrige Flok, dog hænder det, at de maa kaldes til
Orden i »Kulsvieren«, hvor de uden Naade og Barmhertighed faar
deres velfortjente Skudsmaal, og efter saadan en Straale i Bladet, blev
der som Regel sagt: »Ja, hjælper det ikke, saa er der ikke noget paa
Apoteket, der hjælper«. Men det skete alligevel, at man fandt et Mid-
del — ikke fra Apoteket — men der var noget, som man i gamle Dage
kaldte for Bænketur, det var et krabat — om end til Tider et noget
haardhændet Middel, og de lykkelige Sjæle, som har prøvet det, ved
jo bedst, hvordan dette Universalmiddel virkede — baade beroligende
og efterhaanden lægende, saadan at vedkommende, trods alt, alligevel
opnaaede Udbytte af sit Højskoleophold — altsaa en glimrende Kur.
Det var Elevernes egen Maade at hjælpe en Kammerat paa. Det hændte
ofte under en saadan Proces, at en af de yngre Lærere paa Afstand
fulgte Kuren for eventuelt at skride ind, om der skulde ske Fejlgreb,
ligeledes hændte det, at Nørgaard blev rasende, naar en Elev ikke kunde
sidde stille i hans Timer, han anede jo ikke, at vedkommende havde
haft sin Besøgelsestid. Om Sommeren foregaar enkelte af Timerne lidt
mere frit, f. Eks. Haandarbejde, hvor man kunde se Smaagrupper af
unge Piger sidde med deres Sytøj paa forskellige Steder i den store
Have — et kønt Billede paa en dansk Sommer.

Et lille Træk fra en saadan Sommer. Ferietiden er begyndt, ikke for
Sommerpigerne, men for danske Studenter, og dette mærkes, om ikke

i Timerne, saa i Fritiden. Krocketspillet kommer i Gang, der spilles Tennis, og der drives Rosport, det sidste dog ikke i stor Stil, da der er langt til de store Vande, men er man ikke forvænt, kan mindre gøre det. Et Kar ned i Dammen gaar ret let, selvom det skal transporteres ad Omveje, saa fat i et Kosteskift el. l. og der stødes fra Land. Rosportsmanden gør først selv nogle Ture over Dammen, mens en Flok lysklædte Nymfer beundrende ser til. »Det var sjovt at prøve«, siger en, en anden synes ogsaa det kunde være morsomt. »Ja, værsgod siger...« naa ja, Mandens Navn skal jeg ikke røbe her, han er nu Direktør, men det er der jo flere, der er. En Flicka vover sig op, og nu gaar det Dammen rundt, først langsomt, saa hurtigere, man hører et lille Hvin. Nørgaard, som bor tæt derved, springer op fra sit Skrivebord, hvor han har siddet og arbejdet med en dansk Politikers Levnedsløb, som skal udkomme som næste Hæfte af »Folkets Førere«. Øvre paa Begtrups Gaard paa modsatte Side, hører Bestyreren ogsaa det lille Hvin, han gaar med en Spand Mælk til Kalvene, han smiler, han ved, at nu er Træningen begyndt, et Hvin nu betyder ingenting, der er Styrmand ombord, og han skal nok klare Pynten. 8 Dage senere gaar det for fuld Damp, flere af Eleverne kan nu selv styre Jollen over Dammen og lade Karret hvirvle rundt ude paa Midten. Saa en Dag sker »Katastrofen«, Bestyreren kommer fra Skolen paa Vej til Gaarden. Klokken har lige kaldt til Samling, men en af Pigerne har sikkert ikke hørt det, hun staar sikkert som fasttryllet og stirrer ud paa det herlige Fartøj, som hun længe har ønsket at komme i Kast med, men ikke rigtig har vovet. Nu maa det være sket, for pludselig lyder et Skrig gennem Luften, men kun Bestyreren, som paa samme Tid er i Haven hører det. Hvad var det? Lød der ikke ogsaa et Plask? alt bliver stille — da springer han, saa hurtigt han kan tilbage og op til Dammen, men der er alt roligt, dog ligger Karret med Bunden i Vejret, der skulde da vel ikke? — I et nu er han derude, Karret bragt paa rette Køl, et Skub saa det fløj ind mod Land, og her stod nu en Ungmø i en ynkelig Forfatning i Mudder til Knæene og med Vandet drivende fra Haaret og det hvide Blusliv. Trods den alvorlige Situation var det Bestyreren umuligt at holde sig til et Smil alene, men han lo, saa det klukkede i ham, og det var sikkert den Latter, der saa hurtigt hjalp den unge Pige over Forskrækkelsen. Det Syn glemmes aldrig, da hun i skarpt Trav løb op ad den lukkede Allé langs Ole Jensens Have, det vaade Tøj slog om hende, og for hvert Skridt hun tog, sagde det sjap, sjap. Bestyreren opdagede pludselig, at han manglede Træskoen paa den ene Fod, han saa den aldrig mere, men den har muligvis senere virket som

en Slags Gødning for Frederik Begtrups Rhododendron-Gruppe. Damen blev nemlig fyldt, straks da Frederik Begtrup overtog Skolen, og Sejladsen dermed indstillet.

Men enkelte mørke Dage undgik Frederiksborg Højskole dog ikke. Et Aar udbrød der Skarlagensfeber blandt Eleverne; det vakte straks en Del Panik, nogle vilde rejse, men der blev fra Skolens Side gjort alt for at berolige dem og gøre dem det klart, at Faren jo i Virkeligheden var meget større ved at rejse hjem, da de saa kunde føre Smitten med sig. Alle forstod deres Ansvar og blev, og Sindene faldt ret hurtigt til Ro igen. Men kedeligt var det for os alle paa Skolen at maatte undvære en halv Snes Stykker af de bedste Elever, og selvfølgelig ikke mindre kedeligt for de flinke Gutter, som maatte tilbringe saa lang en Tid paa Sygehuset, det gav jo et slemt Skaar i deres Højskoleophold, hos nogle stødte der yderligere Gigtfeber til, men paa een nær blev dog alle udkrevet, og var med de sidste Dage før Skolen sluttede.

Senere holdt den spanske Syge sit Indtog, navnlig var Vinteren 1918–1919 slem. Saa godt som ingen af Eleverne gik fri, og paa et vist Tidspunkt laa ca. 85 Elever, heraf en Del meget syge. Det var en drøj Tid, da der til Stadighed blev vaaget over de mest syge, men heldigvis slap Frederiksborg Højskole for Dødsfald. Hvor beundrede jeg ikke Fru Johanne Begtrup i saadanne Stunder, hvor virkede hun beroligende paa os alle, naar hun paa sin sikre og bestemte Maade gav os Instruksler til Nattens Arbejde, selv var hun paa Færde fra tidlig Morgen til sildig Aften — hvor maa hun have været træt — og naar vi andre holdt saa godt ud i lange Tider, baade Nat og Dag, saa var det uden Tvivl ved Synet af hende, kunde hun holde ud, kunde vi unge vel sagtens, vi var da Mandfolk. Og saa en Dag er alt overstaet — alle Mand paa Dæk —. Skolen aander atter op, og Arbejdet begynder paany, Bænkene i Foredragssalen fyldes atter, Begtrup staar paa Talerstolen, og der er Jubel i hans Stemme, da han atter taler for den samlede Flok, hvoraf enkelte endnu er lidt blegnæbede.

Ja, ogsaa paa en Højskole kan man i en streng Tid lære meget.

Hold kommer og Hold rejser, og for Vinterens Vedkommende stiger Elevantallet stadig. 1919–20 er det oppe paa 185 unge Karle, mens Sommerskolen stadig ligger omkring 200 unge Piger, det maa tilføjes, at der ikke kan være flere, ligesom der ofte maa siges nej til en Del.

Den store Krig er nu forbi, der er Vaabenhvile, og man forbereder Fredsslutningen. Danmark, som jo hele Tiden har været holdt udenfor, kommer nu med i Forhandlingerne angaaende Grænsespørgsmaalet mod Syd. Der skabes megen Bitterhed paa dette Punkt, uansvarlige Mænd

baade fra Danmark og Sønderjylland blander sig ind i Striden, men trods alt lykkes det dem ikke at faa draget Grænsen længere Syd paa, end Sønderjyderne selv ønsker; det bliver Selvbestemmelsesretten, der sejrer, og endelig den 10. Juli rider Kongen over den gamle Grænse. Naar jeg nævner dette, er, det fordi den danske Folkehøjskole paa forskjellig Maade blev berørt af dette Spørgsmaal.

Samme Aar, den 15., 16. og 17. September, afholder Frederiksborg Højskole 25 Aars Fest. Elevmødet var det Aar henlagt til den 15. September, og de to efterfølgende Dage var der Efteraarsmøde. I disse Dage sprængtes Skolens Rammer fuldstændig. Ved Spisningen maatte der tages et meget stort Telt til Hjælp, foruden Spisestuen, og dog kunde alle ikke rummes paa een Gang — ligeledes maatte Frime-nighedskirken tages i Brug, og baade denne og Gymnastiksalen var under Møderne fyldt til sidste Plads. Det var et stort og godt Venne-møde, der var ikke alene Feststemning, men en vis Højtidsstemning over hele Mødet.

1922 vender cand. polyt. Frederik L. Begtrup hjem, efter at have virket som Ingeniør i Amerika i en Aarrække. Det blev selvfølgelig en stor Glæde for Johanne og Holger Begtrup at faa en Søn hjem som Lærer paa deres Skole. Et vistnok sjældent kønt Samarbejde udviklede sig her mellem Far og Søn. Frederiks Dansktimer — hvor var de friske, og hvor kunde han faa Eleverne til at spørge — og i hans Foredrag mærkedes ligeledes at frisk Pust ude fra den store Verden. Efter at have været Lærer paa sin Faders Skole i 3 Aar, blev Frederik Begtrup Medforstander, og kan flyttede sammen med sin unge Hustru, Anna, født Appel, ind paa den store Skole for at overtage den daglige Ledelse. I Sommerens Løb havde Johanne og Holger Begtrup ladet opføre en stor Villa i Havens østre Del, imellem Skolen og Kirken, og som de kort efter tog i Besiddelse. I denne Anledning blev der den 28. November 1925 afholdt et ekstraordinært Elevmøde, hvor ogsaa mange af Skolens Venner var tilstede. Det blev en storstillet Fest til Ære for det ældre Forstanderpar, som jo nu efter 30 Aars Virksomhed trak sig tilbage fra Skolens daglige Ledelse.

Som et lille synligt Bevis paa vor Taknemmelighed, havde gamle Elever og Skolens Venner indsamlet en Sum Penge, som man havde tænkt at anvende til et Maleri af Holger Begtrup, som engang med Tiden vilde faa en ærefuld Plads paa Frederiksborg Musæet (Man havde i Forvejen sikret sig en Plads til Maleriet, idet Musæumsinspektør Andrup havde lovet, at Musæet med Glæde vilde modtage Maleriet til Ophængning, saafremt det blev malet af en kendt Kunstner). Der blev foreslaet Maleren Hans Ottesen, Hillerødsholm.

Formanden for Elevforeningen spurgte, efter en Tale for det ældre Forstanderpar, om Begtrup var villig til at lade sig male af denne, hvortil han svarede ja. Derefter blev Restsummen overrakt Fru Begtrup til Hjælp til Udsmykning af deres nye Hjem, Æbelholt. Vi er glade for at have sikret os Holger Begtrups Minde for efterkommende Slægter paa dette historiske Sted.

Det blev en meget svær Opgave, at det unge Forstanderpar, her gik ind til. Holger Begtrup og Frederiksborg, de to Navne var i den Grad knyttet sammen, at kun faa kunde tænke sig det anderledes. — Trods det, at Holger Begtrup fremdeles deltog i Skolearbejdet, ja, hans Timetal blev endog forøget, kom det alligevel til at indvirke paa Elevantallet. Saa kom Krisen til, som yderligere nedsatte Elevtallet paa alle Skoler, og det saa ud, som det særlig var de store og gamle Skoler, det gik ud over. At Frederik Begtrup ikke var Højskolemand tør vist ingen benægte. Han var en ægte Begtrup, ikke en Eftersnakker — en som kunde tralle gamle Viser efter. — Nej, han var en selvstændig Natur, stærkt optaget af de Brydninger, der skete rundt om os, saavel mod Øst som mod Syd, og som ogsaa mærkedes her i vort lille Land.

Han satte sig grundig ind i fremmed Literatur, maaske ikke mindst i russisk, baade ældre og moderne. Dette blev i høj Grad misforstaaet. Men vi er mange, der siger Frederik Begtrup og »Søster« Tak for deres Virke paa Frederiksborg Højskole, og takker dem, fordi de fik det ordnet saadan, at Skolen kan føres videre som en god dansk Folkehøjskole. Mange gode Ønsker er fulgt med dem til deres nye Hjem og Stilling. Ogsaa jeg vil gerne føje min personlige Tak til for alt, hvad vi har haft sammen, lige fra den Tid, da du, Frederik kom hjem paa Ferier, og til den Dag i Dag. Ofte mindes jeg de hyggelige Timer, som jeg sammen med dig og »Søster« har haft paa Frederiksborg Højskole.

Af senere Festligheder nævner jeg blot, da det har været omtalt andet Steds, Ole Jensens 70 Aars Fødselsdag, Uhrskovs 25 Aars Jubilæum og 50 Aars Fødselsdag og senere Begtrups Guldbryllup og Uhrskovs Sølvbryllup. — Begtrup er nu 75 Aar, men endnu kan han »slaa til Lyd, saa de unge lytter.«

Jeg slutter med det lille Ord: *Tak* til hele den gamle Stab.

I August 1934 overdrages Skolen til Magister C. P. O. Christiansen og Hustru Margrethe, f. Appel, begge Navne er kendt over hele Landet fra deres ca. 20-aarige Virksomhed paa Askov Højskole.

Om Efteraarsmødet paa Frederiksborg Højskole, som blev afholdt den 7., 8. og 9. September, skrev jeg følgende i Højskolebladet:

Frederiksborg Højskole er med dets nye Forstanderpar gaaet ind i et nyt Afsnit af Folkehøjskolens Historie. Vi haaber inderligt, at det maa lykkes for C. P. O. Christiansen og hans dygtige Hustru at føre den gamle landskendte Skole frem til en ny Blomstringstid.

Indledningen hertil blev gjort paa den smukkeste Maade ved Efteraarsmødet den 7., 8. og 9. September, hvor Folk strømmede til i hundredevis, og den store Gymnastiksal fyldtes til sidste Plads. Solen straaledede fra en klar Himmel og gav Dagen et særligt festligt Præg. Der var Varme i det Velkommen, som fra det nye Forstanderpar lød til hver enkelt af de mange Deltagere. Man stod her over for to Mennesker, der var fulde af Haab og Tro paa, at den Gerning de gik ind til, skulde lykkes; ogsaa vi Deltagere følte os glade og fortrøstningsfulde over, at Skolen nu kunde føres videre som en god dansk Folkehøjskole.

Den første Dag talte C. P. O. Christiansen, Fru Christiansen, samt Forstander Arnfred, Askov.

Anden Dag (Grundtvigs Fødselsdag) Holger Begtrup, Fru Malin Holmstrøm-Ingers, Sverige, samt Martin Birkeland, Norge.

Om Søndagen var der Gudstjeneste ved Pastor Niels Dael.

Ved Eftermiddagsmødet talte Peter Marcussen, Formanden for »Det unge Grænseværn« og Højskoleforstander C. P. O. Christiansen. Hver Dag afsluttedes med en Aftenunderholdning. — Her skal ikke gives noget Referat af Talerne, men det var gode og vægtige Ord, der lød, og der var under hele Mødet et Sammenhold og en Fællesskabsfølelse, som vi Deltagere vil mindes længe; det var Livsværdier, vi tog med os hjem, og derfor siger vi C. P. O. Christiansen og Hustru Tak. Der var i Pavserne under Mødet rig Lejlighed til at se den nyistandsatte Skole, og det var os en Glæde at se, hvorledes der overalt var taget Hensyn til kommende Elever, saavel i Skolelokalerne som Elevværelserne, ja, selv den private Lejlighed vil blive et Samlingssted for Eleverne.

Frederiksborg Højskole gaar nu en Nytid i Møde, men det, som altid har været det bærende — det, der gør Højskolen til en Livets Skole, vil stadig forsætte paa dette Sted. Men, vil vel nogle spørge, dansk og nordisk Højskole — hvad er det? Er det en lærd Skole, hvor der kræves særlige Evner for at følge med? Nej, tværtimod! Det betyder netop en jævn Skole, hvor Nordens Ungdom (hvis Slægtskabsfølelse i aandelig Henseende er langt stærkere end mellem andre Folkeslag) kan mødes og lære af hverandre, og som paa andre Højskoler søge Hjælp i en rastløs Tid — dygtiggøre sig — faa deres aan-

delige Horisont udvidet, og naar Skolen slutter, da drage hjem hver til sit Arbejde med et lysere og friere Syn paa Livet trods vanskelige Tider.

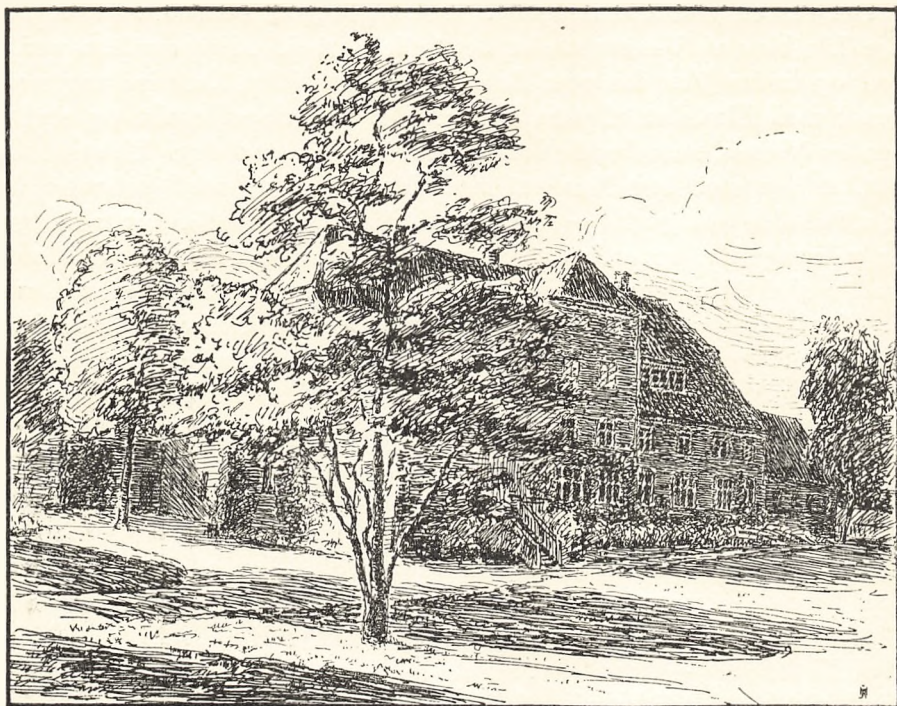
Venlig Hilsen til gamle Elever fra Aarene 1914—20.

Optagelseshjemmet Skovholmgaard, Fredensborg, i November 1934.

HANS HANSEN

Husk næste Aar 1935 bliver Elevmødet 3. Lørdag og Søndag i Juli.

KATHRINE GRØNNING

ER er vist ikke mange gamle Elever, som har været paa Frederiksborg Højskole i den lange Tid, Holger og jeg stod for Styret, eller i de henvend 9 Aar, hvor vor Søn og hans Hustru var Forstanderpar, uden at de véd, hvem *Kath.* var.

Kathrine var Gaardmandsdatter fra Skive-Eggen, og som ung Pige i 19=Aars=Alderen kom hun som Elev paa Frederiksborg Højskole. I de følgende tre Maaneder havde hun Plads her i Nordsjælland. Men det var allerede bestemt, medens hun var her som Elev, at hun skulde være Stuepige her paa Skolen fra 1. November 1905. Paalidelig og trofast var hun allerede dengang i al sin Færd, og det var en Glæde at se hende ved sit Arbejde. Saa blev hun, vel et Aar efter, Køkkenpige, og efter nogle Aars Forløb følte baade hun og jeg, at nu kunde hun godt klare Førerstillingen i vor store Husholdning. — Efter nogle Maaneders Ophold paa et Hotel i København stod hun saa den 1. Maj 1910 færdig til at begynde sit ansvarsfulde Arbejde, som blev baade hende og os til Lykke og Velsignelse.

Det var en god Tid dengang. Skolen gik godt udadtil, og i det daglige Liv blev vi Venner under det fælles Arbejde, ligesom hun var en god og trofast Ven for vore Børn. — Jeg tror ikke, Kathrine var meget kendt med Flertallet af vore Elever. Der var noget rankt og stejlt i hendes Væsen, som kunde lukke af. Men jeg tror dog, Eleverne har følt, at hun stod bag Huslivet med Forstaaelse og med Interesse for, at alt skulde gaa godt. — Den Mad, Kathrine lavede, var altid god og velmagende, og endnu synes jeg, at saadan som hun lavede Maden, saadan skal Mad smage. — Hun havde ogsaa godt Sammenhold med de Piger, hun satte i Gang i Køkkenet. Der var Orden og Plan i det altsammen, og selv sled hun mere end nogen af hendes Medhjælpere.

Ja, saa gik de mange Aar, og naar jeg tænker tilbage, kan jeg ikke skille dem ud fra hinanden. Men Tiderne skifter, og vi flyttede saa herover paa »Æbelholt«, mens Kathrine blev paa Skolen hos vor Søn og Svigerdatter, som nu skulde føre Arbejdet videre. — Hun sluttede sig med sin trofaste Kærlighed ogsaa til dem og deres to Smaapiger, og paa sin stille Maade delte hun Sorger og Glæder med dem, som hun havde gjort med os. — Saaledes gik der henved ni Aar, indtil Skolen i Somner blev solgt og kom paa andre Hænder. Og hvad saa med Kathrine? — Hun havde i de sidste Aar været plaget af en Øjenssygdom, som til Tider pinte hende meget og sled paa hendes Nerver, saa hun følte, at selv om hun blev bedt om at blive paa Skolen, vilde hun vist ikke have Kræfter til det. — Saa lagde vi i Fællesskab Planer om Fremtiden. Vi vilde saa gerne have, hun skulde blive her i Nærheden. Hun var jo ikke gammel nok til at sidde stille, og Arbejde kunde hun ikke undvære. Der blev set paa en Grund til at bygge et Hus, hvor hun kunde have Høns og Have. Men det tabte hun Lysten til. Saa var der et færdigt Hus, som kunde faas paa rimelige Vilkaar. Men det kunde hun heller ikke bestemme sig til at købe. — Det var en meget svær Tid for hende og for os, som holdt af hende. Det blev saa tungt for hende at skulle bryde op fra den gamle Skole. Hun følte, at hun først maatte være i Ro for en Tid, inden Fremtiden kunde klare sig for hende. — Hendes gamle Forældre, som begge er over 80 Aar, vilde gerne have hende hjem til sig. Men da hendes Søster Agnes, som er gift med Konsulent Fog i Roskilde, tilbød hende et Hjem der, blev det bestemt, at hun skulde rejse hen til dem. Saa kom hun nok her tilbage, naar Vinteren var gaaet, haabede vi.

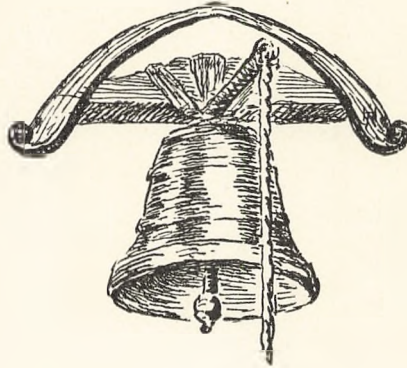
Det var svært for hende at faa sagt Farvel, og vi var tunge i Hjerter derved. Men vi vidste ikke, hvor tungt det var for hende, før vi, knap en Uge efter hendes Afrejse, hørte, at hun var død. — Vi bad

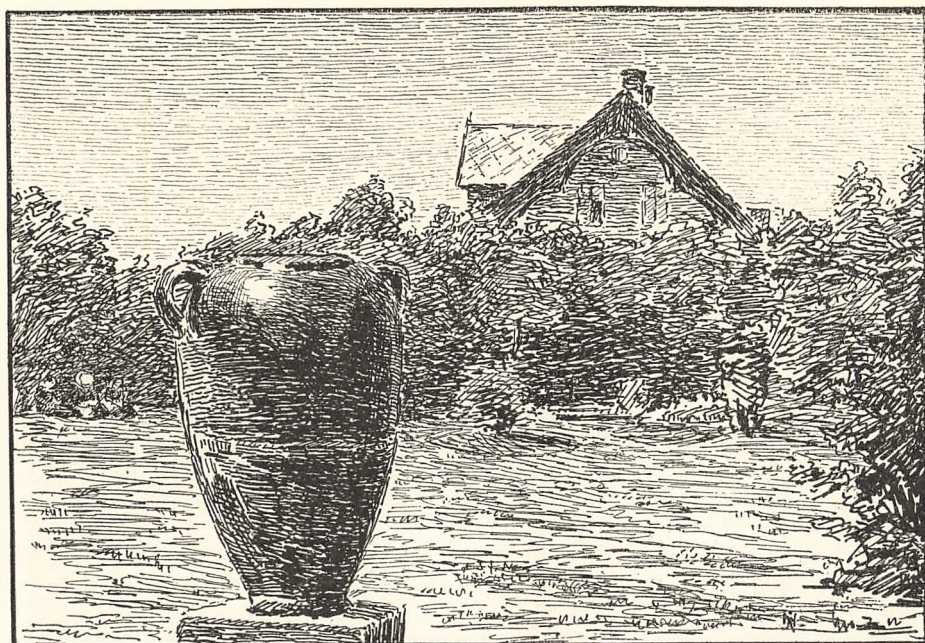

KATHRINE GRØNNING

Familien, om hun maatte faa sin Grav paa den lille Kirkegaard ved Frimenighedskirken, og det er sket. — Man maa jo spørge, hvad hun fik af Glæde i Livet, hun som gav sit trofaste Arbejde og sin varme Kærlighed til os. Har vi forstaaet at give hende Tak, som vi burde?

JOHANNE BEGRUP

PAA VEJ TIL HØJSKOLEN

I Højskolens Aarskrift for Aarene 1923 og 1925 har jeg fortalt noget om min Barndom og min Tilværelse som Hyrdedreng i Slutningen af Tresserne og Begyndelsen af Halvfjerdserne. Jeg skal nu efter Opfordring — ingen har jo Fred længere, end ens Nabo vil — forsøge at fremdrage nogle Minder fra min første Ungdomstid.

Den sidste Sommer jeg tjente som Hyrdedreng, fik jeg i Løn et Stykke Vadmel til en hel Klædning. Dette Vadmel, der skulde være mit Konfirmationstøj, blev stampet paa Stampemøllen ved Skambæk, farvet mørkeblaat og overskaaret, saa det blev overmaade pænt og glinsende. Men da jeg var temmelig lille til at bære Skødefrakke, som dette svære Tøj egnede sig bedst til, byttede min Far med mig, saa han fik et Stykke til Frakke, og jeg fik i Stedet en sort Klædestrøje.

Fra min Konfirmationsforberedelse har jeg saa godt som ingen Minder. Vi lærte vore Salmer og Skriftsteder og fremsagde dem for Præsten, der var en velvillig og mild Mand; men hvad han talte til os om, eller om han i det hele fortalte os noget, husker jeg ikke. — Der-

imod mindes jeg, som var det i Gaar, den Dag, da vi Konfirmander var henne i Skolen for at tage Afsked med vor Lærer. Han talte saa inderlig og varmt til os; beklagede, at vi nu skulde skilles, og bad os komme til sig senere i Livet, hvis der var noget, han kunde være os behjælpelig med.

Der var ikke mange tørre Øjne, da vi skiltes, og Taarerne listede stille ned over Lærerens Kinder. Dette gjorde saa stærkt et Indtryk paa mig, at jeg, der havde drømt om at blive Lærer, nu opgav denne Drøm. Jeg syntes, det maatte være uudholdeligt, to Gange om Aaret at skulle tage Afsked med de Elever, man var kommet til at holde saa meget af.

Søndagen den 4. April 1875 konfirmeredes jeg i Asnæs Kirke sammen med 23 andre Konfirmander. Denne Handling blev betragtet som Afslutning paa Barndomstiden, og nu skulde jeg, lille og spinkel, som jeg var, ind i de voksnes Lag.

Den Dag, vi tog Afsked med Præsten, forærede han mig det nye Testamente og skrev følgende i min Skudsmaalsbog, som jeg fik udleveret samme Dag:

Ole Peter Jensen, Søn af Parcellist, Husejer Poul Jensen og Hustru Ane Marie Andersen i Asnæs, er født i Asnæs den 5te Februar 1861 og døbt i Asnæs Kirke Langfredag den 29. Marts s. A. Kopsat med Held i September 1861 af Distriktslæge Friis, konfirmeredes han af Undertegnede i Asnæs Kirke den 4de April 1875 med Dommen antaget god for Kundskab og Sædelighed, hvorpaa han med Menigheden deltog den 11te April 1875 i den hellige Nadvere.

Asnæs, d. 14.—4.—1875.

P. Hasle, Sognepræst.

— — —

Det første Aar efter min Konfirmation tjente jeg hos en ung og dygtig Gaardmand, Nabo til mine Forældre; og skønt baade han og hans Hustru viste mig megen Venlighed, kunde jeg dog ikke rigtig finde mig hjemme hos dem. De forstod vist ikke, at jeg endnu kun var et Barn, og jeg forstod vel heller ikke dem. Jeg længtes derfor stadig tilbage til min gamle Plads, hvor jeg i fire Somre havde haft mit Hjem.

Mange Aar senere fik jeg meget at gøre med denne min første Husbond og lærte at sætte Pris paa ham og hans gode Hustru. — Ja, vi blev Venner, og min Hustru og jeg har tilbragt mange fornøjelige Dage i deres hyggelige Hjem, særlig i Høstferierne, efter at de havde afstaaet Gaarden til en af deres Sønner. De er begge døde for Aar

tilbage, men vi staar stadig i Forbindelse med deres Børn og Børnebørn.

De næste tre Aar tjente jeg saa i min gamle Plads, hvor jeg i fire Somre havde haft mit Virke som Hyrdædreng. Gaarden havde skiftet Ejer, idet Svigersønnen til den gamle Mand, jeg i et tidligere Aarskrift har omtalt, havde overtaget den; men ellers var der ingen Forandring sket. Landbruget blev dér, som de fleste andre Steder, drevet paa gammeldags Maade og var baseret paa Kornsalg. Hvilken Forandring er der dog ikke sket i det Spand af Tid, jeg kan huske. Af Redskaber til at bearbejde Jorden med, havde vi et Par Plove, en Svenskharve og en Danskharve, begge med Træbulle. Da der fandtes en Del store Sten i Jorden, hændte det ikke saa sjældent, at vi kørte Redskabet imod en saadan skjult Fjende og enten fik Plovskæret bøjet eller en Skæretand brækket, saa maatte der et nyt Skære paa Ploven, eller vi maatte til Smeden for at faa Skaden udbedret. Tærskemaskine fik vi først et af de sidste Aar, jeg var paa Gaarden. Før den Tid blev Kornet tærsket med Plejl, men det var gerne Husmændenes Bestilling om Vinteren. Vi havde paa Gaarden to Husmænd, en stor og svær Mand, der hed Hans Hansen og altid talte om den Uret, den mindre Mand maatte lide, naar han kom ind paa Politik, og saa en lille Mand, der hed Niels Jørn, han holdt meget af at blive rost og blev altid saa glad, naar jeg fortalte ham, at hans Halmknipper var meget pænere og ikke saa klodsede som Hans Hansens.

Særlig Interesse for Landbruget har jeg næppe haft ud over dette, at jeg nødig vilde have, vi i vort Arbejde skulde være bag efter Naboerne. Værst var det om Foraaret, naar jeg skulde ud og traske bag efter Harven i den løse Muld, da kunde »Dagen blive lang og Træskoene tunge«. Maatte man endda faa Lov til at køre fremad uden at vende, saa kunde man da naa et Stykke Vej inden Aften, men dette, at køre frem og tilbage, frem og tilbage den udslagne Dag, var næsten uudholdeligt.

Naar Sæden var lagt, blev der god Tid til at spække og kalke de lerklinede Vægge og tjære Porte, Døre og Vindskeder. Dette Arbejde havde altid min Interesse. Men den fornøjeligste Tid hele Aaret var alligevel Høsttiden, selv om der ogsaa maatte slides haardt fra tidlig Morgen til sildig Aften. Hvor festligt var det dog ikke, naar fire eller fem Mejere, hver med sin Optagerske, pyntet med snehvidt Forklæde og hvide Bindeærmer, gik løs paa Rugstykket, og saa den liflige Klang, naar Leerne blev strøget. Ja, der var Poesi og Festglans over Høsten fra Begyndelsen til Enden, naar Vejret da ikke var alt for ustadigt.

Naar sidste Neg var bragt i Hus, skulde alle Høstfolkene paa Udflugt. Turen gik da gerne til Kolaas Skov eller Vejerhøj Skov. — Høve Skov og Strand, der nu er et saa bekendt Møde- og Valfartssted, var dengang ikke opdaget.

I een eller to lange Høstvogne, vel forsynet med Madkurve, Øl, Snaps og Punch, drog Selskabet syngende af Gaarde, og det kunde hænde, at der paa en smuk Sensommerdag samledes hen imod hundrede glade Mennesker i Skoven. Der blev saa spist og drukket og sunget Skaaler, og til Tonerne af en Harmonika dansede en Del af Selskabet paa en aaben Plads, mens andre spadserede i Skoven eller gik op for at nyde den storartede Udsigt fra Toppen af Vejrhøj.

I Kolaas Skov blev der i mange Aar, hver 5. Juni, holdt Grundlovsfest. Jeg var med et Par Gange, og hørte hver Gang Kredsens Folketingsmand tale om Grundlovsændringen i 1866, med saa stor Harme, at Sveden randt i Perler ned over hans trinde Kinder. Jo, han var solid nok, den gæve Bondemand fra Veddinge. Men jeg hørte ogsaa her saa kendte Politikere som I. A. Hansen, Balthazar Christensen og min nære Landsmand, Husmandssønnen fra Lumbsaas i Ods herred, N. I. Larsen. De to førstnævnte talte ved Grundlovsfesten 1876. Hvor var de dog forskellige baade i deres Ydre og i deres Maade at tale paa. I. A. Hansen med sit trivelige Korpus og sit blegfede Ansigt talte roligt og besindigt, som vejede han hvert Ord, og uden videre Gestus. Balthazar Christensen var tynd og mager med et skarpt, markeret Ansigt; han var gammel og maatte have en hjælpende Haand for at komme op ad den primitive Trappe til Talerstolen. Men hvor kunde han dog tale; en saa blomsterrig Veltalenhed havde jeg ikke før hørt. Hvert Øjeblik traadte han et Skridt tilbage paa Talerstolen for atter at springe frem og bøje sig ud over Talerstolens Kant, mens han med Kraft slyngede sine velformede Sætninger ud over den lyttende Skare. Han mindede mig — ja, undskyld Sammenligningen — om en Lænkehund, der pludselig farer ud af sit Hus med heftig Gøen, trækker sig tilbage for atter at fare frem paany.

Aaret efter hørte jeg paa samme Sted N. I. Larsen holde en Minde- og Forsvarstale for I. A. Hansen, der var død nogle Dage i Forvejen, efter at der var rejst Sag imod ham for Brug af betroede Midler.

Min praktiske Viden var ikke meget omfattende. Jeg var selvfølgelig Venstremand — som de fleste af Sognets Beboere — og kunde nok samstemme med vor Husmand Hans Hansen, naar han talte om, at der skulde kæmpes for den mindre Mands Ret. Men da han en Dag betroede mig, at nu vilde vi snart faa Krig, Formanden for Grund-

lovsværneforeningen havde allerede begyndt at indkøbe Heste, som den mindre Mand skulde have at ride paa, naar Uvejret brød løs, kunde jeg ikke længere enes med ham. Jeg forstod senere, at det stærke, politiske Røre, der gik ind over Landet, da Estrup i April 1877 udstedte den første provisoriske Finanslov, ogsaa havde grebet min Mand.

Min Interesse for Landbruget var som før nævnt ikke stor; jeg gjorde vel min Pligt, hvad der angik Arbejdet, men heller ikke mere. Om Vinteren brugte jeg min Fritid til Husflidsarbejde. Jeg husker endnu saa tydeligt, da jeg i Brugsforeningen havde gjort det første Indkøb af Børstenbindervarer. Alle mine Penge var gaaet med dertil, og da jeg vandrede hjemad med Pakken paa Ryggen, var det ikke uden Ængstelse for, hvordan det nu vilde gaa, om jeg ogsaa kunde naa at faa Pengene ind igen. Men det kom til at gaa strygende, langt bedre end jeg havde ventet. Jeg fik en af mine Medtjenere til at gaa i Kompagni med mig, og vi kappedes om, hvem der kunde lave det smukkeste og bedste Arbejde. Koste og Børster hobede sig op hos os, og vi fik en ældre Karl, der var uden Arbejde, til at være vor Agent; han drog omkring og solgte vore Varer. Det var en god og nyttig Fritidssyssel for os, og var Fortjenesten end ikke saa stor, gav det dog et ganske pænt Tilskud til vor Løn.

Da jeg en halv Snes Aar senere søgte Optagelse paa et Husflidskursus, gav min Husbond mig følgende Vidnesbyrd:

Det er mig en Glæde at kunne bevidne, at Ole P. Jensen, i den Tid han tjente mig, fra 1. Maj 1876 til 1. Maj 1879, arbejdede flittigt i sin Fritid med Børstenbinderi, ligesom han ogsaa opmuntrede sine Medtjenere til at bruge deres Fritid paa lignende Maade og var villig til at undervise dem. En af hans Lærlinge beskæftiger sig nu næsten udelukkende med Børstenbinderarbejde om Vinteren.

Høve pr. Jyderup, den 24. Marts 1889.

Rasmus Andersen.

Vinteren gik hurtigt paa denne Maade, men hverken Landbrugsarbejdet eller Børstenbinderiet kunde tilfredsstillende mig eller give mig Ro i Sindet. Lysten til at blive Lærer var igen kommet stærkt frem hos mig. Og da jeg en Dag i Nykøbing Avis saa en Kundgørelse om, at en Bondesøn fra Holbæk Amt, der havde Lyst og Anlæg for Studering og slog ind paa denne Vej, kunde faa et Legat paa 500 Kr., klippede jeg Kundgørelsen ud, og nogle Dage senere tog jeg Mod til mig og gik for at tale med Præsten. Ængstelig og stammende forklarede jeg ham, hvad det var, jeg vilde, og viste ham Kundgørelsen. Men da han

saa spurgte mig, hvad jeg havde tænkt at studere, og jeg svarede, at jeg gerne vilde være Skolelærer eller Lærer ved en Højskole, forklarede han mig, at det at læse til Skolelærer var ikke at studere. Nej, at studere var at læse til Præst, Læge eller Prokurator, og til et saadant Studium vilde Legatet ikke række langt.

Jeg forstod, at jeg havde været naiv, og listede skuffet hjem. Saa var der »slaaet en Prop i den Flaske«. Men der var kommet stærk Uro over mig, noget maatte der gøres.

Jeg havde Aaret før været en Tur i København sammen med min Husbond og Madmor. Vi kørte den 12 Mil lange Vej med Hest og Vogn. I Roskilde gjorde vi Ophold og var inde at se Domkirken. Sent om Aftenen kom vi til København og blev indkvarteret paa en Gæstgivergaard i Vestergade. Næste Morgen og de følgende Dage travede vi saa rundt i Byen og var paa forskellige Museer. Et Par Aftener var vi ogsaa i Teater, hvor jeg blandt andet saa »Jorden rundt i firsindstyve Dage«. — Hvad jeg saaledes oplevede paa denne Rejse og i den store By, havde gjort et stærkt Indtryk paa mig, og da jeg nu gik i Vildrede med mig selv, slog den Tanke pludselig ned i mig, om det dog ikke var der inde i Hovedstaden, jeg skulde gøre min Lykke. Foreløbig kunde jeg jo tage Tjeneste derinde ved hvad som helst, saa vilde der nok aabne sig en eller anden Udvej. Jeg sagde straks min Plads op og vilde saa paa Lykke og Fromme rejse til København den 1. November.

Men da jeg kom hjem hos mine Forældre og fortalte dem om min Plan, og at jeg havde frasagt mig min Plads, blev de meget kede deraf, da de syntes, det var Galmandsværk at rejse til den store By ved Vintertide uden at have nogen bestemt Forbindelse eller Løfte om Arbejde. Særlig Mor bad mig saa mindelig om at opgive Planen eller dog i det mindste vente til Foraaret, før jeg vovede et saadant Spring.

Efter denne Samtale var jeg ikke saa selvsikker, og efterhaanden som vi nærmede os November, voksede mine Betæneligheder. Min Tro paa, at jeg skulde møde Lykken der inde i Hovedstaden, blev svagere og svagere; da min Husbond en Dag spurgte mig, om jeg ikke vilde beholde min Plads hos ham, gik jeg gladelig ind paa at blive Vinterein over, men naar Vaaren kom, maatte jeg ud at prøve Vingerne. — Lykkedes det ikke at faa Arbejde i København, var det ikke vanskeligt at finde en Plads paa Landet.

Hen imod Foraaret fik jeg imidlertid Bud fra Gaardejer Niels Jensen i Høve, om jeg ikke vilde komme op hos ham, da han gerne vilde tale med mig. Jeg kendte kun lidt til Niels Jensen, men havde hørt en Del Historier om ham. Han var nemlig en af de saakaldte hellige, der

kom meget paa Vallekilde Højskole og sendte sine Børn i Friskole og til Konfirmationsforberedelse hos Valgmenighedspræst Hoff i Ubberup. Det fortaltes ogsaa, at han gerne vilde omvende sine Folk og var ivrig til at læse for dem, særlig under Maaltiderne, for at de ikke skulde spise for meget.

Det anede mig straks, at han tænkte paa at faa mig i sin Tjeneste. Rygterne om hans Særhed afskrækkede mig ikke, men styrkede mig snarere til at komme i Forbindelse med ham, da jeg følte, at her vist var noget at lære for mig.

Efter mit første Besøg hos ham var Københavnsnykkerne blæst bort. Han raadede mig nemlig til at søge om Understøttelse til et Vinterophold paa Vallekilde Højskole; ad den Vej var der Mulighed for, at jeg kunde vinde frem til at blive Friskolelærer. Jeg blev meget glad ved at faa denne Udsigt stillet for Øje, og Aftalen blev saa, at jeg skulde indsende min Ansøgning om Understøttelse, og saa tage Tjeneste hos ham for Sommeren. Jeg gik endogsaa ind paa at deltage i Malkning ved enkelte Lejligheder, naar Pigerne havde travlt og trængte til Hjælp, skønt det dengang betragtedes for en Skam, om en ung Karl vilde deltage i et saadant Arbejde.

Jeg søgte nu til min gamle Lærer for at bede ham hjælpe mig med at forme Ansøgningen og give mig en anbefaling. Han lovede at hjælpe mig, men vilde først raadføre sig med Præsten og bad mig komme igen om et Par Dage. Og da jeg saa kom igen, fik jeg at vide, at det ikke kunde hjælpe, jeg indsendte Ansøgning, da jeg var for ung til at kunne faa Understøttelse. Først om et eller to Aar kunde jeg vente at opnaa det.

Her mødte mig igen en Skuffelse; men det var sikkert godt for mig, for jeg var alt for umoden til at komme paa Højskole; og saa førte det med sig, at mit Ophold hos Niels Jensen kom til at strække sig over halvandet Aar, og det blev en god Tid, ja, en Grotid, kan jeg godt sige, jeg kom til at opleve i dette Hjem.

Hver Morgen, før vi gik til vort Arbejde, læste Niels Jensen en af de Salmer, som findes i Kirkesalmebogen, og vi sang saa en Morgensalme. »Det er saa godt at begynde Dagen med Sang, for er man en Smule morgengnaven, vejres det bort ved Sangen, og Arbejdet gaar raskere fra Haanden«, sagde Niels Jensen tit i en spøgende Tone. Det kunde ogsaa hænde, efter en travl Høstdag, naar Nadveren var sat til Livs, at han kunde sige: »Nu vilde det rette godt paa Ryggen at faa en lille Dans«. Og ved Hjælp af Sang eller til Tonerne fra en Harmonika fik vi saa en rask Svingom i Dagligstuen, før vi gik til Ro.

Jeg ser endnu med hvilken Iver den gamle Røgter dansede Ril med et Par af de ældre Koner.

Om Søndagen kørte vi ofte den to Mil lange Vej til Vallekilde for at høre Triers Søndagstale. Vi var da altid et svingende Læs, og det gik med Sang baade paa Hen- og Hjemturen.

Midt i Høve By laa Friskolen, den var blevet oprettet i Aaret 1874, under stærk Tilskyndelse af Jeppe Rosendal, der selv var Lærer i den ene af Sognets to Skoler, men sendte sine egne Børn i Friskolen. Læreren i Friskolen hed Hans Jørgen Hansen. Han var Sønderjyde, født i Obekær, Øst for Ribe, den 10. December 1847. Sytten Aar gammel oplevede han Danmarks Ulykkeaar 1864. — Denne Oplevelse fik en afgørende Betydning for ham. Krigen, og hvad hermed fulgte, gav hans Tanker en alvorlig Vending, men denne Alvor kom først rigtig nær, da det saa ud til, at hans Fødeby skulde blive Tysk. Han har selv fortalt, hvorledes han levede i Angst for, at hans Bardomshjem skulde komme under Tyskland, indtil Grænsen endelig blev fastlagt, og Obekær kom til at høre under Danmark.

Disse alvorlige Begivenheder havde udviklet H. J. Hansen. Snart tog han den Beslutning, at han vilde være Lærer, og 19 Aar gammel rejste han til Gedved Seminarium. Det var et godt Sted at komme for en ung Mand med et modtageligt Sind. Her mødte han ogsaa de grundtvigske Friskoletanker, særlig som de havde faaet Form ved Skolemanden Christen Kold. Og hans Kærlighed til og Forstaaelse af disse Tanker, blev hos ham dyb og varig, dem levede han i og kæmpede for, ogsaa efter at han i 1884, paa Grund af Splittelse i Friskolekredsen, gik over i Bladvirksomheden og blev Redaktør først af Kallundborg Dagblad og senere af Holbæk Posten.

Høve Friskole blev under hans Ledelse en god Skole og et godt Samlingssted for unge og ældre. Her har jeg siddet mangen en Søndag Eftermiddag og lyttet til hans jævne og sanddru Tale. Det var gerne Søndagens Evangelietekst, han byggede sin Tale over. Han var ingen stor Taler, men han kunde nok faa os til at lytte, for hvad han sagde, var saa letforstaaeligt. Jeg er ham megen Tak skyldig, mere end han nogensinde fik at vide.

Der blev ogsaa holdt større Møder i Friskolen, hvor Folk fra Ods-herred flokkedes for at høre Mænd som Ernst Trier, Pastor Hoff, Mejeriforpagter Bokardi fra Birkendegaard og andre.

Det blev en rig Tid for mig, en god Forskole for min Højskoletur, og min Trang til at blive Lærer i den frie Skole styrkedes ved, hvad jeg her oplevede.

Vi unge havde det fornøjeligt sammen og gjorde om Sommeren Smaature til den nærliggende Høve Skov, hvor vi fornøjede os med Sang og Leg, og til Tider blev der læst en lille Fortælling eller et længere Brev fra en bortrejst Kammerat, eller vi forsøgte os i Ordspogsleg. Jeg blev Medlem af Skytteforeningen, der dengang lededes af den senere bekendte Statskonsulent Frederik Hansen, Askov, og deltog med Iver i Skydning, Gymnastik og Vaabenbrug. Jeg mindes endnu, hvordan jeg, da jeg løsnede det første Skud, lukkede begge Øjne og lod staa til og ramte, mærkelig nok, lige midt i Pletten. Mine Kammerater saa straks i mig en vældig Nimrod, der vilde komme til at gøre Kredsen Ære. Særlig vidt drev jeg det dog aldrig i den Retning, og Høvekredsen fik ingen Ære af mig, for ved den første Kap skydning, jeg var Deltager i, sendte jeg de fleste Kugler udenfor Skiven. Derimod gik det betydelig bedre med Gymnastikken; her drev jeg det saavidt, at jeg engang blev Læremester paa et fjorten Dages Kursus, og det gik saaledes til:

Efter at jeg i Vinteren 1885-86 havde øvet svensk Gymnastik paa Askov Højskole under Jens Schrøders Vejledning og deltaget i Kommandoøvelse, fik jeg fra en Del Friskolelærere i Sydfyn Indbydelse til at komme over og give dem et Kursus i den nye Gymnastik. Det var ikke uden Ængstelse, jeg paatog mig dette ærefulde Hverv. Jeg følte mig endnu som Lærling, og jeg vidste, at flere af disse Lærere overgik mig i gymnastiske Færdigheder. To af dem, Lars Hansen, Gravvænget Friskole, og Hans Lund, Øster Aaby Friskole, havde været Korporaler i den danske Hær, og sidstnævnte havde endogsaa været Gymnastiklærer paa Askov Højskole. Men jeg havde jo noget nyt at bringe, den svenske Gymnastik, og det blev et fornøjeligt og for mig lærerigt Kursus, og mine »Lærlinge« fik da ogsaa en Del ud af det, selv om min Undervisning ikke var fuldkommen. Vi samlede hos Friskolelærer Martin Dyrholm, Brudager, og det kan nok være, der blev arbejdet med Liv og Lyst. Vi sled Dagen igennem med Gymnastik og Kommandoøvelser og med at skrive Timesedler, og det var et muntert Selskab at arbejde med. En af Deltagerne, Peter Nielsen i Ellerup, har for nylig mindet mig om de fornøjelige Dage, vi der havde sammen.

Mit Ophold hos Niels Jensen nærmede sig sin Afslutning. Jeg havde om Foraaret 1880 — hjulpet af H. J. Hansen — indsendt min Ansøgning om Hjælp til et Højskoleophold, og hen paa Sommeren fik jeg Meddelelse om, at der var tilstaaet mig en Understøttelse paa 100 Kr. Det var en god Hjælp, da et fem Maaneders Ophold paa Skolen den

gang kun kostede 150 Kr. Nu lysnede det for mig, og jeg glædede mig til, hvad der var i Vente.

Selv om jeg ikke her i Høve havde fundet den ubestemte Lykke, jeg tidligere havde spejdet saa meget efter, saa havde jeg fundet det, som var bedre, et Maal for min Stræben. Jeg var blevet ført ind paa en lykkelig Vej, den Vej, der førte til Højskolen.

OLE JENSEN

VEJERS FØR OG NU

ET er lige ved at være 30 Aar siden, at Ole Jensen og hans Kone sammen med Margrethe og mig første Gang holdt Ferie i Vejers. Kristian Haarh, en prægtig Karl der ude fra Vesteregnet, tidligere Elev her paa Skolen, fik os derud, og det fortrød vi ikke. Det var herlige Dage, som vi for største Delen tilbragte ude ved Havet og i Klitterne: den storslaede Natur, Havet i Solskin og Blæst, Ensomhedens store Stilhed mellem Klit og Hav. Vi kunde fristes til at udbryde: »Verden og vi«, for vi kunde færdes derude Dage i Træk uden at se andre menneskelige Væsener end os selv.

Tolv Aar senere var jeg atter derude. Da var Vejers Strand blevet et Badested med en Del Sommerhuse og mange Badegæster, som med deres glade Liv brød den store Stilhed, mens de indaandede Sundhed og Glæde i den rene Havluft og boltrede sig i de salte Bølger. Den ideelle Badestrand ved Vejers, en af de bedste langs Vestkysten, var opdaget — og nu i 1934 er her en stor Badekoloni med over 250 Sommerhuse, strøet ud som paa maa og faa over et stort Klitomraade. Huse paa Klittetoppe eller nede i Klittegryder og de forskelligste Former og Farver — smaa, enkle — flotte, store. Her støder vi paa en svejtsisk Alpehytte, hist et norsk Bjælkehus, saa en amerikansk Bungalow o. m. fl. Her er Fotografietelier, Frisørsalon, Kiosk og mange Slags

Butikker i Række langs Vejen gennem Byen, saa enhver kan faa sin Købetrang stillet. Overklitinspektør Pinholt er vel den første, der fik Ideen om et Badested her, og han har nok ogsaa sin store Andel i, at der nu flere Gange daglig er Post- og Rutebilforbindelse med nærmeste Jernbanestation, Oksbøl. I Aar var der over 3000 Badegæster samtidigt, som fyldte de mange Villaer, Badehotellet og fire Pensionater. Ja, her er rigtignok kommet Liv og Farver i Landskabet. Se den bølgende Strøm af Badegæster i lette, brogede Badedragter ned mod Havet, der vugger grønblaat i Højsommersolen, kantet af glade, leende Mennesker, gamle, unge, tykke, tynde, der boltrer sig i Havet. Er det en Solskins-søndag, øges Befolkningen her, da kommer langvejs fra lange Rækker af Biler susende ud mod Vejers Strand — hen over den flade Strand, flere Hundrede i Tal. Jo, jo, nu er det ikke særlig den store Ensomhed, man møder herude i Højsommertiden.

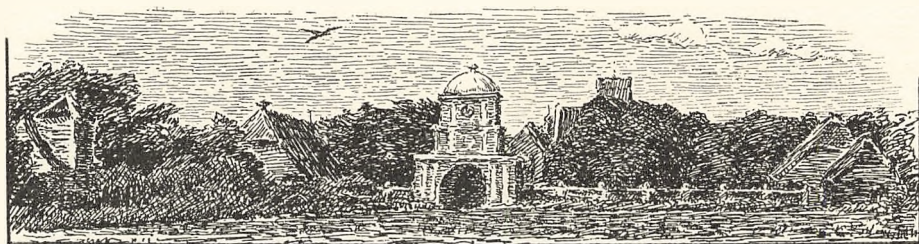
Vi træffer den gamle Lars Kristiansen, som er ude paa en Runde i Klitterne. Han er Klitfoged her, har været det i 50 Aar samtidig med, at han har passet sin Gaard bag Klitterne. Han er saa rask og rørig, at det lyder helt eventyrligt, da han fortæller, at han er fyldt de femogfirs. Jo, han har oplevet meget her paa Pladsen, sidst det med Sommerbyen, der paa kort Tid er skudt op mellem Klitterne.

Vi faar ham til at fortælle om gamle Dage, da han som 17 Aars Knøs kom med i Fiskerlavet her. »Ja,« fortæller han, »der er i Tidens Løb sket store Forandringer i saa meget herude. Da f. Eks. Lodsejerne for ca. 30 Aar siden solgte Klitarealer til Staten, fik jeg omkring 60 Kr. pr. Td. Land, mens derude i Villabyen forleden betaltes 2000 Kr. bare for en særlig køn Klit. Og der, hvor Vejen gaar ned til Stranden mellem de mange Villaer og Butikker, laa for 70 Aar siden Fiskerlejet. Vi var da 9 Baadelav, hver med sine Boder, lyngtækkede Hytter, der stod med Tagskægget helt nede paa Jorden, og som fik Lys gennem Smaaruder over Døren og gennem Døraabningen. Vort største Baadlav var paa 6 Fiskere, det mindste paa 4. En eller to af Baadlavet ejede Baadene, de øvrige var lejet Mandskab. Hver Mand mødte med sin Ees-Pige (Ees-Mading), som skulde ordne Fiskegrejerne efter hver Havtur. Fiskelinerne, der hver var flere Hundrede Alen med 2—300 Kroge, skulde redes ud, Krogene renses og tørres og paa ny ordnes paa Bakker, 3 Liner paa hver, parat til uden Hinder at glide i Havet, naar Fiskeriet gik for sig. De største Baade havde en Snes Bakker. Pigerne besørgede Husgerningen, al Tøjets Vedligeholdelse, Hentning af Sandorme helt nede fra Langlier i Hø-Bugten, hele Spandefulde, den Mading, de skulde sætte paa Fiskekrogene, mens vi stod til Havs i vore Smaabaade. Ud-

turen skulde altid foregaa, naar Havet ebbede, Strømmen gik da udefter. Somme Tider var Fiskestimerne saa nær Land, at vi allerede en halv Fjerdingvej ude kunde fiske. Til andre Tider maatte vi to Mil ud, inden der var Fisk. Naar vi var paa Pladsen, gjaldt det om at være rap paa Fingrene, for vi skulde være færdig med at sætte Krogene, inden Floden atter kom og vendte Strømmen mod Land, da løftedes nemlig Krogene fra Bunden derude i Dybet, og saa var der Bid. Hvillinger, Torsk o. fl. a. lod sig friste af den fede Mading. Vi maatte nu ordentlig tage fat. Fangsten skulde være i Baaden og vi i Land, inden Ebben atter indtraadte. Det kunde ske, at en Fisker i sin Iver fik Overbalance og drattede udenbords — men Kammeraterne var der og fik den uheldige halet ind, og saa drivende vaad han var, tog han atter fat og holdt ud med os andre.

I de første Aar, jeg var med, gik der store Fiskestimer ind mod Kysten, og da kunde vi ofte have rig Fangst, og saa var Humøret oppe. Det var glade Dage herude i vore Fiskeboder trods den tarvelige Forplejning, ikke mindst naar Stormen tvang os til at holde Hvil, og de ældre, der havde Ejendom inde i Vejers, tog hjem for at se til Sagerne der. Vi unge, der blev tilbage, knyttet sammen i fælles Arbejde, kunde nok faa Tiden til at gaa med alle Haande Morskab. To Gange om Aaret boede vi her i Boderne: April—Sct. Hans og fra Mikkelsdag til ind under Jul, eller saa længe vi kunde klare os for Kulden. Fiskeriet gav os en Nødskilling til den magre Indkomst, det primitivt drevne Landbrug gav os. Da saa de fremmede Trawlere i Slutningen af 1800-Tallet trak deres Vaad her uden for vor Kyst og fiskede i stor Stil, blev Fiskeriet ødelagt for os. Omkring 1890 hørte det helt op, og Fiskerbyen forsvandt. Til alt Held blev Plantagen her anlagt ved den Tid, og her kunde de unge Karle tjene større Dagløn end ved Fiskeriet, en Del af dem var ogsaa kommet med i Redningsmandskabet, efter at vi i 1888 fik Redningsstationen i Vejers. Ja, nu er Vejene saa gode, at Baaden, naar der er Stranding, med Lethed kan køres ud til Havet med med 6—8 Hestes Forspand. Tidligere var der blot Sandveje, hvor Hjulene skar dybt, da gik det ikke saa let. Jo, Tiden er forandret, men den gang var der ogsaa Ungdom og Glæde til — ja, og Nøjsomhed.«

JENS R. HEDEGAARD

DET KOMMER IGEN

EN ELEVMØDETALE*

DER er et gammelt Ord, der siger, at man faar ingenting for ingenting, og der er Folk, der mener, at det ikke blot er et *gammelt* Ord, men ogsaa et *godt* Ord. Jeg skal ikke nægte, at jeg hører til dem, der har den Anskuelse, at det er klogt at indrette sig paa, at alt skal betales — at enhver Ting, man erhverver sig ved sin Handling, har sin Pris. Man tager fejl — og man vil før eller senere blive bittert skuffet —, hvis man tror, at man lever Livet gratis. De Goder, man ønsker at erhverve sig, skal betales. Det kan ske paa meget forskellig Vis, men betales maa de.

Rigtigheden af denne Anskuelse kan begrundes ad mange Veje, men det var ikke det, vi her skulde beskæftige os med. Det var et følgende — og ikke mindre vigtigt — Spørgsmaal. Dette nemlig: Hvis det nu er rigtigt, at alle de Goder, vi selv ønsker at forskaffe os, skal betales, gælder det saa lige saa sikkert, at de Goder, vi yder andre, ogsaa bærer Frugt? Det er der nemlig dem, der vil benægte. De vil hævde, at man meget godt kan være *for* venlig mod andre Mennesker. Man faar ingen Tak for sin Villighed. En Imødekommenhed paa eet Omraade kan medføre Krav om Hjælp paa to, tre andre, og kan man ikke blive ved, knejser den anden Part blot med Hovedet og føler sig forurettet og fornærmet. Jeg har en Gang hørt en Historie om en Mand, der laante en anden fire Tusind Kroner. Han fik dem aldrig igen, »men,« sagde han om Skyldneren, »han kunde da i alt Fald gerne hilse paa mig, men det gør han heller ikke.«

Den Slags Oplevelser gør Fortræd, ikke blot hos den, der har ydet

*) Den væsentligste Del af Talen, der blev holdt ved Frederiksborg Højskoles Elevmøde den 8. Juli 1934, gengives her efter mit Manuskript. Til den sidste, mere personlige Del, har jeg intet Manuskript, hvorfor det er udarbejdet efter Hukommelsen.

Hjælpen, men ogsaa hos dem, der hører derom. »Der kan man se,« siger de, »det er den Tak, man faar. Nej, lad Folk hjælpe sig selv. Det har de bedst af.«

Her maa vi stoppe lidt. Denne Dom er maaske lovlig almen. Med Hensyn til Hjælpen maa man for det første skelne mellem dem, der lever deres Liv ud fra den Forudsætning, at Tilværelsen skal betales, — og det vil jo bl. a. sige, at enhver maa arbejde alt, hvad han orker, for at klare sig igennem —, og saa dem, der mener, de kan snyde sig fra det. Folk af den sidste Slags skal man hverken laane fire Tusind Kroner eller fire Tusind Øre. De har saa ubetinget bedst af at klare sig selv. Men de andre, alle de mange andre — ja, for jeg tror stadig, at det er de fleste —, som gerne vil, men som i en eller anden vanskelig Situation ikke kan klare sig selv — er de ikke Hjælp værd?

Og for det andet: Hvordan drager man Grænsen mellem de to Slags Mennesker? Kan den overhovedet altid drages? Lad mig fortælle et lille Træk. Jeg har en Ven, som for tredive Aar siden boede paa Regensen. En Aften sad han og diskuterede med nogle Kammerater om, hvorvidt man kunde stole paa Mennesker eller ej. Han mente ja, de mente nej. Da kom der — ja, det lyder som en Roman — i det samme en Mand ind ad Døren og bad om lidt Hjælp til Natlogi. Min Ven havde ingen Smaapenge. Han tog da en Tikroneseddel — den sidste iøvrigt — op af sin Pung og bad den fattige Mand gaa hen og faa den vekslet, saa skulde han faa en Skærv. Manden gik, og Kammeraterne haanlo: »Du er godt tosset. Ham ser du aldrig mere!« Men lidt efter kom Manden tilbage med Byttepengene, han fik sin Skilling, takkede og gik. Livet gav altsaa min Ven Ret. Hans Tillid lønnes med Mandens Ærlighed. Nu er det jo ikke sikkert, at dette Eksperiment lykkes lige godt hver Gang. Det beror paa den Mands Kvalitet, der sættes paa Prøve, men det beror ogsaa paa den Maade, hvorpaa han bliver sat paa Prøve. Hvis den Mand, der rækker Tiggeren Sedelen, samtidig ser paa ham med et Blik, som siger: »Nu undersøger vi din Ærlighed, min Ven. Er du klar over det?« saa er det meget muligt, han stikker af. Men hvis Blikket siger: »Det er min sidste Seddel, men jeg stoler paa dig,« saa vil dette Blik være ham en mægtig Spore til at være ærlig. Det viste sig i hvert Fald i dette Tilfælde, at Tilliden i Handlingen ledsaget af Tilliden i Blikket bar sin Frugt. Den gode Handling gik ikke til Spilde.

Ja, her kommer vi til Kærnepunktet i Sagen: Er der overhovedet nogen god Handling, der gaar til Spilde? Mange vil mene det. Nogle vil mene det i deres mørke Stunder, men ikke i deres lyse.

Hvad siger Digterne om den Ting? Lad os springe lige midt ind i Strindbergs Skuespil »Paaske«. En Mand har forbrugt betroede Midler til store Beløb og er nu i Fængsel. Hjemme sidder en forpint Familie, hvis Hovedpersoner er hans Hustru, hvis Forstaaelse af hele Situationen er ret begrænset, hvad enten nu dette skyldes manglende Aandsevner eller Nedbrudthed, og Sønnen Ellis, der er Timelærer ved en Latinskole og har sparet lidt Skillinger sammen for at kunne gifte sig med sin Kæreste Kristina. Handlingen foregaar symbolsk Skærtorsdag, Langfredag og Paaskedag. Efter et Par Dage i Uhygge, Spænding og for det unge Pars Vedkommende i Kærlighedslængsel, sker der det for Familien forfærdelige, at en af de bedragne, Lindkvist, en Aften indfinder sig. Ellis væbner sit Sind. Lindkvist vil tage alt, hvad de har i Huset, antager han, det er hans Ret, og Ellis møder ham med bitter Resignation. Men Lindkvist synes at have andet Ærinde. Han meddeler, at der er Tale om at rejse Tiltale mod Fru Heyst, Ellis' Mor, for Meddelagtighed i Mandens Forbrydelse. Da udbryder Ellis: »Herre Gud! Min Mor! Alt kommer igen!« Og Lindkvist svarer: »Ja, min unge Elsker af Retfærdigheden, alt kommer igen, alt!... saadan kan det gaa!... Hvis jeg nu skulde stille det Spørgsmaal til mig selv: Du, Anders Johan Lindkvist, født i Fattigdom og opdraget i Forsagelse og Arbejde, har du Ret til i din Alderdom at berøve dig og dine Børn, mærk *dine Børn*, den Understøttelse, som du med Flid, Omtanke og Forsagelse, mærk Forsagelse, har sparet sammen Øre for Øre? Hvad skal du, Anders Johan Lindkvist, gøre, hvis du vil være retfærdig? Du plyndrede ingen, men hvis du synes daarligt om selv at blive plyndret, kan du ikke bo i en By mere, thi ingen vil hilse paa den ubarmhertige, som forlangte sine Penge igen! Forstaar De nu, at der findes en Barmhertighed, som gaar imod Retten og staar over den!... Det er Naaden!«

Lindkvist meddeler, at Tiltalen mod Moderen kan afværges, hvis Ellis gaar hen og taler med Landshøvdingen om Sagen. Ellis kan ikke lide denne Mand, og det holder meget haardt for ham at bøje sig, men han gør det. Endnu et Besøg vil Lindkvist nøde Ellis til at aflægge til Fordel for sin Mor. Det er en troløs Ven, det drejer sig om, og her vil Ellis ikke bøje sig. Da forlanger Lindkvist alle deres Møbler, men de slaar ikke til. Dernæst tvinger han Ellis til at skrive en Check paa det Beløb, han har sparet sammen. Han gør det med Ordene: »Det er min Sommer og min Brud, mer har jeg ikke at give.« Det stærke Opgørender dog med, at Ellis bøjer sig. Da er Lidelsens Kalk fuld, og Lønnen kommer. »Sid ned,« siger Lindkvist, »saa skal jeg fortælle Dem en Historie, den er meget kort. Det er omkring fyrre Aar siden! Jeg kom

til Hovedstaden som ung Mand, ensom, ukendt og uden Forbindelser, for at søge Plads. Jeg ejede kun een Rigsdaler, og det var en mørk Aften. Da jeg ikke kendte noget billigt Hotel, spurgte jeg nogle, der gik forbi, men ingen svarede. Da jeg befandt mig i den dybeste Fors tvivlse, kom der en Mand og spurgte, hvorfor jeg græd — jeg græd nemlig. Jeg fortalte ham om min Nød. Da vendte han om, fulgte mig til et Hotel og trøstede mig med venlige Ord. Da jeg gik ind gennem Vestibulen, slog en Glasdør op til en lille Butik og traf min Albue, saa Ruden gik i Stykker. Den forbitrede Butiksejer standsede mig og forlangte Erstatning, ellers kaldte han paa Politiet. Tænk Dem min Fors tvivlse med en Nat paa Gaden i Udsigt! Den venlige ukendte, som havde set Optrinnet, lagde sig imellem, gør sig den Ulejlighed at kalde paa Politiet og redder mig!... Denne Mand var — Deres Far. Saadan kommer alting igen, ogsaa det gode. Og for Deres Faders Skyld... har jeg slettet min Fordring!... Derfor... tag dette Papir og behold denne Check!... Da De har svært ved at sige Tak, saa gaar jeg med det samme, i Særdeleshed da jeg finder det pinagtigt at blive takket. Gaa i Stedet for straks ind til Deres Moder og befri hende for hendes Ængstelse.«

Det skete Paaskedags Aften. Lidelsen var forbi. Her hørte vi en svensk Digers Ord. Lad os dernæst se paa en norsk Digers Oplevelse. Jeg tænker paa Henrik Wergeland. Sjælden har jeg læst om noget Menneske, der havde en saadan Tro til Mennesker som han, og som ved sin Hjertelighed og Hjælpsomhed over for andre Mennesker saaede saa meget godt som han. Engang da han som ung Student boede hjemme paa Præstegaarden i Eidsvold, hørte han fortælle om en Taterdreng, som hed Anders Langbraaten. Drengen var lille og tynd, men meget begavet. Han kunde spille paa Violin og prædike over, hvad Bibelsprog det skulde være. En Vinterdag fik Wergeland at vide, at Anders Langbraaten sammen med sin Moder befandt sig i en Hytte oppe i Fjeldene. I et forrygende Snevejr ilede han derop for at faa fat i Knægten og faa ham bragt ind under bedre Forhold. Han kom i det rette Øjeblik. Da han naaede op til Hytten, fandt han Moderen siddende uden for Døren, død med en Brændevinsflaske i Haanden. Wergeland tog Drengen med hjem til Præstegaarden og fik sat igennem, at han fik sit Op hold dær. Wergeland havde en stærk Tro til, at denne Dreng skulde blive til noget stort engang. Men da det blev Foraar, begyndte Taterblodet at blive for uroligt i Anders Langbraatens Aarer, og en skøn Dag løb han sin Vej.

Sit Liv igennem blev han en af Landevejens farende Svende med Felen i den ene Haand og Brændevinsflasken i den anden. Saa var

den drøje Snevejrsvandring og al den efterfølgende Venlighed spildt, vilde man sige. Anders Langbraaten blev jo alligevel aldrig andet end en Landstryger. Ja, lad os nu høre Historien til Ende. Henrik Wergeland var ikke mere end 37 Aar gammel, da han døde i et lille Hus inde i Kristiania en Sommernat 1845. Men Aftenen før var der sket mærkelige Ting. Det var nu for det første rygtedes ud over Byen, at Wergeland laa for Døden, og mange Mennesker var strømmet ind i Gaarden, hvorudtil hans Soveværelse vendte, for at være den døende Digter nær. Gaarden var efterhaanden blevet fuld af Folk, og der var stille som i en Kirke. Da kom en daarlig klædt Person ind gennem Porten og borede sig gennem Menneskemængden hen til Sovekammervinduet, der sad noget højt. En Mand løftede den fremmede op foran det aabne Vindue, og Anders Langbraaten — thi ham var det — løftede Felen op foran sig som for at bede om Tilgivelse: »Det var dens Skyld, det var Uroen i mit Blod, der gjorde, at du ikke fik Glæde af mig.«

Ingen vil efter dette kunne paastaa, at Wergelands Hjælp var spildt. Den havde ikke evnet at udrette det Under, han havde haabet, men hvor mange Gange har den ikke paa denne Taters mørke Minders Himmel været en af de faa, men sikkert allerskønneste Stjerner, der tittede frem gennem en mørk Fortid og lyste og livede op. Hjælpen var ikke spildt. Den levede sit stille Liv, og den drev Anders Langbraaten ind gennem den pæne Borgerskare, for at han kunde faa sagt sin døende Velgører Tak og Farvel.

Om samme Wergeland fortælles der, at han i en Tid af sit Liv altid havde Lommerne fulde af Træfrø, og naar han paa sine Rejser traf en bar Plet Jord i Skoven, strøede han en Haandfuld Frø dær. Ingen kunde vide, hvad de kunde blive til. Saadan handler den Mand, hvis Sjæl er fuld af Tro paa de mange Livsmuligheder. Lad os bare saa! Det kommer igen!

Lad os til sidst se, hvad en dansk Digter siger om dette Forhold. Jeg tænker paa Henrik Pontoppidan, der for nogle Aar siden skrev nogle »Randgloser til et og andet i Tiden« i Flensborg Avis. Henrik Pontoppidan har alle Dage haft et noget barskt Syn paa Mennesker. At de dog ogsaa har skænket ham andet en Skuffelser, ses af følgende Udsnit af nævnte »Randgloser«: »Hvor vilde vi ikke alle være ilde farne, dersom vi skulde nøjes med, hvad der strengt retfærdigt tilkommer os. Selv det fuldkomneste Menneske gaar ud af Livet som Skyldner. Fra Vuggen til Graven opretholdes vi alle sammen væsentlig af Kærlighedsgaver. Den, der ikke kan indrømme det, har aldrig virkelig levet.«

Saadan taler en Mand, der altid har været en svoren Fjende af al Opforyldning af Tilværelsen.

Den gode Handling, den lille Tjeneste, det venlige Ord og et Smil i Forbigaaende er ikke spildt, selv om Resultaterne ofte kan være skjult for vore Øjne. Den gode Udsæd er ikke død. Den lever; den kommer igen.

Vi trænger til at dyrke Bjørnstjerne Bjørnson i disse Mørketider, og vi trænger til at synge hans Sange, ikke mindst disse Linjer:

»Alt af vort Arbejd, som bliver til Gavn,
vokser i Slægter som glemte vort Navn.«

Da det er det sidste Elevmøde, jeg som Lærer ved Frederiksborg Højskole deltager i, vil jeg gerne til Slut sige et Par Ord af mere personlig Art.

Jeg vil først paa min Kones og egne Vegne bringe Elevforeningens Medlemmer en hjertelig Tak for den gode Gave, vi modtog til vort Sølvbryllup den 18. Maj. Det smukke Sølvtoj (for dem, der ikke ved det, skal jeg oplyse, at det bestod af seks Spiseskeer, seks Gafler og seks Knive) er vi meget glade ved, og under de forhaandenværende Omstændigheder faar det en særlig Værdi for os.

Dernæst vil jeg gerne bringe alle mine gamle Elever en varm Tak. Det er om kort Tid tredive Aar siden, jeg kom til Frederiksborg Højskole, og med Undtagelse af et Par Aars Fraværelse har jeg været her siden. Ialt har jeg undervist 56 Elevhold. I de Aar, der er gaaet, har jeg haft mange Tilbud andetsteds fra, deriblandt over en halv Snes Tilbud om Forstanderstillinger. Jeg har afslaaet dem alle, Grundene var forskellige, men en af de væsentligste var den, at jeg følte, jeg havde et folkeligt Arbejde af særlig Art at gøre her i Nordsjælland, og det vilde jeg gøre færdig. Dette Arbejde bestod først og fremmest i Udarbejdelse af en omfattende og fyldig Skildring af den gamle nordsjællandske Landsbykultur og i Arbejdet for Nordsjællandsk Folke-museum. Af disse to Grene af mit Arbejde er den første længst fremme, men paa begge Omraader er der meget at gøre endnu.

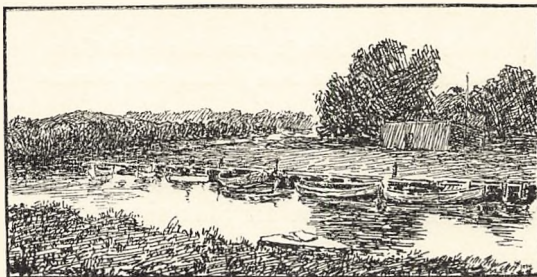
Det har været mig en stor Glæde gennem de mange Aar at arbejde sammen med de unge her paa Skolen, og jeg bringer jer alle min bedste Tak for godt Samarbejde, for muntert Sind og for mange venlige Ord og lyse Smil i Forbigaaende.

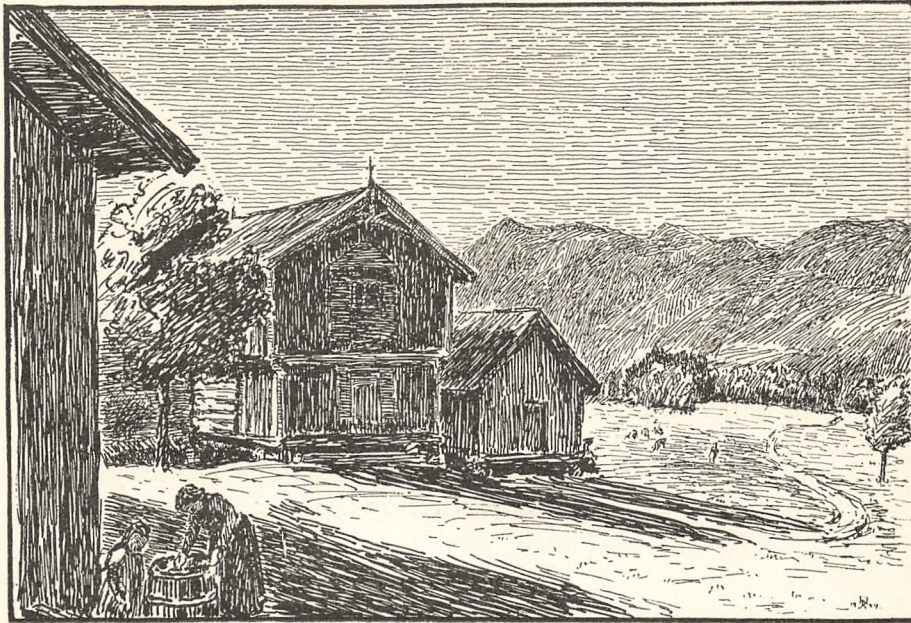
Jeg bliver boende, hvor jeg altid har boet. I vil altsaa ogsaa fremtidig træffe mig her i Nordsjælland, hvor mit Arbejde for dansk Fol-

keoplysning vil blive fortsat efter en tilsvarende Linje som hidtil. Ungdommens Haab og de hedengangnes Minde er de to Ting, jeg stadig vil arbejde for at holde levende.

Lev vel, allesammen!

ANDERS UHRSKOV

KRISTENDOMMEN OG UNGDOMMEN NU

DET EVIGE OG DET EVIGT SKIFTENDE

L Varnhem Klosterruin i Vestgötland fandt jeg engang et gammelt Søjlehoved, hvor to Dragehoveder fra hver sin Side bed løs paa et rundt Mandshovede, mens Manden lo af alle Kræfter. Paa samme Cykletur saa jeg i et af Oslos Museer en gammel, norsk Kirkeportal af Træ med Drager, der snoede sig opad Siderne, og som just over Hovedet paa den, der traadte ind i Kirken, bed løs i en syngende Svanes Hals. Da jeg kom hjem til Askov, saa jeg over Gymnastiksalens Gavlspids atter to Drager med opspilet Gab, vendt mod et Kors.

Mandshovedet, Svanen og Korset er alle Sindbilleder paa den stridende Kirke. Dragerne er Sindbilleder paa de onde Magter, der vil bringe den til Fald, men aldrig formaar at skade den. I Verdenshistorien ser vi, hvordan mægtige Magter atter og atter prøver paa at kvæle det kristne Liv, men hvert Angreb fører til nye stærke Tider, hvor Kristendom træder frem i nye og sundere Skikkelser. De romerske Kejsere vilde kvæle den i Blod, men »Martyrernes Blod blev Kirkens Udsæd«, de

franske Revolutionsmænd vilde sætte Fornuften paa Højaltet, men Forfølgelsen af Præsterne vakte en saadan Storm af Vrede i Folket, at de maatte standse Forsøget og se Kirken genvinde sin Magt, ja, vinde langt længere frem end før. Nationalsocialismens Kamp mod »den bekendende Kirke« synes nu at skulde faa samme Udgang.

Der er med Kristi Indtræden i Verdenshistorien sat noget i Gang, som trodser alle omskiftende Tider, noget som de forskelligste Kulturer og de forskelligste Folkesind har Brug for. — Jo mørkere det ser ud, og jo mere hedensk Livspræget synes at blive, des nærmere er altid Genfødselen af det kristne Liv, des mægtigere bliver Sejren for den før saa foragtede Tro. Med en saadan Regelmæssighed har dette gentaget sig Historien igennem, at man trøstigt tør spaa, at det ogsaa i Fremtiden vil gaa saaledes — selv om Nutidens aandelige Tvangsmidler, den kommunistiske Opdragelse, den fascistiske og nazistiske Ensretning af unge og gamle, synes at skulle overgaa alle tidligere Tidens Tvang til Tro.

Skal man ved Siden af denne faste Linje i Verdenshistorien, den af dem alle, der er mest i Pagt med Evigheden, nævne et Eksempel paa den evige Skiften fra Tidsalder til Tidsalder, kan man nævne Ungdommens skiftende Ansigt fra Aarhundred til Aarhundred. Et af de allermærkeligste Kapitler af Menneskeslægtens Historie kan skrives over dette Emne. Et Studium af Ungdomsbreve fra svundne Tider vilde sikkert vise forskellige Livstyper i en langsom Ændring med det langsomme Tempo, der var ejendommeligt for ældre Tider.

Uden et saadant Studium kan der dog af os, der var unge før Verdenskrigen, tales om en Modsætning mellem de unge den Gang og de unge fra 1920'erne. To forskellige Livstyper af unge har jeg mødt. De findes maaske Side om Side til alle Tider, og dog er den ene i Forgrunden til den ene Tid, den anden til den anden Tid. Den ene Gruppe vil vi kalde den *idealistiske* eller den higende Ungdom, den anden den *realistiske* eller den nøgterne Ungdom.

Før Verdenskrigen levede man i den saakaldte Kulturoptimisme. Et Lyssyn var herskende paa næsten alle Omraader. Vi troede paa de ideale Magter og paa den fremadskridende Udvikling i Samfundslivet og i vort eget Liv. Vi troede paa Muligheden af at »forbedre« os, og store Ungdomskræfter blev sat ind paa dette Arbejde. Vi havde Retningslinjer at følge, skelnede nøje mellem de opbyggende og de nedbrydende Kræfter. Vi havde Renhedsidealer og vidste, at Følgen af Fald i denne Henseende var skæbnsvangre, ja, det stod for os som uopretteligt. Der foresvævede os et Billede af en højere Menneskelighed, som

vi maatte kunne kæmpe os frem til, men Prisen for Sejren var dyr, og den krævede en stadig Agtpaagivenhed.

I nøje Sammenhæng hermed stod vor Opfattelse af Forholdet mellem Mand og Kvinde. Over dette hvilede noget af Romantikken Skær. Man drømte om den eneste. Vi havde hørt et Ord om, at »først naar alle Himmelens Stjerner falder ned mellem to unge, er den rette fundet«. Dette gjorde, at vi stillede de største Krav til vore Følelsers Styrke i dette Kapitel, før vi vovede os frem af det ensomme Skjul, hvor vi sad fuld af Længsel efter det udsigelige. »Sent, men sødt«, var et Ord, vi forstod.

En anden Ting, der var betegnende for de Ungdomskredse, jeg kendte da, var en Higen efter Personlighed, en Tro paa, at det var givet enhver ung at udvikle sig i sin egen Retning og bringe særlige Anlæg og Evner til Udfoldelse. Et Ord om, at blandt Træets Hundredtusinder Blade er der ikke to, der er ens, men at der er en Tanke med hvert enkelt Menneske, som det gælder om at virkeliggøre, gjorde, at vi ofte søgte det særegne i Stedet for det almindelige, og søgte os hver vor egen Vej frem.

Den norske Højskolemand og Præst Kristoffer Bruun har talt Ord, der aldrig glemmes, om, hvordan hvert Menneske paa Jord er en Kunstner, og det Kunstværk, han skal fuldføre, er hans eget Livs Kunstværk. Vi var derfor ofte ensomme i vor indre Udvikling og regnede Ensomhed for den bedste Grobund for Sjæleevner. Menighedstanker og Folketanker var os fremmede. Vi var det individualistiske 19. Aarhundredes sentfødte Børn.

En tredie Ting, der var over os, og som spændte vore Evner i een Henseende, men ødelagde vor Glæde i en anden, var et Redelighedskrav, et Krav om haandgribelig Sandhed i alt, hvad vi havde at gøre med. Vi havde derfor svært ved at tro paa det overnaturlige og gik ofte frem med haard Haand mod alt, hvad der stred mod vor Forstand. Vi søgte at fastholde vor kristne Tro, men saa vidt muligt frigjort fra det underfulde — altsaa frigjort fra det, der er Kraften og Vælden i den kristnes Tro og i det kristne Liv. Intelligensen, ikke Troen, skulde have det sidste Ord.

En saadan Ungdom, higende, ensom og kæmpende med Tvivl findes endnu den Dag i Dag, men medens den før Krigen var som et Kronblad paa Udviklingen, synes nu en anden Ungdom at have taget Fart og at berede sig til at tage Magten — skønt Modstrømninger allerede nu toner frem.

Denne anden Ungdom, der allerede før Krigen var at finde i visse Kredse, har ikke det sværmeriske, idealistiske over sig som hin anden.

Dens Øjne er ikke varme af Begejstring og rettet mod det fjerne, men de er klare og staaiblaa, ser haardt og dømmende paa Livets Foreteelser. De er ærlige, men kolde. Verdenskrigens Rædsler har nedbrudt denne Ungdoms Tro paa et evigt Fremskridt her nede paa Jorden. Stemninger, som dem vi møder i »Intet nyt fra Vestfronten«, er hyppige, og Forkyndelsen af Idealer mødes ofte med et Skuldertræk. Der er ofte en haard, en haandfast og realistisk Holdning over disse unge, der er i Slægt med den marxistiske Indstilling og med Ordet »ikke Barmhjerlighed, men Retfærdighed«. Det er, som om de ved, at det er en Fremtid af Kamp, vi gaar hen imod, af haard, hensynsløs Kamp, og Arbejdsløshedens Meningsløshed har givet mange af dem en dybt radikal Indstilling mod de gamle politiske Løsener. Den undser sig ved at vise sine Følelser og give efter for disse. En ny Race er ved at tone frem. Det bedste i den er dens usentimentale Vilje til at være helt sand overfor sig selv og andre, til at holde sig fri for »Løvefødde og Gesvejsninger«. Det værste ved den er dens Mangel paa Vilje til at løfte sig op over sig selv. »Tag os, som vi er«, er ofte dens Svar paa de gamles Forestillinger.

»Den realistiske Ungdom«, om jeg maa kalde den saa, er ikke individualistisk, men kollektivt indstillet, d. v. s., den søger ikke det særegne, den har liden Interesse for det personlige og egenartede, men langt mere Sans for det almene, det typiske. Den gribes af de store Fællesbevægelser, af Organisationernes Aand, af Korpsenes og Holdenes Aand. Som en rigtig Fodboldspiller er eet med sit Hold, saaledes er disse Unge eet med deres Kammerater. De søger ikke Ensomheden, men Kammeratskab og Samhørighed, og det er ikke straalende Idealer, de søger at efterligne, men Fællesoplevelser med deres Klasse, deres Stand eller deres Folk. Opgaven, den, der er fælles for de mange, har Magt over deres Sjæl. — Den første Gang, jeg mødte denne Livstype i al dens udfordrende Særpræg, var i 1909 under den svenske Storstrejke. Som Korrespondent var jeg med mine 22 Aar med i Norrkøping. Jeg saa der Tekstilarbejderne sulte. Jeg saa Rækker af blege Kvinder Arm i Arm vandre hen gennem Gaderne, og en sen Aften gik jeg sammen med en ung Tekstilarbejderske langs Motalakanalen, efter at vi havde lyttet til Førernes opildnende Ord om at spænde Livremmen endnu et Par Huller ind, for at Sejren kunde blive vundet, og Kammeraterne i Nord faa bedre Levevilkaar.

Hun var Fanebærer for sin Fagforening. Jeg spurgte om Muligheden for, at de kunde holde ud til Sejren var vundet. Svaret lød: »Vi kan, men de *Kristnes* Fagforening bryder sammen.« »Hvorfor?«, spurgte jeg,

»Fordi de først og fremmest tænker paa deres egen Salighed, men vi« — og her slog hun ud med begge sine Arme — »tænker paa Kammeraterne overalt i Sverige. For os er det ikke Helved og Himmerig, men Bedringen af de jordiske Forhold, der er det første«. Her saa jeg, hvad jeg siden har set saa ofte: Styrken i den nye Kammeratskabsaand — men ogsaa dens Svaghed og dens sjælelige Ulykke, dens manglende Sans for Sjælens Liv og Ansvar overfor de evige Magter. — Den nye Ungdom er jordisk indstillet, hvor hin anden var og er bevæget af de evige Magter.

Den tredie Ting, vi møder hos den realistiske Ungdom, er en Vilje til at »leve Livet«, en Vilje, der sikkert staa i Forbindelse med dens Jordiskhed. Livet er kort, Vanskelighederne store, Fremtiden usikker. »Lad os glæde os friskt og umiddelbart. Lad os gaa op i Nuets Glæder, forsaavidt vi kan naa dem«. Et farverigt og oplevelsesrigt Liv længes den efter og hævder, at dette er dens Ret. Den har et »friskt« og »usnerpet« Tag paa mangt og meget, som den idealistiske Ungdom veg tilbage for i Ængstelse for derved at forurene sin Fantasi, og den realistiske Ungdom har ingen Grund til siden at bebrejde sig, at den lod Livets Nydelser gaa sig forbi. Til Gengæld afstumpes ofte dens Sans for de højere Glæder. Det uudsigelige falder ikke i dens Lod, og mangen Oplevelse ender ofte i bitter Skuffelse. Alt for tidligt plukkes ofte Frugter, der først sent vil naa deres Modning. — For hver een, der med sin stærke Natur kan staa det sensationsrige og uhæmmede Nutidsliv igennem, er der mange, der sløves og forringes, ja, forsimples derigennem.

Kristendommen, den evigt stærke, altid fornyende og genopdukkende Kraft! Hvad har den at gøre med denne altid skiftende Ungdom, med disse to Ungdomstyper, den higende og den nøgterne.

Den higende staa Kristendommen nærmest, ja, er sikkert et Barn af Kristendommen, der stærkest af alle Aandsmagter har forkyndt den evige Higen og de overjordiske Maal. Thi Kristendommen har, hvor den naar ind til den higende Ungdom, altid mangedoblet dens Længsler og givet den Vished for Idealernes Opfyldelse, om ikke her, saa i det hinsidige. Men vigtigst er det, at den modvirker den Hovmodets og Selvhjulpethedens Aand, den Ensomhedens og Selvoptagethedens Aand, som denne Ungdom ofte er præget af. Kristendommen lærer dem den Syndens Virkelighed at kende, som den ofte lukker Øjnene for, og giver den Hjælp til at sejre i Kampen, som den ellers før eller siden bukker under i.

Den nøgterne Ungdom er Kristendommen fjernest ved sin Jordiskhed og ved sin Optagethed af det tomme Nu, men den trænger til Kristendommen som ingen anden Ungdom, for ingen Ungdom kan i Længden leve paa en haard Realisme, og ingen inderlig Livsglæde kan spire frem af et Liv, der kun kender øjeblikkelige Stimulanser og forbigaaende Sensationer. Denne Ungdom ejer dog en saadan Sans for Fællesskabet og for et Samfundsarbejde, der paa langt Sigt vil hjælpe de nødlidende til bedre Kaar, at der er stærke Forbindelseslinjer mellem den og en fornyet Kristendom, der for Alvor tager Næstekærligheden op som sin jordiske Hovedopgave. Der er derfor Fremtidsmuligheder for, at Kristendommen netop i denne Ungdom kan komme til at udøve den Mission, den atter og atter i de skiftende Tider har haft: at gribe retledende og frelsende ind, der hvor Menneskeheden, drevet af sin evige Uro, kommer ud i Ørkenen og løber efter skuffende Luftspejlinger.

Der er allerede Tegn, der peger hen imod en saadan Nyorientering i Tidens Ungdom, og skulde det ske, da stadfæstes det atter iblandt os, at just som Faren for Kristenheden synes at være allerstørst, just som Tidens Dragemagter synes at være allermægtigst, saa vender Ansigterne sig atter mod Øst, og Tørsten efter Livets Vand gør sig atter gældende.

C. P. O. CHRISTIANSEN

DET PERSONLIGE SAMFUNDSMENNESKE

TO kendte Socialdemokrater, Socialminister Steincke og Forfatteren Harald Bergstedt, har i Sommer diskuteret Problemet personlig Kultur og Masekultur.

Diskussionen begyndte med et Radioforedrag, hvori Steincke drog til Felts mod Begrebet Arbejderkultur og fremhævede Enkeltmandens Betydning for Udviklingen.

Det kaldte Harald Bergstedt frem til Protest i Social Demokraten. Han benægter pure Teorien om den enkeltes Indsats. Udviklingen og Fremskridtet skabes af Hverdagen. — En skønne Dag staar Menneskeheden foran Løsningen af et nyt Problem som en Fiskestime foran en Ruse. Alle kan ikke blive de sidste, derfor kommer nogen først, og dem udraaber Historien saa som Banebrydere — Normen!

»Den bevidste personlige Kultur er i mine Øjne den ulideligste Smagløshed, sygelig Selvoptagethed. Personlig Kultur minder mig om en Kokette, der tilbringer sit Liv foran Spejlet. Personlig Kultur gør Livet til en Scene for egne Roller, gør hele Livet til Skaberik«.

Dertil svarer Steincke bl. a. følgende:

»Altsaa, til Hedehusene med de fremragende Evner, med den enkeltes Dygtiggørelse, med den stærke Vilje, den urokkelige Pligtfølelse, den rene Karakter, den ubetvingelige Energi. Hold op med alt dette Slid og lad dine Evner ligge brak, du snurrige Fisk. Du kan altid regne med, at du næppe kommer sidst ind i Rusen. Hvad Pokker skal vi med Stauning, naar vi har Søren Sandmand?«.

Paa Knæ for Massen, den forskelsløse, dumme og handleudytige Masse. »Der ligger dybt og helligt i vort Væsen en ædel Higen mod at gaa paa Næsen«, skriver Harald Bergstedt i »Aleksandersen«. Nu gaar han ikke alene paa Næsen, han staar paa Hovedet i aandsforladt savlende Snobberi for Massen, som han dyrker! samtidig med, at han — o Logik — paa Kraft arbejder paa at højne dens Kultur. Hvorfor dog? Alle Fisk kan jo ikke komme sidst i Rusen, og det synes revnende ligegyldigt, hvem der kommer først. Jeg tilstaar, at jeg faar Kvalme af denne kulturødelæggende, aandsforladte Pladderfilosofi for Undermaalere«.

Man maa lade de Herrer, at de giver ren Besked, der er ikke noget at tage fejl af.

Iøvrigt er det en gammel Strid, der her er blusset op igen; Striden om, hv orvidt det er den enkelte Personlighed eller andre og da særlig ydre, økonomiske Aarsager, der betinger Fremskridtet.

Det er Romantikken og Carlyles Heltetilbedelse kontra Marxismens Materialisme, der atter støder sammen.

Iøvrigt er det et Problem, man aldrig bliver færdig med, al den Stund begge Dele er nødvendigt for, at Fremskridt kan finde Sted.

Johs. V. Jensen kommer ind paa Spørgsmaalet i sin Hjemstavns- og Tidsskildring: »Graabølle«, hvor han beretter om en Foregangsmand fra Himmerland, der har været med til at bringe den ny Tid, Bane, Andelsmejeri med videre til sin Egn. Han spørger sig selv: »Er det nu denne Mand, der har banet Vej for Fremskridtet, eller er det Fremskridtet, der har skubbet ham frem?«, og han kommer til det Resultat, at der har været en Vekselvirkning, der har næret til begge Sider. Klogt og rigtigt sagt.

Men hvis det er rigtigt, kommer vi altsaa ikke udenom Personlighedens Betydning for Udviklingen, og det vil igen sige dens Betydning som Samfundsfaktor.

Og det er ikke det eneste. Spørgsmaalet om Kultur er ikke blot et Samfundsspørgsmaal, det er noget, som angaar hvert enkelt Menneske ind i hans privateste Liv, og der giver jeg Steincke Ret i hans Afvisning af Massekulturen. Massemanden, Dusinmennesket, Flokdyret, hvad man nu kalder ham, er ikke blot samfundsmæssig en Uting, det er han

nemlig i høj Grad; men han er simpelthen et ufuldkomment Produkt af et Menneske.

Det har alle Dage været Fejghedens og Ynkelighedens Tilflugt at vise hen til de andre, som gør ligesaadan og derudfra fralægger sig alt personligt Ansvar, men det har aldrig været menneskeværdigt. Det er det derimod, hvor Mennesker lægger Maalestok for deres Liv og staar til Ansvar for deres Ord og Handling.

Men deraf følger ikke, at Harald Bergstedt har ganske Uret i sin Kritik. Han glemmer bare at skelne imellem Personlighed og Individualisme. Det, han kalder bevidst Personlighed og med Rette fordømmer som foragteligt, er Individualisten, der i sygelig Selvoptagethed stirrer paa sin egen Navle og kun har Interesse der, hvor han selv kan spille en Rolle og da kun for Rollens Skyld. Individualisten er gold og vissen, han er ikke et ufuldkomment Produkt, men et abnormt Menneske, et Misfoster.

En anden Side af samme Sag er den lidet menneskeværdige Persontilbedelse, der indeholder det negative baade fra Individualismen og fra Massekulturen, og som man for Tiden kan se i Renkultur i vort sydlige Naboland, men som heller ikke er ukendt herhjemme, heller ikke i grundtvigske Kredse.

Men Personlighed er noget ganske andet end Individualisme. *Personlig Kultur er en harmonisk Udvikling af naturgivne Anlæg i levende Samspil med Omgivelserne og i trofast Lydighed mod de Love, som enhver bærer i sig.*

Et Menneske, for hvem det lykkes at gennemføre om ikke helt saa noget af en saadan Udvikling, bliver en Personlighed, men samtidig vil han blive et Samfundsmenneske, blive netop det, som er Meningen med ham, det, som jeg kalder det personlige Samfundsmenneske. Han vil blive en Personlighed, fordi han er tro mod sig selv, og han vil blive et Samfundsmenneske, fordi der er Spirer til det i hans Natur, fordi en af de Love, som bor i os, er Pligterne mod Næsten, og den kræver at blive respekteret og fuldbyrdet, for at Sindet kan komme i den rette Harmoni.

Netop om dette sidste handler en tysk Roman af Leonard Frank: »Der Bürger« (Borgeren). Jeg gengiver her Hovedtrækkene, som en Illustration til det foregaaende:

Hovedpersonen i »Der Bürger« er Jürgen Kolbenreier, et Overklassebarn fra en stor tysk Fabriksby. Vi følger hans Skæbne fra Overgangsaaarene til op i den modne Alder.

Allerede fra Barn af er han opmærksom paa de store Forskelle mellem Levevilkaarene i hans By fra Villakvarteret, hvor han selv hører til, og til

de mørke Baggaardslejligheder. Som han vokser til, vokser ogsaa Beslutningen om, at han vil gøre noget af den Uret god, som er forøvet af den Klasse, han tilhører.

Men hans Sind er splittet. Det muntre, ansvarsløse Leben i hans egen Kreds øver en dragende Indflydelse paa ham, og denne indre Kamp gør ham usikker og lammer hans Handlekraft.

Da møder han en Aften Katherina Lenz, Professordatteren, som han har kendt fra Skolen. Hun har haft de samme Tanker som han, og hun har realiseret dem. Hun har brudt med sin Familie og helliget sig til Arbejdet for Underklassens Frigørelse gennem Arbejderbevægelsen. Og her møder Jürgen sit Ideal. Han flytter ud til hende i Arbejderkvarteret. Hendes Arbejde bliver ogsaa hans, og han føler en Livsglæde og en Harmoni som aldrig før. Endelig er der Enhed i hans Sind. Her kan hans Væsen udfolde sig, her finder han Maal og Mening for sit Liv.

Det er dog ikke saadan at bryde af med den gamle Verden. Gamle Klubvenner faar fat i ham og trækker ham tilbage til det gamle Liv med Vin og Kvinder. Den skønne og lidenskabelige, men først og fremmest ærgerrige og livslystne Elisabeth fanger hans Sanser, og han glider ind i Bourgeoisiets Rækker som Fabriksherre og Levemand af Standardtypen, er kommen til Fornuft, som hans Fæller siger.

Men sig selv kan han ikke narre. Han føler sig bundløs tom, selv i Nydelsens Hvirvel. Det er for ham, som om han har gjort sit egentlige Jeg hjemløs, at det er gaet fra ham, og det bliver en Tvangsforestilling, der faar ham til at drage paa lange Rejser for at finde Jürgen Kolbenreiher, sender Stikbreve ud efter sig selv og spørge alle Mennesker, om ikke de har set ham. »Nerver«, siger Lægen. »Vanvid«, siger Folk, og Lægen mener det samme, men det er jo den rige Jürgen Kolbenreiher, han faar Lov at gaa.

En Dag faar han det Indfald at købe en Hund. Den følger ham overalt, og han kommer til at holde meget af den. En Dag bliver den borte for ham. Han leder og leder, glemmer Mad og Drikke, glemmer sig selv og alle sine Tanker, og da han endelig finder Hunden, opdager han, at han befinder sig saa vel, som han ikke har gjort længe. Han grubler over det og finder ud af, at det hænger sammen med, at han for en lille Stund har glemt sig selv for en anden, selv om det kun var en Hund. »Offer er den dybeste Mening med Mennesketilværelsen«.

En anden Dag sidder han og taler med en Lystfisker ved Floden, og gennem deres Samtale vaagner Erindringen om Fortiden blandt Arbejderne ude hos Katherina saa stærkt, saa han er ved at gribe efter den.

Og han springer op med en tydelig Følelse af, at nu har han længe nok tænkt udelukkende paa sig selv.

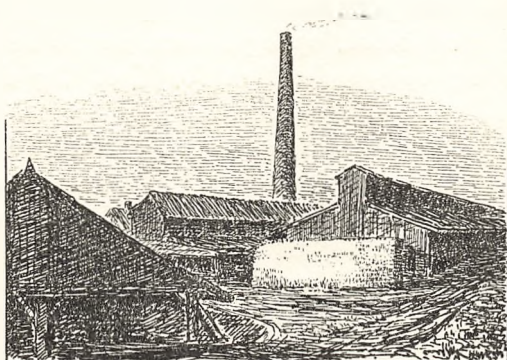
Hans Fødder bærer ham ind gennem Arbejderkasernes høje Rækker frem til Katherinas Bolig. Hun er ikke hjemme, hun er gaaet til et Arbejdemøde, faar han at vide. Han gaar hen, hvor Mødet skal holdes. En halvvoksen Dreng sælger Pjecer ved Indgangen. Jürgen køber en og spørger, hvem der skal tale. »Min Mor, Kammerat Lenz«, siger Drengen. Det er Katherina, der skal tale, og Drengen er hendes og hans Søn. Og paa een Gang jubler det igennem Jürgen: »Du er rask, du har fundet dig selv igen, her er din Plads.« Han træder ind i Salen. Han er eet med de mange andre, de har samme Maal, og derigennem vinder han sig selv tilbage. Individualisten Jürgen Kolbenreiher er død, men Personligheden lever. Han er bleven det, han skal være, det personlige Samfundsmenneske, thi det, som er Kærnen i hans Personlighed, er hans Medmenneskelighed, som her kan komme til fri Udfoldelse.

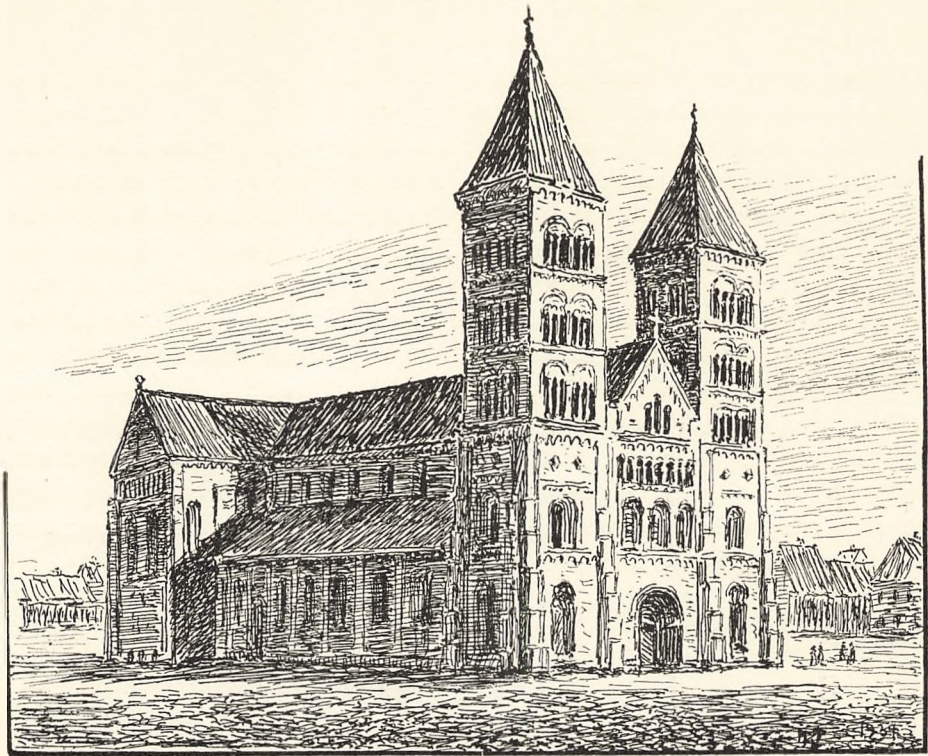
TH. CHRISTENSEN

En Hilsen!

Vi sender alle tre en venlig Hilsen til alle de gode Venner, vi har vundet, mens vi var paa Frederiksborg Højskole. Skulde nogen af jer faa Lejlighed til at se indenfor paa »Den sociale Højskole, Nærum«, er I velkomne.

Steen, Jenny og Thomas Christensen.

REJSEBILLEDER FRA EN CYKLETUR I SVERIGE

UDLÆNGSEL er for mange Danske det samme som en Længsel mod Sydens solrige Egne. At der ogsaa er en Verden af Storhed og Skønhed mod Nord, opdages først, naar man giver sig Tid til at rejse deroppe og opleve det Egn for Egn. Og det skal være en »Pilgrimsgang« ad trange Veje, saa man faar Tid til at leve sammen med Naturen og komme i Forbindelse med jævne Folk.

Saadan cyklede jeg for et Par Aar siden i Norge, og det gav mig Lyst til atter i Aar at besøge den skandinaviske Halvø. Sammen med et Par Kammerater gjorde jeg en Cykletur paa tre Uger i Sverige. Da vi var tre i Følge, kunde vi medføre et antageligt Lejrudstyr. Baaede paa Styr og Bagagebærer var der store Bylter med Telt, Sovepose, Kogeapparat, Gryder og meget mere. Midt i alt dette sad Manden selv, ofte kun iført korte Bukser, en Skjorte og et Par Sko. — Turens egentlige Udgangspunkt var for mit Vedkommende Frederiksborg Højskole,

hvorfra jeg startede Dagen efter Elevmødet i Juli. Fra København sejlede vi til Gøteborg og cyklede saa gennem Dalsland, Värmland og Dalarna til Uppsala og Stockholm. Hjemvejen gik over Vadstena, Jönköping og Hälsingborg. At fortælle alt om denne 2000 km. lange Cykletur vilde føre for vidt. Her skal blot gives nogle Smaaglikt og Rejsebilleder, der kan fortælle lidt om Lejrlivets Poesi og om det store dejlige Skovland mod Nord.

Vort første Maal var Trollhättan, Nordens vandrigeste Vandfald, og skønt det berømte Sted blev en stor Oplevelse, var det langt fra, som jeg havde tænkt mig det. Her var ikke Vandmasser, hvis Drøn kunde høres milevidt, ikke legende Hvirvler, der kunde fængsle en, saa man følte sig i Naturaanders Magt, men her var Ingeniørkunst. Her var næppe mere Vand at se end i en dansk Bæk, men fra Elektricitetsværket, der selv lignede et Vandfald bygget af Kampesten, hørtes durende Lyd af Turbiner og Dynamoer, og derinde saa vi i en lang Række disse vældige Maskiner, der leverer Elektricitet til en stor Del af Sverige. Det er et Eventyr, at disse Hjul kan skabe Lys og Varme langt borte, kan trække Tog og Savværker. — Et lille Stykke borte saa vi, hvordan det gaar til, naar Skibe sejler op og ned ad et Vandfald, og da Vandet blev lukket ind i de vældige Slusekamre, oplevede vi lidt af den Skønhed, der gik tabt, da Vandfaldet blev tæmmet.

Men Rejseliv er rigt paa Begivenheder. Samme Eftermiddag var vi blandt de første, der kom til en Ildebrand paa en Bondegaard lige ved Vejen. Paa et Øjeblik var Laden i lys Lue, og vi forstod, hvor heldigt det er, at hver af Bygningerne i en Gaard ligger frit uden at være sammenbygget med de andre. Derved varede det længe, før Ilden naaede Stuehuset, og vi fik Tid til at redde det meste af Bohavet. Trods Forvirringen kunde vi godt se, at Sansen for Former og Farver var betydelig bedre her end hjemme i de danske Gaarde, og vi gættede paa, at det var Spor af en gammel Bygdekultur, der ikke rigtig kan dø i Sverige.

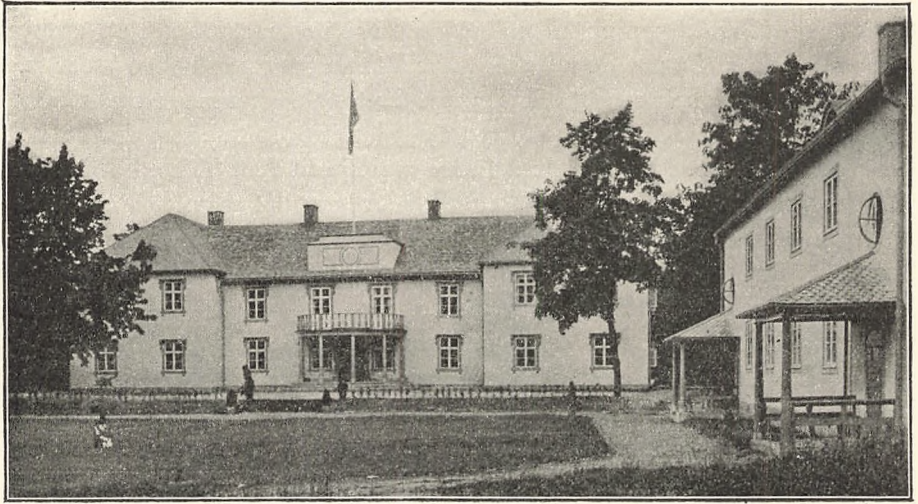
I Nærheden af Sveriges største Vandfald ligger Landets største Sø, Venern. Af denne Sø fik vi et uforglemmeligt Indtryk, da vi en stormfuld Aften var kørt vild og naaede Søen paa et meget ensomt Sted. Solen var ved at gaa ned, og der drev tunge Skyer ude over den store graa Vandflade. I det fjerne saa vi Kinnekulles trekantede Bjerg lyse rødt i Aftensolen paa Baggrund af den mørke Himmel. Vi slog Lejr ved et enligt Husmandssted. Morlil solgte os med Glæde af sin lille Portion Mælk. Regning var ikke hendes stærke Side, en Liter Mælk kostede 16 Øre, men hvor meget saa to Liter kostede, ja, det maatte »Herskaberne« selv regne ud. Til Gengæld har jeg sjældent truffet to

saa gæstfrie og hyggelige gamle Husmandsfolk som hende og hendes Mand. De pylrede om os og snakkede med os, og ud paa Aftenen kom tre Arbejdere fra et Savværk i Nærheden tilfældigt forbi. De slog sig ned paa de store Sten omkring vort Telt, og mens Benzinkogeren hvæsedede, og vi kogte Macaroni, stegte Pølse og vaskede op, snakkede vi med dem om Danmark, og de fortalte os om Arbejdet og meget andet i deres Egn.

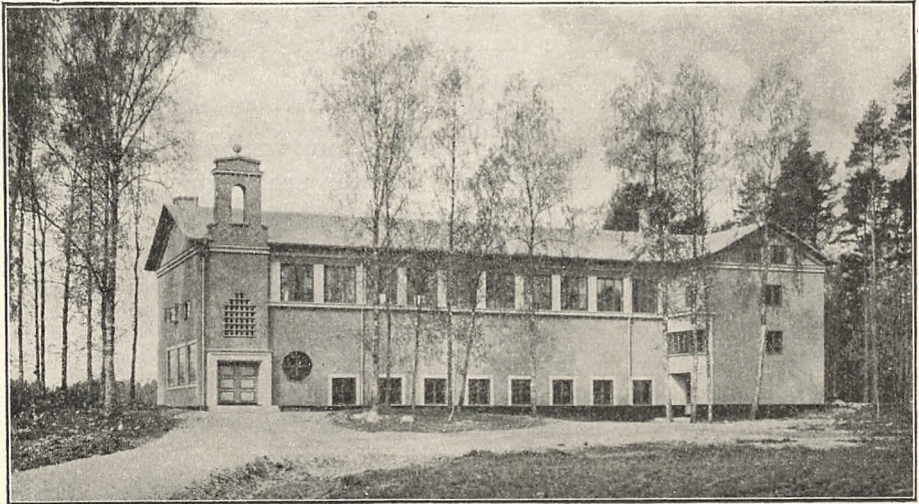
Men Sverige er stort, og Vejene i Värmland er tunge. Dag for Dag sled vi os frem, fra Landsby til Landsby, gennem vældige Naaleskove, hvor Træerne stod spredt med mosgroede Klipper imellem. Det føltes knugende trangt bestandig at lukkes inde mellem to grønne Mure, men dobbelt befriende var det at naa frem til de aabne Marker om Landsbyer og Herregaarde, og hvor var det en Oplevelse at overse Skovene fra de højeste Bakker og erfare, hvilket Søland Värmland er. Det er i Tusindevis af lange, smalle Søer, der blinker og blaaner mellem Agre og Skove. — Intet i Verden kan være mere fredfyldt og stille betagende end Lejrpladser ved disse Søer. Naar Badning og Madlavning er overstaet, kan man sidde Time efter Time i de lange, lyse Aftener og følge en enlig Fugl i Luften, lytte til en fjern Kobjælde i Skoven, bare opleve »de evige Skoves Fred«. Eller man vaagner en Nat ved 2—3 Tiden og aabner Teltdøren. Det er meget koldt, saa man gør klogt i at holde sig i Soveposen; men bag Søen og de skovklædte Bakker fortæller de røde Skyer om Solopgangen, der er ved at foregaa. Lidt efter lidt vaagner Dyrene i Skoven, Søens Overflade straalder som Himlen i alle mulige Farver, og til sidst hænger Solen som en stor, ildrød Kugle over Horisonten.

Men trods al Naturens Herlighed kommer før eller senere den Dag, da de lange Veje er ved at faa Bugt med en. Selv Havregrød og Pølse kan blive trivielt i Længden, og det er en Fordel at være fri for Myg, naar man vil sove. Det Tidspunkt kom ogsaa for os, men vi kom over det paa en storartet Maade. Trætte, snavsede, med en Cykel i Stykker og med Humøret helt nede i Skoene kom vi til »Västra Värmlands folkhögskola« til Rektor Dahlgreen. Allerede før vi naaede frem til Skolen, havde vi hørt om denne Mand. Der var en jævn Bondeskone, der i Stedet for at give os Vand, som vi bad om, gav os baade Brød og Mælk. Da vi fortalte hende, at vi var paa Vej til Rektor Dahlgreen, klarede det op i hendes bekymrede Ansigt, og hun sagde: »Han er den bedste Mand, jeg kender«. Saa fortalte hun, hvor dejligt der var paa Skolen ved Ingesund. Vore Forventninger var derfor store, og de blev ikke skuffede. Jeg har ikke i noget Land set en smukkere

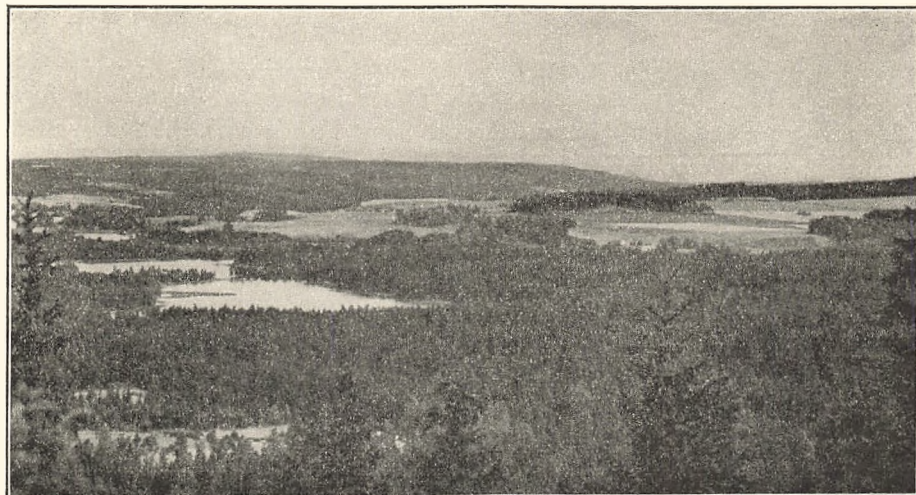
Skole og ingen med en saa enestaaende naturskøn Beliggenhed. Den var oprindelig Hovedbygning til en gammel Herregaard, men er nu ombygget og udvidet. Foran den laa en stor Plæne, der paa begge Sider indrammedes af Birketræer og Smaaskov. Det hele skraaned ned mod en lang, smal Sø, Glafsforden, der tabte sig langt borte mellem disede Bakker og skovklædte Næs. Skolens Indre svarede til dens Ydre. I Spisestuen var der paa selve Væggen malet Billeder fra det gamle Värmland i Arbejde og Fest. Skolens Forstander eller Rektor, som han kaldes i Sverige, tog selv imod os. Vi maatte ikke bo ude i Teltet, men fik Værelser og blev behandlet som de bedste Venner af Huset. Det varede ikke længe, før vi kom i Forbindelse med Stedets Folk, ikke mindst Eleverne, og hvor utroligt det end lyder, var Sommerpigerne her lige saa søde og muntre som danske Højskolepiger. En af Lærereinderne viste os de nærmeste Skove og Søer. Frøkenen havde selv opholdt sig meget i Danmark, og Aftenen endte med dansk Kaffe i hendes hyggelige Værelse, der var saa smukt indrettet, som kun en svensk Dame kan skabe det. Næste Dag hørte vi Rektor Dahlgreens Morgenforedrag. Det var Geografi. For mig blev det først og fremmest Oplevelsen af en gotisk Domkirke, dermed af Middelalderen og det tyske Folk. Senere paa Dagen var vi indbudt som Gæster hos Rektor Dahlgreen og Fruen i deres Hjem. Fru Dahlgreen havde været paa Askov og kendte flere af de danske Højskoler. Under Besøget fik vi Rektoren til at fortælle lidt om sin Skole. Foruden almindelig Højskole holdes der ogsaa Musikskole i en nyopført Bygning, der ligger lidt borte fra selve Hovedbygningen, og som særlig er indrettet for Udøvere af Musik. Det er ikke en Skole for professionelle Kunstnere, men for Bygdespillemand, og man dyrker især Sveriges gamle Folke-musik. Noget af det bedste, som Sverige ejer, er hermed taget op og brugt i Aandslivets Tjeneste. Samme Aften blev der holdt en dansk Aften paa Skolen til Ære for os. Jeg fortalte om min fynske Hjemstavn, og staaende sang vi »Der er et yndigt Land«. Bagefter var der Kaffe i Dagligstuen og paa Altanen ud mod Søen, der i den milde, lyse Sommeraften laa blank og stille i Maaneskin. Til sidst satte Rektor Dahlgreen sig til Klaveret i den store Sal og spillede op til en Folkedans. — Hej, hvor det gik, Dans efter Dans. Ingen kan spille gamle Danse som han; man mærker hans värmlandske Sind i den Glæde og Nænsomhed, hvormed han boltrer sig i de gamle Toner. Og ingen kan danse lettere og finere end Pigerne her. Vi muldtunge Danske maatte følge saa godt vi kunde, men gjorde sikkert en ynkelig Figur. Det var Musikkens og Livsglædens Värmland. Det lever ikke blot i Poesien hos »Gösta Ber-

VÄSTRA VÄRMLANDS FOLKHÖGSKOLA
HOVEDBYGNINGEN

MUSIKSKOLEN

SMAALAND SET FRA TABERG

EN ELEVBYGNING VED BRUNNSVIKS HØJSKOLE

ling paa Ekeby«, men ogsaa i de gamle Sale paa »Västra Värmlands folkhögskola«. — Festen sluttede Kl. tolv med en Aftensang, som Rektor selv havde skrevet. — Vi gik hver til sit, men hvem kunde sove i en saadan Nat. Lidt efter lidt samledes de fleste paa Verandaen foran Hovedbygningen, og hvad andet end Sang kunde udtrykke vore Stemninger! Svenske og danske Toner lød i den stille Aften ud over Søen. Ind imellem var der ganske stille. Mon ikke saadanne Øjeblikke er de rigeste i ens Liv?

Næste Dag var vi atter paa Farten, og nu gik det let og muntert, skønt Afskeden havde været vemodig. Vi kom gennem Selma Lagerlöfs Egn. En straalende Sommersøndag var vi ved »Ekeby« og saa ud over »Løvens lange Sø«. Samme Dags Aften gik vi i »Mårbacka«s gamle Have, da Solen gik ned bag »Bro« (Sonne) Kirke. I Ødemarkens ubeboede Egne i det nordlige Värmland maatte vi slaa Telt midt i Skoven, forfærdelig plaget af Myg og smaa Fluere; men Dagen efter var vi fremme ved »Dalarnes Øje«, ved den berømte Siljan-Sø. Folk her var meget ejendommelige og noget indesluttede. Deres Sprog var svært at forstaa. I en gammel Gaard kom jeg i Samtale med en Kvinde, der i Begyndelsen nærmest gjorde Indtryk af at være lidt sær. Hun viste mig rundt i de gamle Stuer, hvor Støv og Spindelvæv tilslørede mange Ting af stor kulturhistorisk Værdi. Imens fortalte hun mig, at hun havde boet ene paa Gaarden hver Sommer i næsten halvtreds Aar. Om Vinteren flyttede hun til Stockholm. Hendes Søskende var rejst til Amerika, men de holdt alle saa meget af Stedet og følte sig saa stærkt knyttede til Gaarden, at de ikke kunde tænke sig at sælge det gamle Hjem ved Siljan.

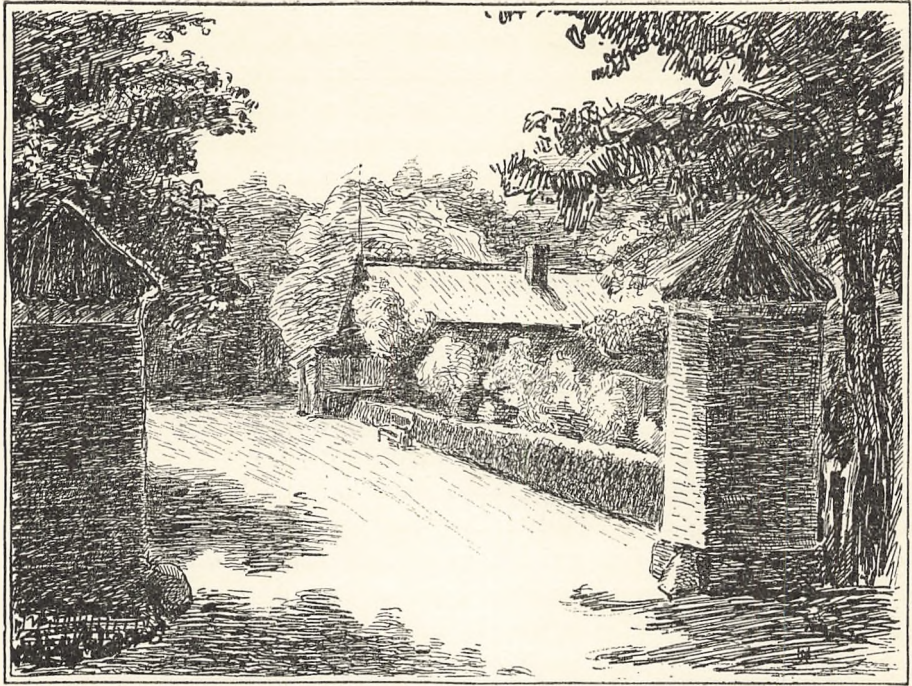
I det sydlige Dalarna blev vi især forundrede over de store Jernværker, og takket være en flink og forstaaende Grubefoged, lykkedes det os at komme ned i en stor Jerngrube, skønt der ellers ikke var Adgang for Publikum, og vi selv maatte tage Ansvar, hvis der skulde tilstøde os noget. Fra Vejen saa vi Affaldsdynger saa store som Bakker, og mellem dem ragede et Par Taarne til Vejrs. Hos Grubefogeden fik vi nogle gamle Klæder uden paa vore egne, for i Gruben var Temperaturen hele Aaret ca. 8°, og vi var klædt paa til en Varme paa omtrent det dobbelte. Saa kravlede vi sammen med Grubefogeden ind i en snavset Jernkasse, der kun blev oplyst af vor Førers hvæsende Karbidlampe, en Klokke ringede og lidt efter blev vi langsomt sænket ned i Dybet. Nedad gik det fra Etage til Etage, seks ialt, indtil vi var ca. 300 m. under Jordens Overflade. I den nederste Gang steg vi ud. Her var der elektriske Lamper, der belyste Klippevæggene, hvorfra

Vandet stadig dryppede. I Gangene mødte vi et elektrisk Lokomotiv, der trak Tipvogne, belæssede med sort Jernmalm, frem til Elevatoren. Et Sted var der øredøvende Spektakkel. Der borede man ved Hjælp af komprimeret Luft Huller, hvori der fyldtes Sprængstof, der skulde bane Vej til nye Malmaarer. Der, hvor selve Malmen blev brudt, var Vægge og Loft saa skørt, at de hele Tiden maatte afstives ved Hjælp af Tømmer, og Arbejdet var farligt. Arbejdsfolkene var iført Olietøj for at beskytte sig mod Fugtigheden. Dog kunde det kun holde Vandet ude et Par Timer. De øvrige seks Timer af Dagen var de vaade, og mange af dem var meget plagede af Gigt.

Som sagt, dette skal kun være spredte Træk fra en lang og oplevelsesrig Rejse. I tre Dage besøgte vi Brunnsviks Arbejderhøjskole og fik et stærkt Indtryk af det alsidige Kulturarbejde, der gøres blandt svenske Arbejdere. En Søndag Aften stod vi i Uppsala Domkirke ved Carl von Linnés Grav, ved Universitetet og paa Slotsbakken, som vi kendte fra »Gluntarne«. Næste Dag var vi paa Højene og i Kirken ved gamle Uppsala. I Sigtuna kom vi desværre for sent. Skolen havde sluttet, og Christiansens var rejst hjem et Par Dage før vi kom; men af Skolebygningen fik vi et smukt Indtryk. I Stockholm og Vadstena blev de store Tider i Sveriges Historie levende for os. Vi forstod, hvorfor der den Dag i Dag er noget storslaaet, noget æventyrligt over Svenskerne og deres Sprog, noget, som ikke findes hos os, og som de maa have faaet gennem deres Folks straalende Fortid. — Stadshuset og Skykraberne i Stockholm viste os, hvad Nutidens Sverige formaar, og den svenske Natur aabnede sig rigt og uforlignelig skønt paa Omberg og Taberg og paa Cykleturen langs Vettern op gennem Småland og Skåne. Saa en Sommeraften forsvandt Kärnan bag Øresund, og Kronborg stod for os som Indgangen til vort eget, til Danmark.

Resultatet af mine to Cykleture i Norge og Sverige er for mig blevet dette: Jeg længes efter, at Ungdom fra alle Nordens Egne skal mødes og give hinanden noget af det bedste af det, de ejer i Kraft af deres nationale Ejendommelighed. Lad dem komme fra Nord og Syd og i et Folkemøde skabe den nye Tid, den, der bliver til, hvor Folkslag mødes og giver hinanden af deres Rigdom.

RASMUS JEPPESEN

FRA SIDSTE SKOLEAAR

ET er November igen, og for første Gang i mange Aar er denne Maaned for mig ikke præget af en Vinterskoles Begyndelse. Jeg undrede mig over, at den 3. November forløb som en ganske almindelig Dag — den har nu siden 1922 været en højst ualmindelig Dag, hvor man fra Morgenstunden afventede Vintereleverne, modtog dem, fik vist dem deres Værelser og i det hele taget prøvede at komme igang med det forestaaende Arbejde. Men alt dette kommer egentlig ikke Sagen ved. Man har bedt mig skrive om det sidste Skoleaar, og jeg lader da Tankerne gaa tilbage til den foregaaende tredie November, der gestaltede sig paa »normal« Maade.

Ved Middagstid den 3. November var omtrent Halvdelen af Vintereleverne kommet, og da Mødet begyndte Kl. 4 om Eftermiddagen, var de fleste paa Skolen. Langsomt kom Eleverne ned i Salen, nogle ungdommeligt ligefremt, andre lidt generte, en og anden tog de sidste Drag af den Cigaret, han havde tændt for at styrke Selvtilliden før han gik ind. En Flok unge Højskoleelever altsaa, lidt tunge i Søndagstøj, lidt

forvaagede af Rejsen, ikke særlig elegante i Bevægelserne, men raske, meget stærke — de fleste kendte godt til at gaa over opblødte Pløjemarken i Efteraarsmaanderne — (de kom til at svede af at sidde i Salen) — Landmænd næsten allesammen, og nu skulde de i fem Maaneder høre Foredrag, skrive Stile, regne og læse — og saa iøvrigt snakke sammen, diskutere Spørgsmaal, raabe op og slaas lidt for at faa Udløsning for deres ubændige Livskraft. Saa var der jo ved Mødet nogle faa Forældre, nogle faa af Naboerne, Plantør Norkild og hans Kone — som vist har været med til alle vore Aabningsmøder i de sidste ti Aar, og som jeg vilde have savnet, hvis de ikke havde været der, og saa Skolens Lærere. Min Far og jeg talte, vi sang nogle Sange, og da Mødet var sluttet, havde man Følelsen af, at nu var Skolen igang igen.

Vi havde foretaget nogle faa Ændringer i Timeplanen. Saaledes var Middagspausen udvidet, saa der ingen Skoletimer var fra Middag Kl. 12 til Kaffe Kl. 3. Jeg tror, det var godt at have en samlet Fritid midt paa Dagen. De øvrige Frikvarterer var afkortede, og der var lagt Aften-timer fra 7,30 til 8,30.

Som Lærer ved Havebrugsafdelingen underviste Gartner Holger Nielsen fra Tranebjerg, og det lykkedes ham paa en udmærket Maade at gøre Eleverne interesserede i Havebrug. En ganske særlig Interesse havde han for Haveanlæg, og ikke blot planlagde han Haver paa Tavlen, men han udførte ogsaa Haveanlæg i Praksis. Naar han saa et Stykke Jord i nogenlunde Nærhed af Skolen, der var lagt ud til Have, gik han ind og spurgte Ejeren, om han og hans Havebrugselever ikke skulde anlægge Haven for ham. Tilbudet blev i Reglen modtaget, og saa drog Havebrugerne afsted.

Desuden underviste Holger Nielsen i Regning og Gymnastik. Vi foretog i Vinterens Løb adskillige Ture. Naturligvis besøgte vi Frederiksborg Slot og Helsingør, desuden var der Tur til Kullen, til Fredensborg og en Række andre bemærkelsesværdige Steder i Omegnen.

I øvrigt gik Skolen sin vante Gang. Jeg havde en Gang om Ugen en Samtaletime med Eleverne om en Række forskellige Spørgsmaal, og mens der i Begyndelsen var stor Oplagthed for Meningsudvekslingen, syntes Interessen at slappes lidt hen paa Vinteren, saa jeg gik over til noget Oplæsning i Stedet for.

Thomas Christensen underviste et frivilligt Tyskhold i Middagsstunden.

Eleverne indbød Repræsentanter for de forskellige politiske Partier til at redegøre for Partiernes Standpunkter og derefter diskutere med dem om Spørgsmaalene. Ogsaa disse Forhandlinger var der i Begyndelsen stor Interesse for, men jeg har Indtryk af, at den ligeledes slappedes

lidt hen paa Vinteren. Det blev da til sidst det egentlige Skolearbejde, som optog Tiden.

Den 16. April var det mine Forældres Guldbryllupsdag. Den blev fejret paa Skolen, og det var en af de smukkeste Fester, vi har haft i vores Familie. Mange af Slægten var kommet og en Del af de nærmeste Naboer og Venner. Det var ialt en temmelig stor Forsamling, der var bænket i Spisesalen. Der var desuden kommet to smaa Piger lidt i Forvejen, vore Tvillinger, der senere fik Navnene Bente og Eva. Det er jo dog nok tvivlsomt, om de i Fremtiden vil kunne huske, at de har deltaget i deres Bedsteforældres Guldbryllup, men de har jo ogsaa saa meget andet at tænke paa.

Mens Vinterskolen ikke havde været særlig stor, idet vi i Modsætning til de foregaaende Aar kun havde ganske faa Elever fra Byerne – to i Tallet – var Sommerskolen besøgt af det samme Antal Elever som de foregaaende Aar. Vi havde ikke nogen Havebrugsafdeling, da jeg fra Sommeren 1933 havde Indtryk af, at Havebrug ikke interesserede Pigerne i saa høj Grad som Karlene. Det var dog maaske en Fejltagelse, der var mange, som ønskede Havebrugsundervisning, og for at imødekomme dem, underviste jeg selv ti Timer i Havebrug efter en bestemt Plan i Juli Maaned, idet jeg begyndte med en Times Tid i Skolestuen, hvor jeg fortalte om Havespørgsmaalene, og derefter gik vi ud i Haven og studerede Haveplanterne. Disse Timer laa i Middagsstunden, uden for den almindelige Skoletid.

Vi havde to gode Medhjælpere paa Sommerskolen i Asger Fredsted og Isa Madsen. Af dem vil Fredsted være en Del af de ældre Elever kendt fra tidligere Tid, og han svarede helt til vore Forventninger til ham som en god Højskolemand. Hans Hovedfag var Sang, og han underviste tillige i Engelsk, Regning og Dansk. Desuden holdt han et ugentligt Foredrag.

Isa Madsen underviste i Haandarbejde.

Vi var saaledes godt forsynede med Lærerkrafter, og Skoletiden gik muntert og godt.

I Pinsen modtog vi henved hundrede Gæster. Det var Kristeligt Studenter Settlements Aarskonference, der afholdtes paa Skolen, og der var Deltagere fra de fire nordiske Lande. Lederen af Mødet var Forstander, cand. theol. Hjermind, og der blev holdt Foredrag af en Række udmærkede Talere.

En Uge havde vi Besøg af en Klasse Dreng og Piger fra Brøndbyvester Skole under Ledelse af deres Lærer A. Betz og to unge Lærereinder. Børnene foretog Besøg i Omegnen til Slottet, Raadhuset og til

en Del større Virksomheder, og om Eftermiddagene skrev de Beretninger om, hvad de havde set. Det lod til, at denne Form for Skoleundervisning optog dem meget, og de fik sikkert ogsaa mere ud af det, end hvis de havde rejst fra Sted til Sted og ikke faaet Ro til at samle sig om de Indtryk, de modtog.

Ved Fruebjergmødet talte Forstander Jens Marinus Jensen, Brøderup, Holger Begtrup og jeg.

Den 28. Juni, min Fars Fødselsdag, opførtes Molbechs Skuespil »Ambrosius«. Fredsted spillede Titelrollen, Valborg Jensen den kvindelige Hovedperson – og desuden havde hun med sædvanlig Dygtighed instrueret Stykket – heri bistaaet af Thomas Christensen, der ogsaa havde en stor Rolle som den gamle Herremand. De andre Skuespillere var Gunhild Nielsen, Else Alfast, Isa Madsen, Asta Jersin og Bent, Tage og Sven Uhrskov. Skuespillet opførtes paa Gaardspladsen ud mod Haven, og det var en stor Glæde at se, hvor smukt alt tog sig ud, og hvor godt de spillende, hver paa sin Maade, udførte deres Roller. I dette Skuespil laa der noget karakteristisk for Sommeren, for Samarbejdet mellem Lærere og Elever, for den Ungdomsglæde, der prægede alle de tre Maaneder. Der var iøvrigt lagt et stort Arbejde i Skuespillet, og der er Grund til at være alle dem, der havde med det at gøre, taknemmelige. Uhrskovs Sønner bidrog i høj Grad til det gode Resultat, saavel som de sikkert vil huskes for deres glade Deltagelse i alt, hvad der foregik paa Skolen.

Elevmødet vandt god Tilslutning. Det blev præget af Skolens Overdragelse til C. P. O. Christiansen og hans Kone. Da Christiansen talte for Skolens gamle Elever paa Græsplænen foran Huset, tror jeg, at de alle fik et stærkt Indtryk af ham og hans Vilje til at lægge alle sine Kræfter i for at føre Frederiksborg Højskole videre og føre den frem.

Ved Elevmødet genopførtes »Ambrosius«, men jeg gaar ud fra, at Mødet som sædvanlig vil blive omtalt i en Artikel for sig.

Mod Slutningen af Juli havde vi »8 Dage paa Højskole«, og det var som sædvanlig Vilhelm Saxtorph, der blev Hovedlæreren og den egentlige Leder af dette Kursus. Man kan vel være i Tvivl om, hvor meget disse Møder har betydet for Deltagerne, men naar jeg tænker paa den Glæde, hvormed de tog imod, hvad der blev budt paa, den Venlighed vi mødte fra disse Mennesker, der var i en Uge hos os, saa føler jeg mig sikker paa, at det har været vel anvendt Tid, og det har været Arbejde indsat paa rette Sted. Naar jeg er kommet til at se paa det paa denne Maade, skyldes det væsentligst Vilhelm Saxtorph. Ham er det, der tog fat paa at holde sine Foredrag, tale med ældre Koner om deres Bekymringer, læse op saa det rungede i Salen og Folk blev tvunget til

at høre efter — utrættelig, optaget at de Mennesker, som det nu var blevet hans Sag at holde en Slags Ferie med. Ikke alene i Sommer, men i en Række Aar er det ham, der har gjort Hovedarbejdet, og det er ham Takken tilkommer først og fremmest.

Men i det hele taget ser jeg tilbage paa Sommeren 1934 med megen Glæde. Jeg var ganske vis stærkt optaget af mine Fremtidsplaner, men dog ikke mere end jeg følte mig hjemme blandt mine Medarbejdere og de unge Piger paa Skolen. Det blev en Sommer fuld af Solskin og Glæde for Frederiksborg Højskole.

I Begyndelsen af August havde vi stillet Skolen til Raadighed for Sanglærerinde Frøken Sigrød Rasmussen og Sanglærer Gryter, begge fra Frøken Zahles Skole i København. De opholdt sig paa Skolen i tre—fire Dage sammen med ca. 60 Dreng og Piger og en Del voksne Medhjælpere, og afholdt et Sangkursus. Skønt vi ikke havde nogen direkte Forbindelse med dette Kursus var det os dog en Glæde at kunne huse de elskværdige og dygtige Sangere, der med udmærket Orden og stor Flid førte deres Foretagende igennem.

Og saa den 15. August kørte vort Flyttelæs ud af Gaarden og min Kone og jeg med vore tre Pigebørn — heri indbefattet vores Tvillinger fra April — har nu slaet os ned i Svebølle.

En Periode i Frederiksborg Højskoles Historie er afsluttet, en Periode, der har haft sit eget Præg — sine egne Ansigter. Jeg kan ikke afslutte denne Beretning uden at takke dem, jeg har arbejdet sammen med ved Højskolen i faa eller flere Aar, Ole Jensen, Uhrskov, Thomas Christensen, Valborg Jensen, Hedegaard og min Far. Vi har arbejdet sammen under forskellige Forhold, men vi har haft megen Glæde i dette fælles Arbejde og jeg tænker med Taknemlighed derpaa.

Jeg bringer ogsaa min Tak til Thorvald Henningsen for hans store Arbejde i Hus og Have.

Og min Kone og jeg tænker med inderlig Taknemmelighed paa Kathrine Grønning — for hendes kærlige Sind og hendes trofaste, uselviske Arbejde. Hun, den første, der var oppe om Morgenen —

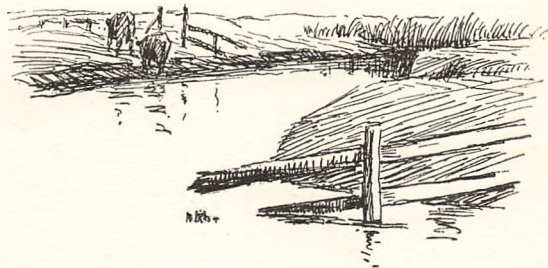
Mange enkelte Træk dukker op i min Bevidsthed, men derom skal der ikke skrives her.

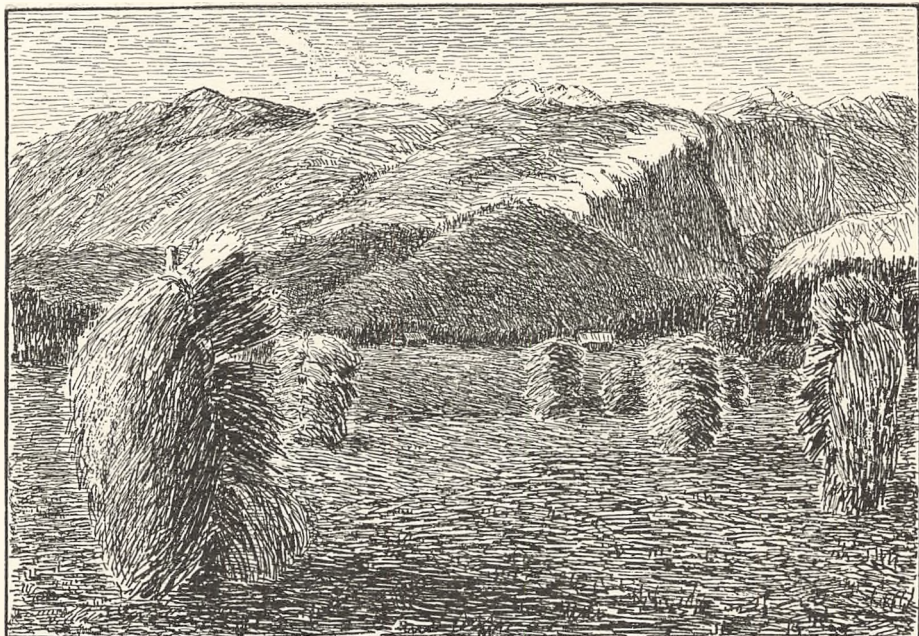
Og nu vil vi se mod Fremtiden. Det har for min Kone og mig været en stor Glæde, at C. P. O. Christiansen og hans Kone besluttede at optage Arbejdet efter os. Vi er sikre paa, at de er de rette Folk til det — vi tror, at de vil samle unge baade paa deres Vinter- og Sommerskole, som vil arbejde med Glæde under deres Ledelse og føle sig hjemme i deres Hjem. Ja, vi er ogsaa sikre paa, at Skolens gamle Ele-

ver vil føle sig hjemme hos dem. Ofte har de sagt, at de haaber vore gamle Elever vil vedblive at komme til Skolen, de vil være velkomne. Ogsaa regner vi selv med ofte at komme til Skolen, saa jeg haaber at møde gamle Elever der fra Tid til anden.

Svebølle, November, 1934.

FREDERIK L. BEGTRUP

ELEV MØDET 1934

LØRDAG Eftermiddag, den 7. Juli, var en hel Del gamle Elever ankommet og overværede Holger Begtrups Foredragstunde for Skolens nuværende Elever. — Det var om »Adam Homo«, Afsnittet om hans Demis-Prædiken og Udflugten sammen med Alma Stjerne, der blev til Afsked, da Adam maa rejse til sin Moders Sygeleje.

Om Aftenen var der Folkedans under Valborg Jensens Ledelse og under en ny Form, saa Tilskuerne engang imellem deltog. — Det var baade fornøjeligt og lærerigt for de gamle Elever, og der sluttedes med Sangleje i Haven og en Aftensang foran Skolen.

Søndagen oprandt med fint og varmt Vejr.

Kl. 10 var der Gudstjeneste i Kirken, hvor Holger Begtrup holdt en god Tale. — Middagen var paa sædvanlig Tid, og vi var flere gamle Elever end de senere Aar. — Kl. 1 afholdt Elevforeningen Generalforsamling. Da Formanden, Hans Hansen, var fraværende, grundet paa Sygdom, lededes den af Næstformanden, Kristen Pedersen.

Fr. Begtrup aflagde Beretning angaaende Aarsskriftet og oplyste, at

den nye Forstander, Magister C. P. O. Christiansen, blev hans Afløser som Medlem af og Formand for Redaktionen af Aarsskriftet. — Kr. Pedersen aflagde Beretning fra Bestyrelsen for Elevforeningen, hvoraf det fremgik, at der var afholdt to ekstraordinære Bestyrelsesmøder. Et i København til Drøftelse af Indkøb af Gaver til Begtrups Guldbryllup og Uhrskovs Sølvbryllup, og et paa Frederiksborg Højskole den $\frac{2}{6}$ d. A., forud for et ekstraordinært, nordsjællandsk Elevmøde i Anledning af Skolens Salg. Ved dette Møde nedsattes et Udvalg til at søge lidt økonomisk Støtte til Skolen, i Særdeleshed i Nordsjælland. Formanden for dette Udvalg, Gdr. Ole Munk, Ramløse, aflagde Beretning om Udvalgets Arbejde, og Resultatet var blevet ca. 3000 Kr.

Kassereren aflagde Regnskabet, der er trykt her i Aarsskriftet. — Beretninger og Regnskab godkendtes.

Det vedtoges at yde uforandret indtil 400 Kr. til den kunstneriske Udstyrelse af Aarsskriftet og 1500 Kr. til Elevunderstøttelser, et eventuelt Restbeløb herfra maa anvendes til Skolen efter Samraad mellem Forstanderen og Elevforeningens Formand.

Sekretærløn uforandret 350 Kr. — Medlemskontingent uforandret.

Til Bestyrelsen nyvalgtes Frk. Margrethe Hansen, »Tranekærsgaard«, Hellested, Elev 1929, og Gdr. Ole Munk, Ramløse, Elev $\frac{1895}{96}$, og genvalgtes Regnskabsfører Kristen Pedersen, »Fuglevang«, Bjæverskov, $\frac{1913}{14}$ og $\frac{16}{17}$. Suppleanter: Morten Glad, »Frøerlund«, Hurup, og Frk. Eva Jensen, Øhm v. Roskilde. Revisorerne J. K. Lauersen, Højskolegaarden, og Parcellist Svend Madsen, Rønnevang, $\frac{1916}{17}$, genvalgtes. Til Medlem af Redaktionen genvalgtes Forpagter Knud Madsen, Barse, $\frac{1913}{14}$ og $\frac{14}{15}$. Under »Eventuelt« bragte Kr. Pedersen efter Opfordring fra den nye Forstander en Hilsen fra ham og hans Hustru, at Elevforeningens Medlemmer var velkommen til Elevmøde, som sædvanlig i Juli, men at de ønskede Elevmødet flyttet til 3. Lørdag og Søndag i Juli af Hensyn til deres Deltagelse i Elevmødet paa Askov, der ogsaa afholdes 2. Søndag i Juli. Det vedtoges enstemmigt at tiltræde dette Ønske.

Ved et senere afholdt Bestyrelsesmøde genvalgtes Formand og Næstformand. — Derefter nød man Chokoladen i det fri under behageligt Samvær med gamle Venner og Bekendte.

Kl. 4 ringede Klokkerne til det egentlige Møde ved Magnusstenen. — Efter nogle Sange, sunget flerstemmigt af Skolens Elever, bød Fr. Begtrup Velkommen til dette sidste Møde under hans Ledelse. Et særligt Velkommen til C. P. O. Christiansen, som var den Afløser, han fra første Færd helst saa paa Frederiksborg Højskole. Begtrup udtalte sin

Glæde over, at det var lykkedes at faa Christiansen til at gaa ind til Gerningen her, og over Elevforeningens Stilling, med Villie til fortsat, uforandret Støtte, og han takkede Foreningens Ledelse for den Hjælp, der var ydet ham i hans Forstandertid, og takkede i Særdeleshed Formanden, der jo desværre ikke kunde være til Stede ved Mødet. Han sluttede med gode Ønsker for Christiansen og Skolen og udbragte et Leve for Skolens Fremtid. Efter Sangen: »Flyv ud mit Korn i Mulde«, talte den nye Forstander C. P. O. Christiansen.

Han ønskede i dette sit første Foredrag at se fra Fortidens Minder ind i Fremtiden. Han takkede Holger Begtrup, fordi han var draget fra Askov og til Frederiksborg og havde gjort det første, store og banebrydende Arbejde her paa Skolen, og takkede Fr. Begtrup for den hjertelige Velkomst og for det store Arbejde, han havde lagt her i disse for Højskolerne saa vanskelige Aar. Han fremsatte derefter i en vægtig Tale, klart og tydeligt, sit Syn paa Højskolen, paa en Maade, som borger godt for Frederiksborg Højskoles Fremtid.

Derefter talte Uhrskov over Emnet: »Man faar ingen Ting for ingenting«, og understregede Værdien af at hjælpe andre, selv om Tilliden undertiden blev sørgeligt skuffet. En god Gerning bærer altid Lønnen i sig selv. Han sluttede med at takke sine gamle Elever og udtalte, at selv om han ikke mere skulde være Højskolelærer, vilde han fortsat virke for det samme Maal, at levendegøre Minderne og styrke Ungdommen. Og han takkede for Gaven ved Sølvbrylluppet. — Thomas Christensen talte om personlig Samfundskultur. Ogsaa han takkede gamle Elever for fælles, gode Oplevelser i Arbejde og Fest. — Sluttelig bad Ole Munk om Ordet. Han takkede Holger og Fr. Begtrup og deres Hustruer og bød Christiansens Velkommen til Nordsjælland og overrakte som Gave det alt indkomne Beløb 2575 Kr. paa en Sparekassebog og 157 Kr. i Kontanter, og udtalte, at de 3000 Kr. sikkert vilde blive naaet. Christiansen takkede bevæget for denne Velkomst. Fr. Begtrup oplæste en Hilsen til Elevmødet fra Fru Christiansen, der paa det Tidspunkt opholdt sig i Sverrig.

Ved Aftensbordet fandt den sædvanlige Optælling fra de forskellige Aargange Sted. Kr. Pedersen opfordrede til at staa sammen om Skolen gennem Elevforeningen; derved takker vi Johanne og Holger Begtrup og Anna og Fr. Begtrup bedst for alt det gode, de har gjort for os her. — Og han bad, paa Elevmødets Vegne, Christiansen bringe sin Hustru en Genhilsen. Folketingsmand Knud Kristensen takkede ogsaa Familien Begtrup og bød i en meget munter Tale Christiansens Velkommen til Nordsjælland og specielt Frederiksborg.

Om Aftenen opførtes »Ambrosius« paa Pladsen foran Skolen, omkring Magnusstenen.

Mødet sluttede med: »Der staar et Slot i Vesterled«.

Det var et godt Elevmøde, om end præget noget af Overgangstiden.

Der var mødt flere gamle Elever end de senere Aar. Man hørte af og til den Udtalelse: »Vi skulde da herop nu sidste Gang, det er under Familien Begtrups Ledelse«.

— Paa Elevforeningens Vegne: Vel mødt under de nye Forhold ad Aare! —

K. P.

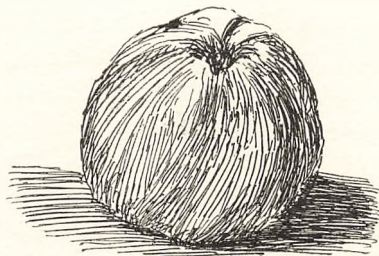
— — —

Lad os gamle Elever staa fast sammen om vor kære, gamle Skole og være med til at bygge fra Fortidens gode Minder ind i Fremtiden, saa Overgangstiden for Skolen mærkes saa lidt som muligt. Som den, der som fungerende Formand plejede de nødvendige Forhandlinger, angaaende Samarbejdet mellem Skole og Elevforening med Christiansen, ved jeg, at han meget gerne vil i Forbindelse med gamle Elever. Og det skal da være mit Ønske, at gamle Elever vil tage mod den udstrakte Haand, som Elevforeningen alt har gjort det ved sine Vedtagelser.

Bliv staaende i Elevforeningen, faa andre ind i den, som af en eller anden Grund er kommet ud af den. Og lad os mødes til Elevmøderne som hidtil. Jeg har den sikre Overbevisning, at vi er velkomne.

Og lad os saa haabe, at Frederiksborg Højskole gaar en god og lys Fremtid i Møde, og at Johanne og Holger Begtrup, trods deres snart høje Alder, maa faa Lov til at opleve dette.

KRISTEN PEDERSEN

FRA JULI TIL NOVEMBER

DEN FØRSTE MAANED

SKAL der skrives om den travle Tid fra Sommerskolens Afslutning til Efteraarsmødet, skal vort første Ord være: *Tak til Skolens trofaste Venner i Nordsjælland*, der, medens vi endnu var i Sigtuna i Sverige, gik i Gang med et stort Arbejde for at hjælpe os med Skolens Istandsættelse.

Straks da man i Skolens Kreds fik Vished for, at Skolen kunde blive bevaret som en dansk Folkehøjskole, blev der, Lørdag den 2. Juni, afholdt et ekstraordinært nordsjællandsk Elevmøde. Her gjorde Forstander Frederik Begtrup rede for de Forhandlinger, der var førte, og som var endt med, at Skolen blev overtaget af os. Elevforeningens Formand, Hans Hansen, foreslog, at man i Nordsjælland skulde gøre et Arbejde for at støtte Skolen i den vanskelige Overgangstid, ved at der blev indsamlet 3000 Kr., der som Gave eller som rentefrit Laan skulde stilles til vor Raadighed. Forslaget blev stærkt anbefalet af Forstander M. P. Madsen, af Gdr. Ole Munk, der understregede Betydningen af,

at saa mange som muligt kom med i Arbejdet, af Gdr. Julius Sørensen, der ønskede en nærmere Forbindelse mellem Højskolen og Gymnastikforeningerne i Amtet, og af Højskolelærer Hedegaard og Regnskabsfører Kristen Pedersen.

Ole Munk foreslog at vælge et Udvalg til at foretage denne Indsamling i Amtet. »Kan de 3000 Kr. ikke samles her i Frederiksborg Amt, saa fortjener vi ingen Højskole«, sagde han.

Det vedtoges at nedsætte et saadant Udvalg, og til Medlemmer af dette valgtes: Arkitekt Madsen, Hillerød, Gdr. Ole Munk, Ramløse, Margrethe Nielsen, Hørup, Redaktør Jørgensen, Frederiksværk, Forstander Hans Hansen, Fredensborg, og Folketingsmand Knud Kristensen, Torpen.

Dette Udvalg, der skulde organisere Indsamlingen i Amtets forskellige Dele, traadte straks i Virksomhed. Til dets Formand er Gdr. Ole Munk valgt.

Til det nordsjællandske Elevmøde den 15. Juli var Indsamlingen bragt til Ende, og ved Mødet i Haven, som Regnskabsfører Kr. Pedersen andetsteds i dette Hefte har fortalt om, blev Beløbet overrakt os af Udvalgets Formand.

Til den Tak jeg den Gang bragte fra os begge til Udvalget og til de mange, der i de 25 Kredse havde arbejdet for Skolens Fremtid, er det mig en Glæde at føje, at det i de følgende Maaneders ængstelige Spænding har været os en stadig Kilde til Haab at tænke paa de mange, der ved denne Lejlighed har vist os deres Tillid og har hjulpet med til, at Skolen er blevet langt bedre istandsat end vi selv havde Raad til.

Umiddelbart efter at Sommereleverne var rejst, tog Haandværkerne fat. Takket være det store forberedende Arbejde, som Forstander M. P. Madsen havde ledet, var Haandværkerne rede til at rykke frem i sluttet Flok, og i Løbet af en utrolig kort Tid, hvorunder Skolen genlød af Hammerslag og ofte henved 30 travle Mænd var i fuldt Arbejde fra Kælder til Kvist, blev alt bragt i Orden. Elevværelserne blev forsynet med Paneler og med store Skabe, et nyt Gulv blev lagt paa Elevgangen paa 1. Sal, den store Forhal og de to Skolestuer i Vest blev malet henholdsvis grøn, rød og blaa, med Farver bestemt af Professor Ivar Bendtsen, der er Søn af Skolens første Arkitekt, og som selv har bygget den øverste Etage til i Aarene efter Verdenskrigen.

Da Efteraarsmødet første Dag kom, var alt i Orden, vistnok en Rekord i Bygningshaandværkets Historie, og under et Festmaaltid, hvortil Bidragyderne og Haandværksmestrene var indbudt, takkede vi atter Egnen for den Velkomstgave, den havde givet os, vi takkede Forstan-

HALLEN ELLER »DEN TAVSE LÆSESTUE«
Avishylden, Leksikonshylden og nordisk Litteratur.

der M. P. Madsen for den overmaade store Hjælp, han havde ydet os under hele Istandsættelsen, og Haandværkerne for den Flid, der var lagt i Arbejdet, og for den Fred, hvori det var udført. Særligt blev det udmærkede Forhold, der havde raadet mellem Mestrene, Svendene og Lærlingene, fremhævet som en glædelig Kendsgerning.

Under Festmaaltidet, hvori henved 250 Gæster deltog, havde flere af disse Ordet. Forstander Hans Hansen, Elevforeningens Formand, takkede saaledes Frederik og Søster Begtrup for det store Arbejde, de havde gjort for Skolen i de svære Kriseaar, og Frk. Marie Mørk holdt en Tale, der sent vil glemmes af de tilstedeværende, om Markmusenes Møde med Bymusene paa Frederiksborg Højskole.

Indtil de øvrige Efteraarsmødegæster kom, gik man rundt i Skolebygningen og besøgte i forskellige Hold den nyindrettede Bogsamling i »Hallen« paa 2. Sal, hvor henved 2000 Bøger er stillet op paa Hylde langs Væggene. Bøgerne er alle danske, norske og svenske, og vil blive benyttet som et Haandbibliotek, aabent i Elevernes Fritid. Tidligere Frederiksborgelever og Skolens Venner har bidraget til Bogsamlingens Vækst ved store Gaver. Især takker vi Fru Ingeborg Appel,

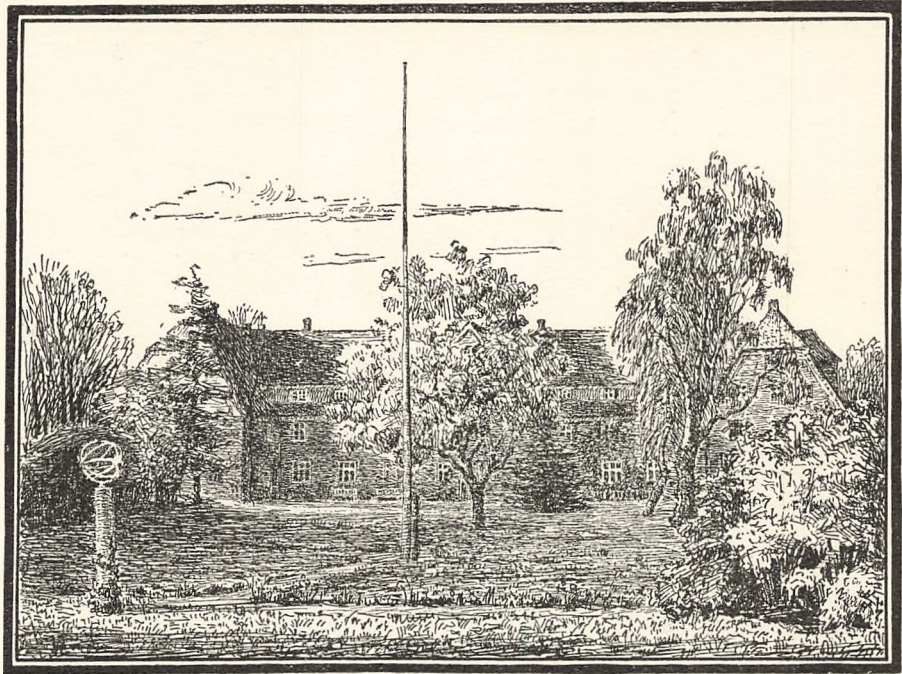

DEN NYE IDRÆTSPADS

Labyrinthen i Baggrunden, Frugthuset til højre. — 57 Træer fældet omkring den gamle Tennisbane.

Askov, Frøknerne Mørk, Hillerød, Frøknerne Andersen, København, Skotøjshandler Hauge, Frk. Marie Ravn, Askov, Forstander Hans Hansen, Fru Christine Rasmussen, Nørre Jernløse, Fuldmægtig Terkel Christiansen, København, Pastor Marstrand, Ousted, Elev Arno Sørensen, København, for Boggaver til Biblioteket. Fru Malin Holmstrøm, Inger Hvilan takker vi for en Gave paa 65 Kr. til Anskaffelse af svenske Bøger og Foreningen »Askov Lærlinge« for en Gave paa 100 Kr.

Af andre Arbejder, der er udført i denne Tid og i Tiden efter, skal nævnes, at 57 Træer i Havens sydvestlige Hjørne er fældet for at give Plads til en Idræts- og Boldplads. Endnu er den langt fra færdig, men vi haaber med Vinterelevernes Hjælp at kunne faa Træstammerne slæbt bort og faa Pladsen planeret. Om en reglementeret Kampbane kan der desværre ikke blive Tale, dertil er Pladsen lidt for snæver, siger vore Sagkyndige, men til en Øvelsesbane for Løb, Haandbold, Fodbold og anden Idræt, er Pladsen vel egnet, og vi takker en af Skolens gamle Elever, Viggo Andersen, for hjælp med Raad og Daad i denne Sag.

HØSTMØDET OG DET FØRSTE FREDERIKSBOR GKURSUS

I Tiden fra August til November har vi holdt Høstmøde og Frederiksborgkursus. Høstmødet er en direkte Fortsættelse af alle de tidligere, medens vort Frederiksborgkursus er et nyt Forsøg, som vi haaber efterhaanden skal faa sit eget Ansigt i afgjort Modsætning til Høstmøderne.

HØSTMØDET 7.—9. SEPTEMBER 1934.

Vi trænger til een Gang om Aaret at faa talt ud med vore Venner og for vore Venner, om det, der bevæger os, om det, der er Kræfterne bag ved vort Virke. Det er Linien fra Peder Larsen Skræppenborgs store Høstmøder i Dons, som gennem Askov er ført ud til alle Landets Højskoler og Foredragsforeninger. I tre Dage kom vi da sammen med Skolens Vennekreds, og Ordførerne var Mænd og Kvinder, der vil det samme som vi selv, men som udtrykker det paa en anden Maade end vi kan ud fra andre Oplevelser.

Høstmødet i Aar var tænkt som et samlet Udtryk for meget af det

som der i de følgende Aar vil blive arbejdet for paa Frederiksborg Højskole, der gerne med Rette vil kunde bære sit nye Navn: dansk og nordisk Folkehøjskole. Æmnerne for Foredragene tog derfor Sigte paa de kristne og folkelige Livsværdier, der skal samle Folket trods alle politiske og sociale Skel, paa de nordiske Opgaver og paa vor altid staaende Grænsekamp.

Den første Dag talte jeg om, hvorledes 1930'erne har sit Særpræg i Modsætning til 1920'erne, hvorover Kaj Hoffmans Ord »Frændetid, Vennetid, Grotid og Gry« er den bedste Overskrift. Nu var Spændingen mellem Staterne, mellem de arbejdsløse og de arbejdende og mellem Kristendom og Materialisme atter det fremherskende, men store Kamptider har før været store Skoletider. Denne kan ogsaa blive det, om vi kender vor Tid og vor Opgave, om vi med den svenke Tænkter Pontus Vikner kan sige det fuldtonende »Ja« og det harmfulde »Nej« til det, der bevæger Tiden af godt og ondt. Et Nej til den russiske Materialisme, til den tyske aandelige Tvang og til Vesterlandenes tøjlesløse Frihedsudfoldelse. Et Ja til den aandelige og økonomiske Frihed, den sidste dog kun indenfor de Grænser, som Hensynet til Næsten paalægger os.

Grundtvig fandt i 1864, at Nordens Folkeopgave var Foreningen af *Fred og Frihed*. Bjørnson forkyndte i Signalfejdens Tid, i 1870'erne, at det var Foreningen mellem *Frihed og Kristendom*. Vi ser nu i 1930'erne, at det er Foreningen af aandelig og personlig *Frihed med Lighed* for alle vore Landsmænd, med Ligeret for alle Danske til en Plads ved Livets Bord.

Folkehøjskolen, den grundtvigske, er maaske det Sted, hvor dette Samarbejde mellem personlig Frihed og Samfundsansvar er blevet klarest udviklet. Folkehøjskolen er nemlig et Barn, ikke blot af de stærke folkelige Strømninger, der da gik gennem det danske Folk, men ogsaa af den dybe, *kristne Livsstrøm*, der som ingen anden af de store historiske Strømninger har magtet at kalde paa Enkeltmennesket, paa Enkelt-sjælens Selvbevidsthed, paa Enkelt-sjælens stærke Udfoldelse af alle skjulte Kræfter og saa tillige føje denne ind i et levende Fællesskab, ikke blot med Landsmænd, men med Mennesker af alle Nationer, alle Tungemaal, alle Klasser.

Det, Verden søger efter og kæmper for at naa ved mærkelige Statssystemer, ved en ny lands- eller verdensomspændende Mekanik, det er virkeliggjort i den kristne Menighed, i det kristne Fællesskab, det lever i den danske Folkehøjskole. Styrkes den i Danmark og i Norden, saa styrkes det, der er den danske og den nordiske Folkeopgave: den *lovbundne og ansvarsbevidste Friheds* Sejr over Østens og Sydens Diktaturer, over Vesterlandenes voldsomme og haardhjertede Kraftudfoldelse i en selvsk Friheds Navn.

Jeg tror, vi staar overfor en stor, ny Folkehøjskoletid. Hjælp os til her paa denne Skole i Frederiksborg Amt at arbejde paa den danske og den nordiske Vej, hjælp os til, at vor Skole kan blive et af de mange Brændpunkter for denne Aands Udbredelse i det danske Folk.

Derefter holdt *Margrethe Christiansen* det Foredrag om Højskolen og Livets Grundforhold, der er gengivet foran i Aarsskriftet. Forstander *J. Th. Arnfred* fra Askov talte om Forholdet mellem Askov Højskole og Frederiksborg og opfordrede Nordsjælland til at slutte op om Højskolen. Arnfred skildrede derefter de store økonomiske Vanskelig-

heder for Højskolen og for de unge, ikke mindst de aandelige Vanskeligheder:

Det, der er det ejendommelige ved Tidens Tale, er ikke Benægtelse af aandeligt Liv. Men man hævder, at før der er skabt et økonomisk Fundament, nytter det ikke at tale om Aandsliv. Sammenhængen er en ganske anden. Dersom det aandelige ikke søges først og for sin egen Skyld, vindes og findes det ikke. Det er ikke Højskolens Opgave at tale ringeagtende om det, der hører de økonomiske Forhold til, men Højskolens Forkyndelse maa være, at der er *noget, der skal søges ubetinget*, nemlig det aandelige Liv.

Mange mener, at naar der tales om at *tjene*, menes der tjene Penge. Men det Folk, for hvem det at tjene og det at tjene Penge bliver det samme, vil blive et *fattigt* Folk, selv om nok saa mange Penge strømmer ind til det.

Der gaar et Raab over Verden: *Vi skal have noget at tjene.*

Giv os noget at leve for, noget at lyde, noget at bøje os for, ellers kan vi ikke leve. Det kan være, vi synes med Rette, at det, man flere Steder giver Millionerne, er for ringe. Men saa er Opgaven jo at give dem noget bedre.

Den danske Højskole staar med det Vidnesbyrd, at et Menneske kan ikke leve et Menneskeliv uden at have noget at tjene udover det økonomiske. Nogle har deres Hjem, andre deres Klassefæller eller en Idé at arbejde for, men uden at have noget at tjene bliver Folket fattigt. Det er *Højskolens Opgave* at holde det Budskab levende i vort Folk, at Mennesket lever ikke af Brød alene.

Den anden Dag, Grundtvigs Fødselsdag, talte *Holger Begtrup*. Da hans Tale var et Tilbageblik paa hans hele Højskolegerning og et Velkomstord til den nye Tid, bør hans Tale kendes af hele Skolens tidligere Elevkreds:

Det er første Gang i mit Liv, at jeg staar som indbudet Taler ved Frederiksborg Højskoles Efteraarsmøde. I 30 Aar har jeg staaet her som Vært og i 9 Aar som Vicevært. Jeg er det nye Forstanderpar taknemlig for at være bleven Taler her ved Mødet, og jeg vil begynde med at udtrykke mine bedste Ønsker for deres Gerning paa dette Sted. Og det kan jeg gøre med Tillid. Jeg ved, at de paa deres særlige Maade vil fortsætte Arbejdet i den Aand, hvori vi andre har virket, og fordi de bedre end nogen anden er egnede til paa deres Vjs at virke for den Sag, vi i vore unge Dage har udført saa godt, vi kunde. De vil først og fremmest virke for dansk og nordisk Højskolegerning. Da Ludvig Schrøder for 39 Aar siden stod her og indviede mig til Gerningen, sagde han, at jeg skulde være »Færgemand ved Øresund«. Jeg tilstaar, at denne Forventning ikke i særlig Grad er bleven opfyldt. Jeg har været for særlig dansk af Natur og for særlig grundtvigiansk af Livsanskuelse til ret at kunne takkes Brødrene hinsides, men jeg har sagtens heller ikke gjort nok. Imidlertid — Schrøders Krav kan jo nu blive opfyldt af det nye Forstanderpar; thi de er bedre egnede og forberedte end de fleste andre til nordisk Fællesvirke, og de kunde da heller ikke have fundet noget bedre Sted end netop her paa Frederiksborg Højskole. Men navnlig knytter jeg mine Forhaabninger til min Viden om deres Kærlighed til dansk Ungdom, og at de som ansete Lærerfolk paa Askov — ved vor anden Landegrænse — har vundet sig en Vennekreds i alle Egne af Danmark. Alt dette tilsammen taget giver os et grundet Haab om, at deres Gerning her vil lykkes, naar Gud kun lægger sin Velsignelse deri. Gud velsigne jer to kære Venner og jeres Medarbejdere til at

føre Frederiksborg Højskole videre efter Tidens Tarv og i aandelig Kraft paa nordisk Grund!

Dermed gik H. Begtrup over til sit Emne, et lige saa kyndigt som klart fremstillet Overblik over Grundtvigs Hovedtanker, idet han understregede, at man overhovedet ikke forstod Grundtvig, hvis man ikke fulgte hele hans Levnedsløb, thi Begivenhederne i hans Liv var uløselig knyttet til hans Gerning. Jeg skylder, sagde Begtrup, Grundtvig, hvad der er af Kærne i min egen Gerning.

I Grundtvigs Virken for Folkeoplysningen er Kærnen udgaaet fra hans Kristentro. Han havde i Menighedslivet lært, at det levende Ord paa Modersmaalet er Kraftkilden, og han var ikke i Tvivl om, at Folkets Aand alene kunde ytre sig med Kraft i det levende Ord. Hans Kristentro var saa stærk, at den gennemstraalede hele det *Menneskeliv*, han arbejdede for at faa frem. Han saa godt, at man kan være et dansk Menneske og ikke et kristent Menneske. Nu og da er hans Ord derom dog mistydet, saa det blev til følgende: Folkelivet har sin egen Lov, intet over og intet ved Siden af sig, Folkelivet har selv Aand, viser Folket dets Fane og udvikler den Oplysning, der svarer til Folkets Tarv. Over for dette skal det siges: Grundtvig glemte aldrig, at er der en Folkeand, maa den være Guds Aands Tjener, hvis den skal udrette den Rejsning af Folket, som alene Kristus kan tilføre os.

Begtrup talte derefter om, hvorledes Grundtvigs Tanker var ført ud til Folket. Det første Kuld af Grundtvigs Lærlinge, Mænd som K. Kold og Schrøder, glemte aldrig i deres Fremlægning af Grundtvigs Tanker at pege paa Kristendommen som det centrale. I det andet Kuld — tildels mine jævnaldrende — sporedes en Stræben efter at selvstændiggøre Folkeoplysningen paa dens egen Grund. Man vilde ikke prædike paa Skolen. Men disse Mænd var dog selv i deres Tanker ærlige Kristne, og de vilde jo en Forkyndelse, der ikke skal forveksles med Prædiken, og hvori skulde denne Forkyndelse vel bestaa, hvis det ikke var en Forkyndelse, der var præget af den kristelige Tro paa de evige Værdier. Der kan meget vel i Fremtiden tænkes en Folkehøjskole, der alene tager Sigte paa det oplysningsmæssige; der kan blive et livligt Ordskitte ud af det med Læreren som Dirigent og Arbejdsleder. Men grundtvigsk er den Skole ikke. Dennes Lærere kan respektere Grundtvig som en af dem, der er med i den megen anden aandelige Pærevælling, som der bydes paa. Men grundtvigsk Arbejde udfører de ikke.

I de nu snart halvhundred Aar, hvori jeg har deltaget som Højskolemand, tør jeg give mig selv det Lov, at mit Arbejde er lagt i den Bane, som Grundtvig lod udstikke, da han viste Kilderne i Folkelivet, som vi skulde opelske. Min Forkyndelse maa imidlertid ikke have været stærk nok, selv om den kristelige Del af Grundtvigs Forkyndelse har ligget mig dybt paa Hjerte. Jeg kan have min Del i Skylden for den aandelige Nedgang i vort Fædreland. Jeg maa ikke have talt kraftigt nok om det centrale; thi naar mine Elever kommer og takker for mine Ord, taler de 99 om min Tolkning af de danske Digttere, naar den ene takker for mit Vidnesbyrd om Grundtvig.

Overfor den Aandsforladthed, som har bredt sig i vort Fædreland, trøster jeg mig ved, at Aanden, som ene magter det, kan fremkalde Forkyndere, der evner at tale til Ungdommen i kommende Tider og vise den, hvorfra Livet har sit dybeste Kildeudspring og derved ligesom forfra kan begynde en Udvikling, der paa nye Maader kan give Udtryk for det Liv, som det for os har været velsignet at deltage i.

Fremfor alt andet er dette mit Vidnesbyrd: I Kristus er Frelsen, alene Kristentroen kan genopbygge Menneskelivet, Guds Aand kan alene give os Sammenhæng med det evige og med ham, der er det eviges Formidler.

Derefter talte Fru *Malin Holmström=Ingers*, Forstanderinde for Hvi- lans Folkehøjskole i Skaane, om Danmark set fra Skaane, et Foredrag rigt paa selvoplevede Træk fra et mangeaarigt Samarbejde med de ældre danske Højskolemænd.

Af Foredraget vil vi bedst huske Vidnesbyrdene om den værdifulde Modsætning mellem det danske og svenske Aandsliv. Hendes Ord her om faldt saaledes:

De sidste Aar har bragt Danmark lyse Tider. I Danmark er godt at være, ikke mindst for den, som er træt eller syg. Jeg har her mærket, hvad jeg ikke forstod i min Ungdom, hvilken mægtig Aand, Grundtvig var, og hvordan han har haft Indflydelse paa det danske Folk, ogsaa paa Modstanderne. Selv i den offentlige Skole spores hans Tanker. Og her i Danmark møder vi Grundtvigs kristelige Liv, hans dejlige Salmer. Derimod savner vi i Deres Gudstjeneste nogen Festivitas, Højtidelighed, og de grundtvigske Dogmer gaar vi i Sverige forbi, forstaar ej heller Stridighederne derom i Højskolebladet; derimod er der i dansk Kirkeliv noget andet, vi sætter Pris paa: det grundtvigske Menighedsliv. Nogle paastaar, at Danskerne er mere religiøse end Svenskerne. Til Gengæld gaar Religiøsiteten vist dybere, naar den griber en Svensker; det bliver mere en Livssag end en Vanesag. Forskelligheden staar iøvrigt i Forbindelse med den meget forskellige Natur i de to Lande. Men naar jeg kommer i et dansk Højskolehjem og hører Husmoderen bede Bønnen, synes jeg at være kommet til noget, der ligner Emaus.

Danmark er vort andet Fædreland. Vi taler om København som Nordens Athen, men endnu mere tænker vi paa det Land, der ligger bagved; det er alligevel det bedste. Det flade Grin har ingen Resonnans hos os, men det bedste ved de Danske forstaar vi og holder af. Hvor lykkeligt, om Frederiksborg Højskole kunde være med til hos Elever at skabe den Lykke, som jeg fik, da jeg for 45 Aar siden kom til Askov, og gid vi saa kunde forenes i Kampen for den personlige Frihed, for Trosfrihed, for Lov og Ret, ja, for alt det, der er vort bedste og dyreste og inderste.

Fra Norge bragte Forstander *Martin Birkeland* fra Fana en Hilsen, idet han særligt talte om Forskellen mellem Sprogene og det nye norske Sprogs Ret til Liv og Sejr og om den store norske Rejsning, som dette er et Udtryk for. Foredraget blev holdt paa Ny=Norsk, og selv om mange havde ondt ved at følge det i alle Enkeltheder, fik alle et stærkt Indtryk af Sproget selv, af dets Klangfuldhed og Kraft.

— Vi skylder Forstander *Martin Birkeland* en særlig Tak ikke blot for Foredraget, der sluttede med en Velkomsthilsen til den danske og nordiske Højskole, men ogsaa fordi han havde gjort Rejsen fra Bergenskanten til Danmark paa vor Opfordring for at give os den bedste Hjælp til en nordisk Start.

Den tredje og sidste Dag var der Gudstjeneste om Formiddagen i Frimenighedskirken, hvor *Pastor Niels Dael* prædikede og i sin Prædiken udtalte sin Tro paa, at en Fornyelse af Kristenlivet i den nordiske Kirke var nær forestaaende.

Om Eftermiddagen talte *P. Marcussen*, Fører for det unge Grænselværn, om Forholdet mellem Danmark og Tyskland, om den nationale Rejsning dernede, om Raceproblemet og om Østersøproblemet. Det var et Foredrag, der var stærkt præget af de nye friske Toner, der gaar gennem det unge Grænselværn, om en ny af en stærk Fredsvilje præget Forstaaelse af Verden uden omkring os. Ungdommens Uvilje mod alt, hvad der kan sætte ondt mellem Folkene kom stærkt til Orde, men ikke mindst dens stærke Vilje til at hævde os som en nordisk Stamme mod den mægtige tyske Bølge, der i den tysk-nordiske Bevægelse skyller op imod os.

Efter Peder Marcussen holdt jeg det Foredrag om Kristendommen og Ungdommen, som findes trykt her i Aarsskriftet.

Høstmødet var især den første og den sidste Dag stærkt besøgt, og det var med en varm Tak til alle, at vi skiltes, ikke mindst med Tak til kongelig Skuespillerinde, Fru *Sigrid Neiiendam*, der havde glædet os med en af Aftenerne at læse op af Holberg, Bjørnstjerne Bjørnson og Selma Lagerlöf – til den unge Musiker *Jens Schröder*, hans to Brødre og Fru *Schiöler*, der med deres Strygekvartet havde givet et meget værdifuldt Bidrag til vort Høstmøde – og til *Holger Begtrup*, der en Aften havde fortalt Sagaer fra Brydningstiden mellem Hedenold og Kristendom.

Vi takker ogsaa den nordsjællandske Presse, særlig »Frederiksborg Amts Avis«, »Frederiksborg Amtstidende« og »Nordsjællands Venstreblad«, for den store Hjælp, de har ydet os i de første Maaneder ved Gang paa Gang at optage Foredrag og Meddelelser og ved at bringe de fyldige og fortræffelige Referater af Høstmødets Taler, som er anvendt her i Aarsskriftet.

*

DET FØRSTE FREDERIKSBOR GKURSUS D. 16.–20. OKTBR. 1934.

I Modsætning til Efteraarsmødets stærke Samling om, hvad vi Højskolemænd selv vil, skulde »Frederiksborgkursuset«, der blev afholdt i Dagene den 16., 17., 18. og 19. Oktober, prøve paa at give en Forstaaelse af de Kræfter, der arbejder udenom vor egen indre Verden, af de Kræfter, som vi skal arbejde imod eller sammen med, men som vi ikke kan være eet med. En Afsøgning af Terrainet foran Stillingen og et Besøg hos Forbundsfællerne, kunde man kalde det.

Vi agter i de kommende Aar som i Aar uden Betænkelighed at op-

søge de tre mest aktuelle Spørgsmaal, dem, der til enhver Tid brænder paa, og som mange staar tvivlende og uforstaaende overfor. Hvert af disse Spørgsmaal vil faa een Dag, d. v. s. to Formiddagsforedrag af samme Taler og en Aftenforhandling, hvor vi prøver at tage Standpunkt til Formiddagens Oplevelse. I Aar var Æmnet for den første Dag de stortyske Problemer, Tysklands mægtige Stigen og Fald, som har gentaget sig tre Gange i Historien og som er det eneste, der gør, at man forstaaer den tyske Folkesjæl. Den tyske Ensretning af talrige Folkestammer til et for Naboerne frygteligt Militærrige i romersk Aand blev skildret af undertegnede og som Modsætning hertil den nordiske Udvikling, hvor hver enkelt af de tre gamle Folkestammer, den danske, den norske og den svenske, har bevaret eller genvundet sin Selvsstændighed, ja, har forgrenet sig, saa at der nu med den færøiske er det dobbelte Antal Nationer. De tyske Stammers Vej er en stigende Ensretning, de nordiske Stammers Vej en voksende indre og ydre Selvstændighed.

Den anden Dags Emne var Nationalsocialismen og Bevægelserne i Nordslesvig. Dr. phil. *Vilhelm la Cour*, Grænsevagtens Redaktør, gjorde Rede for de Kræfter, der i Østrig havde ført til, at Hitlers Udvikling, tog den Retning, der gjorde ham til Ideens Skaber, og vi fik en Bedømmelse af Hitlers Standpunkt overfor Danmark. Dr. la Cour mente, at der var stor Alvor bag den fredelige Berlinkurs, der raader for Øjeblikket, men saa en stærk Fare i de slesvig-holstenske Kredse og deres stærke Indflydelse. Aftensamtalen denne Dag fik som den foregaaende sin særlige Værdi ved Domæneforpagter *Erik Appels* Tilstedeværelse, idet han fremlagde en Række Oplevelser og Iagttagelse fra Grænsekampen i Tønderegnet, Oplevelser, der formede sig som et stærkt Vidnesbyrd om den stille indre Kraft i Grænseegnens Danskhed, der bygger paa dansk Folkearv og dansk Folkesprog.

En særlig Interesse havde et Indlæg fra en Del Fredsvenners Side. En vis Modsætning mellem den danske Fredsbevægelse og den danske Grænsekamps Mænd, kom til et klart og smukt Udtryk og Dr. la Cours og Tegner Joh. Dorphs Imødegaelse heraf havde den største principielle Betydning.

Den tredie Dag var viet Oxfordbevægelsen, som blev skildret indefra af en af de ledende Mænd herhjemme, Dr. phil. *H. O. Lange*. I Oxfordbevægelsen genkendte han typiske Træk fra de store Vækkelsestider, der ofte før var gaaet igennem Kristenheden. Han skildrede dens Uafhængighed af Kirker, af Sekter og Dogmer, og mente, at Oxfordbevægelsen var en Gave til alle Kristne. H. O. Langes Vidnesbyrd om,

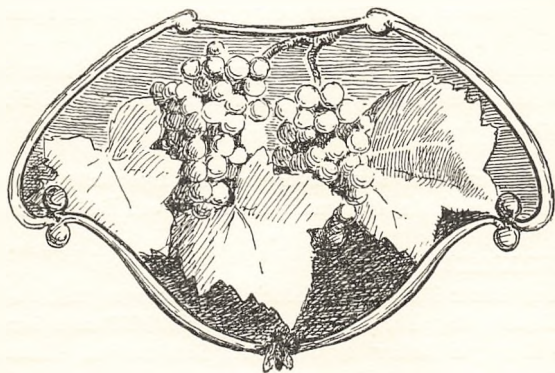
hvad Bevægelsen havde betydet for ham personligt, greb os alle meget stærkt, og Aftensamtalen, hvori *Holger Begtrup* tog Del med et større Indlæg, var stærkt præget heraf. De gængse Indvendinger mod Bevægelsens fremmedartede Karakter kom ikke til nævneværdig Udfoldelse, da den i H. O. Langes Fremstilling var hævet over det meste af denne Kritik.

Hver Eftermiddag holdt Højskolelærer Jan. Neiiendam Foredrag om Frederiksborg Slots Bygningshistorie, og vi kørte efter hvert Foredrag ned til Slottet og fik Afsnit af dette og Museet gennemgaaet paa Stedet.

Alt i alt formede det første Frederiksborgkursus sig saaledes, at vi med Glæde ser Fortsættelsen i Møde. Emnerne for næste Aars Kursus kan efter Sagens Natur ikke meddeles allerede nu, da det vil afhænge af, hvilke Spørgsmaal, der til Efteraaret 1935 vil staa i Forgrunden herhjemme.

Kursuset vil af Hensyn til Lærerstanden blive henlagt til Skolernes Efteraarsferie. Alle interesserede er dog velkomne, og det vilde glæde os, om der de følgende Aar kom flere udenfor Lærerstanden end i Aar, da Deltagertallet de forskellige Dage varierede fra 25 til 40.

C. P. O. CHRISTIANSEN

MEDDELELSER

Hjertelig Tak til vore gamle Elever for den Pengegave, vi fik af dem til vort Guldbryllup. Den er brugt til et nyt Gulvtæppe i vor Dagligstue.

Med kærlig Hilsen
Johanne og Holger Begtrup.

AF AARETS BEGIVENHEDER

Holger og Johanne Begtrups Guldbryllup blev fejret den 16. April i dejligt Solskinsvejr. Efter Familiefest i Hjemmet holdtes der et Gilde paa Højskolen for den nærmeste Vennekreds, med mange Taler og Sange.

Onsdag d. 20. Juni, da Præsten Niels Dael fyldte 77 Aar, holdtes der en Mindefest med Kirketjeneste og Fællesspisning paa Højskolen i Anledning af, at det i Aar er 25 Aar siden Frimenighedskirken blev bygget. Der var foruden Kredsen her paa Stedet samlet mange Medlemmer af Menighedskredsene i Høve, Havrebjerg, København Kolting og Hjørlande. Ialt omtrent 250 Deltagere.

Holger Begtrup har nu sluttet sit Værk om »Dansk Menighedsliv i grundtvigske Kredse« med 5. Bind, der udkom i Sept. dette Aar og handler om Kristenliv i Nord- og Vestjylland.

Den 18. Maj holdt Signe og Anders Uhrskov Sølvbryllup, og Dagen efter samledes Inderkredsen her paa Stedet til et muntert og glædeligt Gilde i deres Hjem.

Den 5. April dette Aar fik Frederik Begtrup og hans Hustru to smaa Piger. De blev døbt ved en skøn Fest i Kirken og paa Skolen, Søndag d. 27. Maj og fik Navnene Bente og Eva.

Thomas Christensen er ansat som Lærer ved den nyoprettede »Sociale Højskole« i Nærum og er sammen med sin Hustru flyttet dertil ved Sommerskolens Slutning.

DEN NYE LÆRERKREDS

Rasmus Jeppesen, Lærer i Litteraturhistorie, Erhvervsgeografi, Samfundslære, Folkeforbundspolitik, Dansk, Engelsk, Sang og Regning; f. 1907 som Søn af Snedkermester Chr. Jeppesen. — Elev paa Askov og Silkeborg Seminarium, Eksamen 1930, Lærer paa Nørre-Ørslev Højskole 1930—31, Elev paa Askov Sommerkursus og den nordiske Højskole i Geneve, Lærer paa Vestbirk Højskole og ved Nørregades Friskole, Odense-Rejser i Sverige og Norge.

Jan Neiiendam, Lærer i Nordens Historie, Samfundslære, Tysk, Dansk; f. 1908 som Søn af Theaterhistoriker, Museumsleder Robert Neiiendam. — Skoleembedsexamen i Historie og Tysk 1933. Assistent ved Theatermuseet. Rejser i Tyskland.

Karl Jensen, Lærer i Landbrugsfag, Naturfag, Landmaaling, Regnskabsføring, Regning; f. 1902 som Søn af Boelsmd. Fr. Jensen. — Landbrugskandidat 1930. Vikar paa Næsgaard, Assistent ved Forsøgslaboratoriet, Assistent i Horsens Landbrugsforening.

Christian Jørgensen, Lærer i Gymnastik og Leg; f. 1912 som Søn af Gaardejer Jørgensen, Elev paa Ollerup Højskole.

Bengt Odhner Segerstedt, Lærer i svensk Sprog og Kultur, Tegning og Dansk (for de svenske Elever); f. 1911 som Søn af Arkitekt V. Segerstedt Västerås, Dattersøn af Herman Odhner, Rektor paa Lunnevad Folkehøjskole, en af Banebryderne for den svenske Folkehøjskole. — Stud. mag. i Nordiske Sprog og Litteraturhistorie. Askov-elev 1933, svensk Taler paa Dybbøl ved Festen 11. Juni 1933.

Sigrid Stauri, Lærerinde i nynorsk Sprog og Kultur, f. 1908 som Datter af Højskoleforstander R. Stauri, Gudbrandsdalens Folkehøjskole. — Stud. mag. i nordisk Sprog og Litteraturhistorie og Geografi. Rejser i Sverige og Danmark. — Afløses til Nytaar af sin Broder, Lærer Are Stauri.

Ragnhild Fredslund, Datter af Mejeribestyrer I. Fredslund, Branderup Mejeri, Sønderjylland, Elev paa Skibelund, Roskilde, Snoghøj, Askov, Vandrelærerinde i tre Vintre i Sydslesvig og Højskolelærerinde paa Krabbesholm i seks Somre.

Eva Haugaard, Køkkenchef, Datter af Gaardejer Erik Haugaard, Elev paa Krabbesholm, Snoghøj og Askov. Kokkepige paa Snoghøj. Plads i Djursholm, Sverige.

*

VINTERSKOLENYT

Der er 50 Elever paa Skolen i Vinter, hvoraf en betydelig Del fra Nordsjælland; der er 1 Bornholmer, 1 Sønderjyde og 2 Færinger. Af Elever nordfra er der 2 svenske, fra Stockholm, en Kontorist og en Gartner, tilhørende »Arbeternas bildningsförbund«, Elever af Nathanael Beskow og Gillis Hammer. Der er 2 norske Landmænd, en Handedsskoleelev fra Hardanger og en Højskoleelev fra Jærens Folkehøjskole.

*

Af Eleverne har 16 Danske og 2 Norske valgt at lære svensk Sprog hos B. Segerstedt. Af disse har 9 særlig Undervisning i svensk Kultur. — 12 har valgt at lære ny norsk hos Frk. S. Stauri. Af disse har 5 særlig Undervisning i norsk Kultur. — 6 lærer Engelsk, 7 lærer Tysk.

*

For Eleverne nordfra er der to Studiekredse: en i sammenlignende nordisk Bonde- og Arbejderhistorie, en i Grundtvig—Wergeland—Tegnér.

*

Fra d. 8. til d. 14. Oktober afholdtes et Repetitionskursus for Gymnaster, ledet af Gymnastiklærer Dømmestrup og Frk. Solveig Bording. Der var ca. 20 Deltagere og Kursuset sluttede med et Delingsførermøde Søndag d. 14., hvor Margrethe Christiansen talte om »Ungdomsopgaver«.

*

Det første Maanedsmøde fandt Sted Søndag d. 18. November, der kom ca. 170 Deltagere udefra. C. P. O. Christiansen talte om Henrik Ibsens »Brand« og Margrethe Christiansen og Jan Neiiendam læste Agnes og Brand-Scenerne.

DEN NYE LÆSESTUE

Gaver til Elevernes »tavse Læsestue« i »Hallen« modtages fremdeles med Glæde. Vi er især glubske paa Bøger omhandlende Samfundslære, Geografi og nyere Litteratur. Bøgerne bliver Højskolens Ejendom. Højskolens og Giverens Navn bedes indskrevet paa første Blad.

»FREDERIKSBOR GKREDS« I KØBENHAVN

Torsdag den 18. Oktober i Aar samledes ca 40 gamle Frederiksborg-elever paa »Grundtvigs Hus«, København, hvor Uhrskov talte. Der blev ved denne Lejlighed dannet en »Frederiksborgkreds« med det Formaal at samle gamle Frederiksborgelever. Dette maa nærmest betragtes som en Fortsættelse af de Sammenkomster som Fru Eva Kemp har begyndt. — Vi ønsker herigennem at bringe Fru Kemp vor hjerteligste Tak for de hyggelige Sammenkomster i hendes Hjem. — Ved denne Sammenkomst blev det hestemt at afholde tre lignende Møder i Vinterhalvaaret. Formaalet er dels at vedligeholde Forbindelsen med de tidligere Forstandere og Lærere dels at knytte en Forbindelse med det nye Forstanderpar og dets Lærere — Alle, der ønsker at deltage i disse Møder, bedes henvende sig til Valborg Jensen, Frederiksborg Højskole, Hillerød, G. Kofoed, Ingolfs Allé 2¹, København S. eller til Asger Fredsted, Gammeltoftsgade 12A¹, København K.

Venlig Hilsen til Venner og Bekendte!

Asger Fredsted.

AARSSKRIFTETS UDSENDELSE

I Aarsskriftet er der indlagt et Girokort paa 2,50. Dette Beløb indbetales til Postbudet eller paa Postkontoret sammen med Girokortet, der ikke skal frankeres. Hvis Indbetalingen ikke har fundet Sted før 1. Februar 1935 vil Beløbet med Tillæg af Portoudgifter blive indkrævet gennem Postvæsenet.

HUSK at sende Meddelelse om mulige Adresseforandringer til J. R. Hedegaard, »Solbrink«, Hillerød. Hvis nogen ønsker at udmelde sig af Foreningen, sendes der ligeledes Meddelelse herom til Hedegaard, og i begge Tilfælde maa det Aar, da vedkommende var Elev paa Skolen opgives.

HUSK,

at hvis De forandrer Adresse eller Navn, f. Eks. ved Ægteskab, eller De ønsker at udmelde Dem af Elevforeningen, da at sende Meddelelse derom til undertegnede inden 1. Nov., og vær saa venlig i ovennævnte Tilfælde at vedføje *Indmeldelses-Adressen* og *Aarstallet*, da De var Elev paa Skolen.

Glædelig Jul, godt Nytaar, og de venligste Hilsener til gamle Elever.
Decbr. 1934.

Margrethe og Jens R. Hedegaard,
»Solbrink«.

REGNSKABET 1933—34.

INDTÆGT	Kr.	Ø.	UDGIFT	Kr.	Ø.
Kassebeholdningen			Trykning af Aarskriftet	1289	00
ved Aaret Begyndelse	4440	58	Billedstof og Clicheer	678	30
Medlemsbidrag	4168	27	Forsendelse og Opkrævning ..	873	41
Indvundne Renter	105	06	Elevunderstøttelser	1500	00
Andre Indtægter	40	54	Regnskabsføreren	350	00
			Bestyrelses- og Redaktions-		
			Rejsegodtgørelser m. m.		
			Aarene 1933—34	101	45
			Bekendtgørelser	80	41
			Gaver: Begtrups Guldbryllup		
			og Uhrskovs Sølvbryllup ..	324	20
			Andre Udgifter	46	35
			Ialt	5243	12
			Kassebeh. ved Aarets Slutning	3511	33
Balance	8754	45	Balance	8754	45

ELEVLISTE

Elever Vinteren 1933-34.

1. Vagn Albertsen,	Faarstrup,	Flakkebjerg.
2. Peder Arne H. Andersen,	Kirstinebjerg,	Aarslev.
3. Asbjørn Kristensen Bracht,	Højbjerggaard, Nr. Lem,	Lemvig.
4. Poul Buchwald,	Kragebrogaard, Aarslev,	Slagelse.
5. Aksel Børgesen,	Allegaard, Kundby,	Krogstrup.
6. Vagner Chr Børsting,	Oustrup,	Stenlille.
7. Jeppe Johannes Clausen,	Barsmark,	Løjt Kirkeby.
8. Svend Arne Dallerup,	Vognmagergade 15 ¹ , o. G.,	København.
9. Kristian Grud,	Jegindø,	Hvidbjerg-Tyholm.
10. Aage Heilskov,	Anneksgaarden, St. Binderup,	Olstrup St.
11. Johan Adam Horn,	Bylderup,	Bov.
12. Peter Frede Jensen,	Ugledige,	Allerslev St.
13. Karl Johan Jensen,	Haals,	Vaarst St. (Jyll.)
14. Knud Johansen,		Hjortsvang.
15. Kresten Lynggaard,	Hindborg,	Hem.
16. Aage Heilskov Madsen,	St. Binderup,	Ostrup.
17. Ludvig Mortensen,	Pedholt,	Malling.
18. Karl Johan Mikkelsen,	Skovholmgaard,	Fredensborg.
19. Olaf Nielsen,	Borup,	Skals.
20. Aksel Pedersen,	Grauballe Mk.,	Sminge.
21. Jens Chr. Poulsen,	Skopen,	Thorshavn (Færø.)
22. Arne Rasmussen,	Væksholm,	Horsens.
23. Frits P. Ludvig Sørensen,	Enghavevej 77 ² , tv.,	København.

Elever Sommeren 1934.

1. Else Margrethe Alfast,	Vallekilde Hørve, ¹⁸ / ₂ .
2. Gunild Bach Andreasen,	Røved, Ødum, ³⁰ / ₁₂ .
3. Ane Marie Giver Andersen,	Blære, Ejdrup, ²⁰ / ₁₁ .
4. Dagny Andersen,	København, ² / ₅ .
5. Henny Eleonora Andersen,	København, ⁵ / ₆ .
6. Inger Margrethe Andersen,	Aarhus, ² / ₄ .
7. Armgard Egholm Andreasen,	Thorshavn, ⁶ / ₅ .
8. Karen Helga Christensen,	Arløsetorp, Førslev, ¹¹ / ₈ .
9. Margit Debess,	Thorshavn, ⁶ / ₁₁ .
10. Sigrid Marie Debess,	Thorshavn, ¹⁸ / ₇ .
11. Ane Marie Fiirgaard,	Høver, Storning, ²² / ₁₂ .
12. Gerda Emile Hansen,	Svendborg, ²⁰ / ₆ .

13. Helga M. Johanne Hansen,	Magleby, Stevns, $\frac{6}{9}$.
14. Marie Hansen,	Heden, Svendborg, $\frac{4}{6}$.
15. Gunhild Isholm,	Thorshavn, $\frac{18}{5}$.
16. Maren Kristine Jensen,	Vrøgum, Aal, $\frac{1}{12}$.
17. Ingeborg Marie Jensen,	Skuldelev, Selsø, $\frac{27}{10}$.
18. Valborg Christiane Jensen,	Bjødstrup, Tved, $\frac{19}{9}$.
19. Ellen Jepsen,	Rudkøbing, $\frac{7}{7}$.
20. Gertrud Elisabeth Jensen,	Veggerløse, $\frac{31}{7}$.
21. Elisabeth Knudsen,	Barløse, Assens, $\frac{12}{11}$.
22. Anna Kathrine Kristensen,	Snejbjerg, Houe, Lemvig, $\frac{19}{9}$.
23. Anna Margrethe Larsen,	Kappendrup, $\frac{8}{8}$.
24. Dyveke Larsen,	Glyngøre, $\frac{24}{1}$.
25. Meta Nickolajsen,	Fuglsø, $\frac{20}{11}$.
26. Ingeborg Christine Nielsen,	Sigerslevøster, $\frac{18}{11}$.
27. Edith Ellen Olesen,	Hellinge, Laaland, $\frac{29}{5}$.
28. Marie C. Petersen,	Svinballe, Hundslund, $\frac{9}{5}$.
29. Ellen Kathrine Pedersen,	Holmehave, Tommerup, $\frac{18}{7}$.
30. Asleyg Winther Poulsen,	Skopen, Færøerne, $\frac{15}{8}$.
31. Bodil Caroline Rasmussen,	Rolfsted, Fyen, $\frac{11}{11}$.
32. Ingeborg M. K. Rasmussen,	Enslev, $\frac{14}{11}$.
33. Magda F. Rasmussen,	Enslev, $\frac{9}{3}$.
34. Anna Petrea Sørmsen,	Brædstrup, $\frac{22}{12}$.
35. Esther M. Svendsen,	Hjørring, $\frac{28}{6}$.
36. Louise Sørensen,	Stodore, Helgenæs, $\frac{25}{7}$.
37. Karen Margrethe Sørensen,	Stabrand, Nødager, $\frac{17}{3}$.
38. Anna Elisabeth Slejsner,	København, $\frac{8}{6}$.
39. Jenny Elisabeth Sennels,	Helsingør, $\frac{31}{10}$.

Eleverne Vinteren 1934–35.

1. Olav Aasland,	Figgjo, Stavanger, Norge, $\frac{27}{3}$ 13.
2. Aage Andersen,	Kattesundet 12 ^a , Kbhvn., $\frac{15}{11}$ 05.
3. Ove Andersen,	Thorsø, Viborg Amt, $\frac{2}{2}$ 16.
4. Henning Andersen,	Skibby, Frbg. Amt, $\frac{9}{2}$ 18.
5. Frits Harry Brünnich,	Hellerup, Kbhvns. Amt, $\frac{2}{8}$ 15.
6. Aage Christensen,	St. Ibs Vej 4, Roskilde. $\frac{1}{6}$ 12.
7. Richard Christiansen,	Ørby, Frbg. Amt, $\frac{12}{6}$ 15.
8. P'ørge Dige,	Strandgade 7, Thisted, $\frac{8}{4}$ 17.
9. Leo Ebbesen,	Skjern, Ringkøbing Amt, $\frac{7}{4}$ 10.
10. Knud Gjølund,	Hellested, Præstø Amt, $\frac{31}{8}$ 15.
11. Margrethe Hansen,	Sønder Næraa, Odense Amt, $\frac{2}{3}$ 04.
12. Ejner Hansen,	Sdr. Aaby, Ejby, Assens Amt, $\frac{28}{12}$ 13.
13. Johannes Hansen,	Lønholt, Frbg. Amt, $\frac{13}{5}$ 14.
14. Carl Peder Hovendal,	Østrup, Odense Amt, $\frac{14}{7}$ 16.
15. Tage Gammelgaard Jensen,	Halling, Aarhus Amt, $\frac{14}{12}$ 11.
16. Magnus Jensen,	Kvivig, Færø Amt, $\frac{20}{11}$ 16.
17. Peter Jensen,	Harløse, Frbg. Amt, $\frac{29}{5}$ 17.

18. Ingvar Jensen,	Nostrup, Raklev, Holb. Amt, $\frac{1}{10}$ 14.
19. Bent Jeppesen,	Græse, Frbg. Amt, $\frac{13}{3}$ 10.
20. Harald Jespersen,	Troldhede Ringkøbing, $\frac{23}{2}$ 10.
21. Peter Emil Jessen,	Saxkøbing, Maribo Amt, $\frac{4}{8}$ 17.
22. Jørgen Bro Jørgensen,	Hillerød, Frbg. Amt., $\frac{10}{0}$ 14.
23. Harald Jørgensen,	Lønholt, Frbg. Amt, $\frac{27}{1}$ 11.
24. Kristian Jørgensen,	Urup, Rynkeby, Odense Amt, $\frac{3}{4}$ 12.
25. Erik Jäger,	Stockholm, Sverige.
26. Lars Kristian Kristensen,	Valløby, Præstø Amt, $\frac{20}{6}$ 15.
27. Axel Christensen Krogh,	Edv. Brandesg. 15, Odense, $\frac{20}{3}$ 86.
28. Thorkild Larsen,	Kikhavn, Torup, Frbg. Amt, $\frac{3}{12}$ 15.
29. Alfred Larsen,	Hollænderdybet, 28 ⁴ , Kbhvn., $\frac{22}{2}$ 14.
30. Evald Larsen,	Ulstrup, Refnæs, Holb. Amt, $\frac{17}{5}$ 14.
31. Birger Lennström,	Stockholm.
32. Richard Stahl Madsen,	Løve, Holbæk Amt, $\frac{22}{3}$ 16.
33. Anders Hoppe Mortensen,	Ulbjerg, Viborg Amt, $\frac{17}{7}$ 16.
34. Svend Nielsen,	Tørring, Lemvig, Ringk. Amt, $\frac{14}{1}$ 12
35. Karl Nielsen,	Højbjerg, Rødkjærbro, Vib. Amt $\frac{24}{9}$ 13.
36. Poul Nielsen,	Nørre Herløv, Frbg. Amt, $\frac{20}{10}$ 12.
37. Holger Pedersen,	Særslev, Odense Amt, $\frac{19}{5}$ 14.
38. Valdemar Pedersen,	Aagerup, Frbg. Amt, $\frac{1}{0}$ 12.
39. Ernst Petersen,	Blaagaardsgade 14 ⁵ , Kbhvn., $\frac{8}{11}$ 05.
40. Carl Pedersen,	Blaagaardsgade 14 ⁵ , Kbhvn., $\frac{4}{2}$ 14.
41. Kristoffer Poulsen,	Skopen, Færø Amt, $\frac{3}{10}$ 15.
42. Poul Rasmussen,	Græsted, Frbg. Amt, $\frac{28}{1}$ 16.
43. Anders Rasmussen,	Hillerød, Frbg. Amt, $\frac{21}{3}$ 07.
44. Erik Ringbye,	Rønne, Bornholms Amt, $\frac{14}{7}$ 10.
45. Arno Sørensen,	København, $\frac{22}{2}$ 05.
46. Søren P. Sørensen,	Kærbølling, Rejsby, Tønder Amt, $\frac{29}{3}$ 10.
47. Olav Vik,	Espe, Norge, $\frac{12}{1}$ 10.

Lærerne.

Sigrid Stauri,	Gudbrandsdalens Højskole, Norge.
Bengt Oddner Segerstedt,	Västerås, Sverige.

HØJSKOLEKALENDER FOR NORDSJÆLLAND

FESTDAGE, MØDER OG KURSUS I 1935

Den 3. Søndag i Maanederne Novbr., Decbr., Jan., Febr. og Marts vil der blive afholdt Maanedsmøde paa Højskolen. Kl. 17: Foredrag, Kl. 18: Aftensmad, Kl. 19³⁰: Underholdning.

Sommerens Elevfest, der før blev afholdt den anden Lørdag=Søndag i Juli, er flyttet til den tredie Lørdag=Søndag i samme Maaned.

Søndag d. 20. Januar: Maanedsmøde, Kl. 17.

Søndag d. 27. Januar: »Veumpigernes Søndag«.

Søndag d. 10. Februar: Sønderjydske Afstemningsfest, hvortil de sønderjydske Foreninger i Nordsjælland vil blive indbudt.

Søndag d. 17. Februar: Maanedsmøde Kl. 17.

Fastelavns=Søndag d. 3. Marts: Stor nordsjællandsk Elevfest Kl. 15.

Søndag d. 17. Marts: Maanedsmøde Kl. 17.

Søndag d. 5. Maj: Sommerskolens Aabningsmøde Kl. 17.

Søndag d. 26. Maj: Møde for Nordsjællands Askovkreds.

Lørdag d. 15. Juni: Valdemarsfest.

Søndag d. 23. Juni: Midsommerfest. Skolen gæstes af Hvilan Folkehøjskole i Skaane.

Fredag d. 28. Juni: Holger Begtrups Fødselsdag.

Lørdag d. 20. Kl. 17³⁰ og Søndag d. 21. Juli: Sommerens Elevfest.

Fredag d. 6. September og de to efterfølgende Dage:

Høstmødet: Talere: Stiftamtmand, Kammerherre W. Oxholm, Rektor Dahlgren, Arvika, Redaktør A. Garde, Højskolelærer B. Rud og Skolens egne Kræfter.

Onsdag d. 16. Oktober og de to efterfølgende Dage: »Det 2. Frederiksborgkursus« i Tidens aktuelle Spørgsmaal.

Søndag d. 27. Oktober: Møde for Nordsjællands Askovkreds.

Søndag d. 17. November: Nordsjællandsk Elevmøde Kl. 15; Maanedsmøde Kl. 17.

Søndag d. 15. December: Maanedsmøde Kl. 17.

INDHOLD

	Side
<i>C. P. O. Christiansen</i> : Tale ved Aabningsmødet	5
<i>Margrethe Christiansen</i> : Højskolen og Livets Grundforhold	11
<i>Holger Begtrup</i> : Folkeliv og Folkefrihed	17
<i>Hans Hansen</i> : Et Tilbageblik over de sidste 20 Aar	22
<i>Johanne Begtrup</i> : Kathrine Grønning	36
<i>Ole Jensen</i> : Paa Vej til Højskolen	39
<i>Jens R. Hedegaard</i> : Vejers før og nu	49
<i>Anders Uhrskov</i> : Det kommer igen	52
<i>C. P. O. Christiansen</i> : Kristendommen og Ungdommen nu	60
<i>Th. Christensen</i> : Det personlige Samfundsmenneske	65
<i>Rasmus Jeppesen</i> : Rejsebilleder fra en Cykletur i Sverige	70
<i>Frederik Begtrup</i> : Fra sidste Skoleaar	78
<i>Kristen Pedersen</i> : Elevmødet 1934	84
<i>C. P. O. Christiansen</i> : Fra Juli til November	88
<i>C. P. O. Christiansen</i> : Høstmødet og det første Frederiksborgkursus Meddelelser	92
<i>Asgar Fredsted</i> : »Frederiksborgkreds«, København	102
Aarsskriftets Udsendelse	102

TEGNINGERNE

	Side
Kronborg	5
Piletræer ved Skipperhuset, Fredensborg	11
Ved Vintertid, Vignet	16
Højskolen	17
Æbelholt	19
Fredensborg Slot	22
Badstuen, Frederiksborg, Vignet	34
Højskolen, Østfløjen	35
Kirkeklokke	38
I Højskolehaven. Ole Jensens Hus i Baggrunden	39
Fra Børneskolen, Vignet	48
Den gamle Klitfoged i Klitterne	49
Nørre Vosborg, Frise	52
Vardeaa, Vignet	58
Stabure, Telemarken, Norge	59
En Bjørn, Vignet	64
Hjem over Heden	65
Ullerød Teglværk, Vignet	69
Domkirken i Lund	70
Indkørselen til Højskolen	78
Hallebyaa, Vignet	83
Havre paa Stang, Norge	84
Et Æble, Vignet	87
Chr. Kolds Fødested, Thisted	88
Frederiksborg Højskole	92
Vindruer	99

Tegningen Side 17 er af Kristian Kongstad, alle de øvrige er udført af Jens R. Hedegaard.

Klichéerne er fremstillet i F. Hendriksens Reproduktions-Atelier, Kbhvn.

